

RA ECHO YA 'BĒFI NÚ'Ū BI MĒFI YA APOSTOL

Ra Zidada Jesu bi ñatcah̄ da mēcah̄ ra Maça Ndahi

¹ Núga drá Luca, nura m̄adi t'ofó dá ofo ne dá p̄ehn'ab̄, zi cu Teofilo, ja m̄ani gatho nú'a te bi 'yõt'a ma zi Hmuh̄ ra Jesucristo, ne nú'a bi 'ñudi desde ra pa'a bi f̄ata rá 'bēfi,

² asta ra pa bi yopa mengui pa mahets'i. Pe ante da ma pa mahets'i, bi zofo yá apostol nú'ū xqui huahni, ne po ra Maça Ndahi bi xipabi te mi ma da 'yõt'e'ū.

³ 'Mēfa de xqui du ra Jesu ja ra pont'i ne de xqui yopa nte, nú'a bi 'm̄cua má ñote ma pa, ne mri 'ñudi ja yá apostol pa bi gamfri'ū gue ya xqui yopa nte ma'na'qui, ne pa mi xipabi'ū de hanja ri manda Ajuā.

⁴ Y de mi ñaui yá apostol ante da ma'a pa mahets'i, bi 'ñembi'ū:

—Oxqui ma gui p̄õñh̄ de guecua Jerusale, ja da 'b̄uh̄ua asta hingui hañh̄ nú'a xa ña't'ah̄ Ajuā ra Dada, nú'a ya stá xi'ah̄ gue ma gui hañh̄.

⁵ Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahú ya 'bestho ma da z̄o ra pa gui nxisteh̄ co ra Maça Ndahi.

Ra Zidada Jesu bi mengui pa mahets'i

⁶ Y de mi ñaui yá apostol bi 'ñani'ū bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿ha gue nuya pabya ma gui umba ma'na'qui rá ts'edi ra hnini Israel pa da nda?

⁷ Nu'bá ra Zidada Jesu bi dātuabi'ᵁ ne bi 'ñembi:

—Hingo rí 'ñep'ahᵁ gui pahᵁ ha'mᵁ ma da 'yøt'a Ajuá ra Dada nú'a xa bense'a da 'yøt'e.

⁸ Nu'ahᵁ, nu'a ma da nja, ma gui hañhᵁ rá ts'edi ra Maca Ndaḥi sta zøhø, ne ma gui dahᵁ majuani de gueque nuua Jerusale, ne gatho rá nguni Judea, ne nuni Nsamaria, ne gatho maxøgue rá nguni ra ximhai.

⁹ Nu mi uadi bi mąnga njabᵁ ra Zidada Jesu bi njats'i pa maña ja yá thandi yá apostol. Nepᵁ bi hyandi'ᵁ gue bi go'ma 'nara guui, ne ya himbi za bi yopa hyant'ᵁ ma'na'qui.

¹⁰ Nepᵁ de mi nøts'e mi handa ra Jesu bi ma pa mahets'i, mi damfri'ᵁ mi 'bahni yoho ya enxε con gue'ᵁ, mri hñe dega t'axi.

¹¹ Y nú'ᵁ ya enxε'ᵁ bi 'ñembabi ya apostol:

—Nú'ahᵁ gyá me Galileahᵁ, ¿te 'bε guí nøtshᵁ nuni mahets'i? Nura Jesu xcá hyanthᵁbya xa ma pa mahets'i, go guet'atho ma da yopa menguiua ngu xcá hyanthᵁ bi ma, njabᵁ ma da mengui.

Bri thahna ra Matía pa rá mpøte ra Juda

¹² Nepᵁ yá apostol ra Jesu bi gai de ja ra t'øhø 'bo Olivo pa bi ma ja ra hnini Jerusale. Nurá ñabᵁ de ra t'øhø pa ja ra hnini pε'tsa ngu 'na kilometro.

¹³ Y nu de mi zøni'ᵁ mbo ja ra hnini, bi bøxa ja ra tøngu habᵁ xqui mihi'ᵁ, ne ja mi 'buhni ri gatho'ᵁ, ra Pedro, ra Cobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Tolo, ra Teo, ma'na ra Cobo rá t'ᵁ ra Alfeo, ne ra Simu nú'a mi t'embi ra Selote, ne ra Juda rá cu ra Cobo.

14 Gatho'ᵁ nzantho mi munts'i mi apabi Ajuᵁ co 'nada ra mfeni, mahyεgui co yá cu ra Jesu, ne ra Maria rá nana'a, ne ma'ra ya 'bεhña.

15 Ha nuya pa'ᵁ bi munts'ini ngu 'na nthebe ne 'nate ya cu, y 'na'qui, ra cu Pedro bi 'mai madetho de gue'ᵁ ne bi 'ñembi'ᵁ:

16 —Ma zi cu'ihᵁ, pε'tsi te xi da njabᵁ ngu nú'a xqui mᵁnga ra Davi ne bi 'yofu ngu nú'a xqui xipabi ra Maça Ndahi. Ra Davi bi mᵁ de ra Juda nú'a to'o bi zixa ya ja'i pa bá jᵁ ma zi Hmuhᵁ ra Jesu.

17 Y nujuᵁ dí pahᵁ gue nu'á go gue'a nehe mrá nxadi ra Jesu, ne mahyεgui ndí pεphᵁ'a.

18 Nu'á bi pa ma zi Hmuhᵁ ra Jesu, y co nú'a ra boja bi t'umbi, bi thanga 'nara hai. Nepᵁ nu'á bi dagui ma'mεmfo, ne 'bestho bi fε rá mᵁi ne bi bεnga yá xefo, y bi du.

19 Y gatho ya me Jerusale bi badi nú'a xqui nja, hangue nu'ú bi hñu'mbabi nura hai'a de yá hñaquí'ᵁ Aceldama, rí bεni da 'ñena ra Hai dega Ji.

20 Pε'tsi te da njabᵁ ngu nú'a xa t'ofu ja ra Maça T'ofu ja ya Salmo ne ena:

Dá nhuata rá ngu'a,

oto sti ma da 'mᵁini.

Nehe ena:

Nu'a mrá 'bεfihma'a, dá mε ma'na ra ja'i.

21 Hangue mahyoni ga huañhᵁbya 'na de nú'ᵁ to'o ndí 'ñohᵁ gatho nú'ᵁ ya pa ndá 'bᵁhᵁ co ma zi Hmuhᵁ ra Jesu,

22 desde mi xi'tsa ra Xuua asta mi ma mahets'i. Nu'a tó'o ma ga huahniᵁ go gue'a ma da maxcaᵁ ga dahᵁ majuani gue ma zi Hmuhᵁ ra Jesu ya xa yopa nte de ra du.

23 Nep_u bi huahni'_u 'nara cu rá thuhu ra Jose nú'a xqui thu'mbabi ra Barsabá ne mi t'embi ra Justo, ne bi huahni'_u ma'na ra cu rá thuhu ra Matía.

24 Nep_u bi 'yapabi'_u Ajuá ne bi ñena:

—Ma zi Dada'ihe, go gue'e guí p̄atca gatho ma mfenihe, 'ñutcahebya de nuya yoho ya cu 'b_ucu to'o de guehy_u xcá huahni.

25 Nu'i go guí p̄adi nda'ñá de guehy_u xcá huahni pa da m̄ep'a'i ne go di guehni dri apostol pa drá mp̄ote ra Juda nú'a to'o bi nts'oqui ne bi 'uegue bi ma hab_u mri 'ñepi da ma.

26 Y nu'ú bi rifa ne bi zo rá thuhu ra Matía, hangue ya bi ma 'mede co nú'u 'r̄et'ama'ra yá apostol ra Zidada Jesu, pa bi yopa nz̄ot'a nú'u 'r̄et'amayoho.

2

Xa z̄oh̄o ra M̄aca Nd̄ahi

1 Nu mi z̄oh̄o ra pa de ra Pentecoste yá ngo ya xodyo, gatho ya gamfri xqui munts'a 'nadb_u co 'nada ra mfeni.

2 Nep_u mi d̄amfri'_u bi nt'̄ode 'nara ñ_uni xi nts'edi xqui 'ñe de mahets'i. Bi nt'̄ode gatho mbo ra ngu hab_u xqui munts'i'_u ngu 'ñena 'nara d̄anga b̄n̄thi xi nts'edi.

3 Ne 'm̄efa bi hnequi 'ra ngu ya t'uca f̄aspi maña de ja yá ñáxu cada 'na de nuto gatho mi 'b̄hni.

4 Y gatho'_u bi hñ̄anga ra M̄aca Nd̄ahi, ne bi m̄udi bi ñá 'rama'na'ño ya hñ̄aqui cada 'na de gue'_u ngu mi japabi ra M̄aca Nd̄ahi da ñá'_u.

5 Nuya pa'ᵤ mi 'bᵤhni Jerusale 'raya xodyo xqui 'ñehe de habᵤraza ya hai de ra ximhai, ne nu'á xi mi camfri Ajuá ngu nú'á xqui t'utuabi.

6 Y nu de mi nt'øde nú'á ra dᵤnga ñᵤni, ndunthi ya ja'i xi bi dᵤma munts'i habᵤ mi 'bᵤi ya cu, ne bi 'yø ngue'á mi øde yá hñᵤqui cada 'na de gue'ᵤ.

7 Ne himi pa te da beni, bi 'yø ne mri 'ñémbabi'ᵤ:
—¿Ha gue hingo guehyᵤ ya me Galilea núyᵤ dí øhᵤ ñᵤ?

8 Nu'bú ¿hanja cada 'na de guecjᵤ dí ø ma hñᵤquiᵤ nú'á dá pahᵤ desde dá 'bᵤhᵤ?

9 Ngue'á 'ra de guecjᵤ dyá menguhᵤ Partia ne de Media, ne de Elam, ne de Mesopotamia, ne de Judea, ne de Capadocia, ne de Mponto, ne de Asia.

10 Ne nu ma'ra de guecjᵤ ya me Frigia, ne Pamfilia, ne Egipto, ne 'raya hnini de Africa gueta Cirene. Ne nu ma'ra de guecjᵤ ya me Nroma, 'ra majuani ya xodyo ha nu ma'ra bi nxodyo hønse ngue'á ri denga ma leyhᵤ.

11 Ne nu ma'ra de guecjᵤ ya me Creta ne Arabia. Ha gatho nugaguihᵤ dí øhᵤ xicjᵤ de ma hñᵤquiᵤ gra ñᵤ cada 'na de guehyᵤ, ne xicjᵤ de nuya dᵤnga t'øt'e xa 'yøt'a Ajuá.

12 Nepᵤ nú'ᵤ ya ja'i'ᵤ bi ntsø'mi ne mi tu yá mai mri 'ñémba 'na ngu 'na:

—¿Xibya? ¿Te rí bømbyana?

13 Ha nu ma'ra mi øtbuhlatho mi ena:

—Nuyá xa nti.

Ra apostol Pedro bi zofo ya ja'i

14 Nu'bú ra ora'á ra apostol Pedro bi 'mai co nú'ᵤ má 'ret'ama'ra ya apostol, nepᵤ bi ñᵤ nts'edi'á, bi 'ñena:

—Nú'ah_u gyá me Judeah_u ne gatho nú'ah_u guí 'b_uh_uua Jerusale, 'yøh_u núna ma ga mā pa gui p_uh_u.

¹⁵ Núy_u guí øh_u ñ_a, hindi ti ngu guí beñh_u, ngue'a ja nz_unga g_uto xudi.

¹⁶ Núna guí hanth_u, go guehna xqui m_unga ra ba_udi Joel gue mi p_u'tsi da njab_u, y nubyá ya gá hyanth_u bi nja ngu nú'a bi mañ'a. Nu'a bi 'yofonjaua:

¹⁷ Aju_u bi 'ñena: Nuya pa da 'ñep_u,
ma ga p_umpa ra M_uca Nd_uhi gatho ya ja'i de ra ximhai.

Nuri t'_uh_u ne ri t'ixuh_u ma da ñ_a co rá ts'edi ra M_uca Nd_uhi.

Nuya ba_usja'i ma da hyanda 'raya nt'udi,
nuya nd_uxjua ma da 'ui ya t'i.

¹⁸ Ne nuya pa'_u gatho nú'_u p_upqui, dra 'ñøhø que dra 'b_uehñ_a, ma ga p_umpabi'_u ra M_uca Nd_uhi pa da umba ra ts'edi da ñ_a.

¹⁹ Ne ma ga u't'ah_u 'raya d_unga nt'udi nuni mahets'i

ne nuua ra ximhai,
dega ji, ne dega tsibi, ne dega 'bifi.

²⁰ Ma gui hyanth_u ra hyadi hinda ma da unga ra ñot'i, ma da 'm_uxuui.

Nura za_una ngu ma da nji.

Nep_u de gue'a ja da zøhø nú'a ra pa de rá 'ñehe ra Zidada,

gue'a ra pa ma da hneca rá d_unga ts'edi'a strá nsunda.

²¹ Ne gatho nú'_u to'o da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a.

22 Nú'ah_u gyá me Israelh_u, 'yødeh_u nuya ya noya ma ga xi'ah_u: Nu'ah_u guí p_h gue ra Jesu nú'a mrá me Nasare bi 'yøt'a gatho nú'ya ya t'øt'e ne gatho nú'ya ya nt'udi bi 'yøt'e con gue'ah_u po rá ts'edi Ajuá, ngu guí p_{as}eh_u, y njab_u bi hnequi gue Ajuá xqui m_{eh}ni'a.

23 Pe nu'á bri da ja ri 'y_eh_u, nep_u nu'ah_u gá daph_u ja yá 'y_e ya 'yøt'ats'oqui pa bi pont'a ja 'nara pont'i asta himbi du. Pe gatho nú'a bi nja, bi njab_u ngue'a Ajuá go bi bense da njab_u y nú'á gue'a mrá paha'a.

24 Nu'ah_u gá hyoh_u ra Jesu, pe nu Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma'na'qui de ra du, ngue'a nura du otho rá ts'edi pa da z_{am}i'a.

25 Ra ndá Davi xqui m_a de gue'a ne xqui 'ñena: Nuga dí p_{ad}i gue Ajuá nz_{an}tho 'b_{ai} con gueque pa da maxcagui ne da ñ_{an}gagui.

26 Hangue nuga xi drí johya ne dí ñ_a co nura johya dí p_e'tsi.

Ne dí tø'mi gue nu xcrá tu, ma ga yopa nte de ra du.

27 Ngue'a nu'i, ma Dada'i, hingui ma gui hopi ja da gohni ma te ja ra du, nixi gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hm_aca 'b_egogui.

28 Ngue'a nu'i xcá 'ñutca ra 'ñu dega te, ne ma gui 'raca 'nara d_{an}ga johya nu xcrá 'b_{ap}u mahets'i con gue'e.

Guehna bi m_{an}ga ra Davi ja ra M_aca T'ofu.

29 Nú'ah_u ma cu'ih_u xcá munts'ih_uua, xi ma-ju_{an}i dí xi'ah_u, xa du ma xitah_u ra ndá Davi ne bi nt'agui'a, ne jaua rá nt'agui asta mapaya.

30 Ra Davi mrá 'm_{eh}ni Ajuá hangue nu'á bi m_a nú'a mri 'b_edi da nja. Ne mi p_{ad}i gue mi ma da

'm_u 'nará t'_u pa drá mpøte'a, ngue'a njab_u xqui ñ_a'tuabi Aju_a. Y nú'a ra t'_u'a go di gue'a ra Cristo nú'a xqui ñ_a'tuabi da mehni pa da nda.

³¹ Hangué nura Davi 'ñena ya xqui hyanda nú'a bi nja 'mefa, ne bi 'yofo gue mi p'e'tsi da e da yopa nte ra Cristo nú'a xqui hñuts'i Aju_a pa da nda, ne himi ma ja da gohni rá te ja ra du, nixi rá ndo'yo nehe hinda 'ya ja ra hai.

³² Y nuna ra Jesu dí mañhe, nuje dí dahe majuani gue Aju_a bi 'yøt'e pa bi yopa nte de ra du.

³³ Hangué nubya po rá ts'edi Aju_a ra Dada, bi ma pa mahets'i, ne ja bí huhni ja rá 'ñei ra Dada. Ne bá pehna ra Māca Ndahi ngu nú'a xqui ñagui Aju_a ra Dada. Hangué gatho nú'a guí hanth_u ne guí øhabya, go ra Māca Ndahi øt'a njab_u.

³⁴ Pe ra nda Davi hingo bi njats'i pa mahets'i, pe nu'á bi mañ'a bi 'ñena:

Aju_a ra Dada bi 'ñemba ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei,

³⁵ asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ua ja nga'ti ri ua.”

³⁶ Nubyá, mahyoni da baði gatho ya me Israel gue Aju_a ra Dada xa hñuxa ra Jesu pa go di gue'a dra Hmu ne da nda ngue'a go gue'a ra Cristo xpá pehni'a. Y go gue'a gá ponth_u ja ra pont'i ne asta hingá hyoh_u.

³⁷ Ha nu mi 'yøde nú'a bi mangan ra apostol Pedro, nú'ua ya ja'i mi 'buhni xi bi du yá mai, ne bi 'yambabi ra apostol Pedro ne nú'ua ma'ra ya apostol, bi 'ñembi:

—Zi cuh_u, nu'bá ¿xi te rá 'bε mahyoni ga øthebya?

³⁸ Nep_u ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ñobrih_u ne gui nxisteheh_u gatho'ih_u de rá thuhu ra Zidada Jesucristo pa njab_u dra pun'a ri ts'oquih_u. Ne njab_u h_a, Aju_a da p_εn'a'ih_u ra Maça Nda_{hi} pa da 'm_u ja ri corasoh_u.

³⁹ Ngue'a nuna hñ_a'tin_a pa gue'ah_u ne pa ri batsih_u ne pa gatho ma'ra ya ja'i 'b_u ja rá nguni ra ximhai nú'_u da zohna Aju_a ma Hmuh_u.

⁴⁰ Ra apostol Pedro bi sigui bi zofo ya ja'i co ndunthi ma'ra ya noya ne bi 'ñembabi:

—Mpøhøh_u pa hinda z_u'ah_u rá cu_ε Aju_a nú'a ma da z_udi nú'_u hingui ne da mpøhø.

⁴¹ Nep_u gatho nú'_u to'o bi hñ_ani nú'a ra ts'of_o'a bi nxistehe 'bestho. Hangué nura pa'a bi hñuxa ngu má hñu 'mo ya gamfri.

⁴² Y nu'ú bi 'yøt'a gatho nú'a bi xipabi ya apostol. Ne mi 'b_u'_u co 'nadra mfeni, ne nza_ntho mri munts'a mahy_εgui pa da zi ra Maça Nt'oxi ne pa mi apabi Aju_a.

Yá 'm_ui ya m_udi gamfri

⁴³ Ne gatho ya mengu de guehni xi bi ntsu ngue'a xqui hyanda ya apostol mi øt'a ndunthi ya d_anga nt'udi ne ya d_anga t'øt'e co rá ts'_εdi Aju_a.

⁴⁴ Ne gatho nú'_u ya gamfri mi 'b_ui 'nadb_u ne mri mfax'_u 'na ngu ma'na pa hinte da 'b_εpi'_u.

⁴⁵ Ne mi pa gatho nú'a te mi p_ε'tsi'_u ne mi hecuabi gatho nú'_u ma'ra ya zi hyoya cu nú'_u mi othobi.

⁴⁶ Ne hyastho 'nara pa ngu 'nara pa mri munts'a ja ra nija co 'nadra mfeni. Ne mi tsi ra Maça Nt'oxi ja yá ngu'_u, ne mri ñuni'_u mahy_εgui co ndunthi ra johya ne co 'nara hoga mfeni.

47 Ne mri nsunda Ajuá mahyεgui. Ne ma'ra ya ja'i mi handi te mi øt'e'ε, nu'bá nuya ja'i'ε mi numahño'ε. Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i nú'ε mi zofo Ajuá, ne mri munts'a 'nadbε'ε co nú'ε ya mudi gamfri.

3

Bi t'øthe 'nara zi doua

1 'Nara pa ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mri ma pa ja ra ndanija ngu nzanga hñu nde, ya mi gue'a ra ora pa ra sɔcambeni ja ra nija.

2 Y nuni ja ra gosthi nija nú'a mrá thuhu Mahotho, ja xqui hñudini 'nara 'ñøhø mrá doua desde xqui 'mεi. Mi ts'ixa hyastho pa ja mi t'ehni pa mi apabi ra boja gatho nú'ε to'o mi thohni mi cat'a mbo ra ndanija.

3 Nu'bá nu'á bi hyanda ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua de mi ma da yat'a ja ra ndanija, bi 'yapabi ra boja.

4 Nepε nura Pedro ne ra Xuua bi gohi bi 'mai bi hyanda nú'a ra zi meti, ne ra Pedro bi 'ñembabi:

—Hyandgahe.

5 Ne nura zi doua xi bi gohi bi nu'ta nú'ε yoho ya apostol, mi hu rá mεi gue mi ma te da umbahma'ε.

6 Nepε ra Pedro bi 'ñembabi:

—Othogui ra t'axi nixi ra oro pa ga 'ra'a'i. Nú'a dí pε'tsi gue'a ma ga 'ra'i. De rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare dí xi'a'i gui 'bai gui 'yo.

7 Nepε bi mipa rá 'yε ra 'ñεi ne bi 'ba'mi, ne 'bestho bi nja yá ts'edi yá ua ne yá gut'εgui.

8 Y nura ora'a 'bestho bi 'yεnga 'nara sagui ne bi 'mai xá hño, nepε bi 'ño, ne bi mεui ya apostol pa

mbo ra nija xi mi ensagui mi xøcambeni Ajuā con gatho rá johya.

⁹ Y gatho ya ja'i bi hyanda nú'a mrá doua gue ya mi 'yo ne mi xøcambeni Ajuā.

¹⁰ Nepu nu'ú 'bestho bi bađi gue go mi gue'a mrá douahma nzantho mi hudi mi a ra boja ja ra gosthi nija mrá thuhu Mahotho. Ne xi bi 'yø'u de nú'a xqui nja.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuā ja ra porta rá thuhu rá Porta ra Salomó

¹¹ 'Mefa nú'a ra 'ñøhø mrá doua himi ne da 'uegue de ra apostol Pedro nixi de ra apostol Xuua. Y gatho nuya ja'i mi 'yo de guehni xi mri 'yø de nú'a xqui hyandi, hangue bi dama munts'i'u ja ra porta rá thuhu ra Porta de ra Salomó nuni habu mi 'bai ra Pedro ne ra Xuua co nú'a mrá doua.

¹² Y nu mi hyanda ra Pedro nú'u ya ja'i xqui munts'ini, bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ¿hanja xi grí 'yøhu, ne hanja xi guí natcahe 'ñena gue co ma ts'edishe go stá japhe xa 'ño nuna 'ñøhø, o 'ñena ngue'a gue por dí 'yohe xá nt'axi gue por gue'a stá japhe da ñani?

¹³ Nú'a ra Ajuā mi xøcambeni ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne gatho nú'u ma'ra ndu ma xitahu, nú'a go guet'a ra Ajuā bi japi bi 'ño nuna ra 'ñøhø po rá thuhu ra Jesucristo nurá T'u'a, pa njabu da hneca rá ts'edi nura T'u'a. Nú'a go gue'a gá daphu ya nda, ne gá mañhu ja rá thandi ra Pilato gue hinda thegui, masque ra Pilato go mi nehma xa hyegui'a.

¹⁴ Pe nu'ahu hingá neh, masque go gue'a rá hmaca T'u Ajuā nú'a hinte ma ts'oqui xqui 'yøt'e.

Pe nu'ahú gá eñh_u gue ma'na xá hño dra thøgue 'nara hyote.

15 Nep_u nu'ah_u gá hyoh_u nú'a to'o ri 'racj_u ra te, pe Aju_a bi 'yøt'e pa da yopa nte de ra du. Nuje go dá hanthe bi yopa nte, hangue dí damaju_unihe de gue'a.

16 Nuna 'ñøhø guí hanth_u ne guí pah_u gue mrá douahm_a, go ra Jesu bi 'yøthe ngue'a dí camfrihe'a. Hangue bi njab_u ngu guí hanth_ubya.

17 Nubyá, nú'ah_u ma cu'ih_e, dí pah_e xá hño gue gá dah_u ra Jesu ngue'a hinte nguí pah_u, ngu nú'u ma ndah_u nehe himbi zo yá mfeni nehe nú'a bi 'yøt'e, hangue gá mfaxh_u gá hyoh_u ra Jesu.

18 Pe nu Aju_a bi 'yøt'e da nja ngu nú'a xqui xipa yá 'mehni maya'b_u ne xqui 'yofø'u gue nura Cristo nú'a rá 'mehni pa e da nda mi pø'tsi da thogui ndunthi ya øgui asta rá du'a.

19 Hangue nubya mahyoni gui ñobrih_u ne gui yopa jonih_u co Aju_a pa da pun'a ri ts'oquih_u, y nu'bú ha, nu'á da 'ra'a'ih_u 'nara 'ra'yo mfeni ne 'nara hoga'm_ui.

20 Ne da yopa pø'n'a'ih_u ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a xqui hñuts'i'a pa da nda.

21 Ne nu'á xi maju_uni bi yopa mengui mahets'i pa ja dua 'bøhni asta hinda zø ra pa da yopa hoca Aju_a gatho, ngu nú'a xqui xipa maya'b_u yá maça 'mehni da ma.

22 Ngu bi m_anga ra Moise bi xipa ndu ma xitah_u bi 'ñembi: “Nú'a Aju_a ma zi Hmuh_u ma da hñux'ah_u 'na de gue'ah_u pa drá 'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe, y nú'á ma gui 'yøteh_u nú'a da xi'ah_u.

23 Ne gatho nú'u to'o hinda ne da gamfrihi rá

noya nú'a ra 'mɛhni'a, nu'ú dra huati ne da 'mɛdi de ja yá hnini.”

²⁴ Gatho nú'ɥ ma'ra yá 'mɛhni Ajuá desde ra Samue pa xqui 'ñecua, xqui mā nehe de nuya pabya dí 'bɥɥ.

²⁵ Y nú'ɥ ya hñá'ti bi mǎnga nuya 'mɛhni'ɥ, gue'ɥ pa gue'ahɥ. Y nú'ɥ ya japi de ra cohi xqui go-hui Ajuá ndu ma xitahɥ, nehe gue'ɥ pa ri hñohɥ. Hangue Ajuá bi 'ñembabi ra Abrá: “Po 'nari 'roho ma da 'ñehe 'mɛfa, ma ga japi gatho ya ja'i de rá ngɥni ra ximhai.”

²⁶ Y nu'ahɥ go yá mɥdi'ihɥ bá pɛn'ahɥ rá T'ɥ Ajuá pa bi zo'ahɥ gui ñobrihɥ de ri ts'oquihɥ pa njabɥ da jap'a'ihɥ.

4

Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi jot'a fadi ne bi ñaui ya nda

¹ Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mi 'bɥhnitho ja ra ndanija mi zofa ya ja'i. Nepɥ bi zøni 'raya macja ne ra nda de ya nsunija, ne ya saduceo nú'ɥ himi camfri gue da yopa nte nú'ɥ ya xa du.

² Nepɥ nu'ú bi bø yá cuɛ ngue'a ra Pedro ne ra Xuua mi xipabi ya ja'i gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, hangue mi utuabi'ɥ gue gatho ya ja'i ma da yopa nte.

³ Nu'ú nuya ja'i'ɥ 'bestho bi gɥnts'ahni ra Pedro ne ra Xuua, ne bi zits'i pa bá cot'a fadi. Y asta rá hyax'a mi ma da nhyanthya, ngue'a nú'a ra pa'a ya bi nde.

⁴ Pe ya xi mi ndunthi nú'ɥ to'o xqui 'yøde ne xqui gamfri nú'a mi mǎnga ra Pedro. Ya ngu mi

cat'a 'mo ya 'ñøhø xqui gamfri, y himi pa 'mede ya 'behña nixi ya b̄atsi.

⁵ Nurá hyax'a bi munts'a nuni Jerusale nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ma'ra ya nda gá xodyo.

⁶ Gatho'ɥ bi munts'a mahyεgui co ra Anás nú'a to'o mrá danga nda gá macja, nehe mi 'b̄ahni ra Caifá ne ra Xuua ne ra Jandro, ne gatho ma'ra ya 'ñøhø nú'ɥ mi ja te yá njauí ya danga nda gá macja.

⁷ Nepɥ nu'ú bi manda bá ts'i ra apostol Pedro co ra apostol Xuua ne bri 'ba'ma madetho de gue'ɥ pa bi t'ambabi, ne bi t'embabi:

—¿To'o yá 'm̄ehni'ihɥ, ne to'o rá ts'edi guí h̄ampahɥ pa guí øthɥ njabɥ?

⁸ Nu'bú ra Pedro mi h̄ampa rá ts'edi ra Maça Ndāhi pa bi dādi ne bi 'ñena:

—Nú'ahɥ gyá ndahɥ de ma hninihɥ Israel,

⁹ ya gue guí angahe de nú'a ra hño bi t'ø'tua nuni ra zi 'ñøhø mrá doua,

¹⁰ ma ga xi'ahe hanja bi za bi ñanini, pa guí pahɥ ne gatho nú'ɥ ma'ra ya me Israel. Nuni ra zi 'ñøhø guí hanthɥ 'bahni, nuni bi ñani de rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare nú'a gá ponthɥ ja 'nara pont'i, pe nu'á bi 'yøt'e Ajuá pa bi yopa nte de ra du.

¹¹ Nú'á go gue'a gá utsahɥ, nja ngu nú'ɥ ya hyøngu mi 'b̄ui maya'bɥ bi føthm̄abɥ ra m̄adi do nú'a mi ma xa hyoca rá nija Ajuá. Pe nubyá go gue'a ra m̄adi do bi m̄εgui Ajuá pa bi hyø rá nija.

¹² Jo'o ma'na to'o da za da pøhøguihɥ, hønse ma zi Hmuhɥ ra Jesu, ngue'a jo'o ma'na to'o bá 'b̄ehni nuua ja ra ximhai pa da pøhøguihɥ, hønse ra Jesu go gue'a bá 'b̄ehni ne go gue'a tsa da pøhøguihɥ.

13 Nu'bu nuya nda mi 'buhni xi bi 'yø ngue'a bi hyandi gue ra Pedro ne ra Xuua himi tsu, ne mi paði gue himyá 'ñøhø dega danga mfadi ngue'a myá hyoya ja'i. Pe bi baði'ua gue mi gue'ua 'raya 'ñøhø xqui 'ñoui ra Jesu.

14 Pe nu'ú himbi za te bi datuabi ra Pedro ngue'a bi hyandi mi 'bahni con gue'ua nú'a ra zi doua xqui ñani.

15 Nu'bu nú'ua ya nda bi 'bepabi ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua da bøhma de habu xqui munts'í'ua, ne bi 'ñu'ti'ua 'na ngu 'na,

16 ne bi 'ñémbi:

—Xibya, ¿te ga øthu co nuyua ya 'ñøhøyu? Ngue'a nú'a xa 'yø'tua nuna 'ñøhø mrá doua, ya paði gatho ya ja'i nuua ja ma hninihø Jerusale, y hingui tsa ga cønihø.

17 Ha nujú ya hindí nehø da fadi de guehna habøraza, hangue ma ga hø'tuahø ra hña gue ya hinte da sigui da ma, ne ya hinto da zofo de rá thuhu ra Jesu.

18 Nepu bi ts'ohna ma'na'qui ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua, ne bi t'embabi'ua:

—Ya ote ma xqui mañhø, ne ya oxqui ma gui zofohø ma'ra ya ja'i de rá thuhu ra Jesu.

19 Nu'bu nura Pedro ne ra Xuua bi daði ne bi 'ñena:

—¿Ha gue guí beñhø xá hño njabu ja rá thandi Ajuá gue go rí 'ñepi ga ø't'ahe ri pahahø que rá paha Ajuá?

20 Ngue'a nuje hinda za to'o da hñagahe ga mañhe de nú'a stá hanthe ne nú'a stá øhe.

21 Nu'bu nú'ua ya nda hinte bi 'yø'tuabi ra Pedro ne ra Xuua, hønse bi xipabi gue ya hinda sigui da

zofo ya ja'i, nepu bi hyεguitho. Himbi za te bi 'yø'tuabi ngue'a mi tsu ya ja'i xa bø yá cue, ngue'a gatho ya ja'i xi mi xøcambeni Ajuá po rá ngue nú'a ra 'ñøhø xqui ñani.

²² Ngue'a nú'a ra 'ñøhø xqui ñani ya mi pe'tsa thogui ñote njeya.

Ya gamfri bi 'yapabi Ajuá mahyεgui

²³ Nu mi thegui ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi ma bá c'a'tsa nú'u ma'ra ya gamfri pa bi metuabi nú'a xqui xipabi ya ndá gá macjá ne yá ndaxjua ndá ya xodyo.

²⁴ Ha nu mi 'yøde ya gamfri, bi xøcambeni Ajuá co 'nadra mfeni ne bi 'ñena'u:

—Ma zi Hmu'ihe, nu'i go gue'e grá Ajuá gá hoca mahets'i ne ra ximhai ne ra ndehe ne gatho nú'a te ja.

²⁵ Ne nu'i po ra Māca Ndahi gá xipa ri 'bεgo ra Davi da mąnga njaua:

Ya ja'i bi munts'i pa bi 'ñu'ti'u da 'yøt'a ya nts'o'mui, pe nú'a ra nts'o'mui bi beñ'u da 'yøt'e, hinda za da 'yøt'e.

²⁶ Bi munts'a ya ndá de gatho ya hnini de ra ximhai pa bi 'ñu'ti'u da utsa Ajuá ne ra Cristo nú'a xa hñuts'i'a pa da ndá.

²⁷ Ngue'a xi majuañi ja nuna hniniñá bi munts'a ra ndá Erode ne ra Poncio Pilato co ya me Israel ne co nú'u hingyá me Israel, pa bi utsa nuri mąca T'u ra Jesu nú'a xcuá pehni pa da ndá.

²⁸ Ne bi 'yøt'e'u ngu nú'a gá beni ne gá mąnga maya'bue mahyoni da nja.

29 Nubya ma zi Hmu'ihe, hyanda núna te øtcahe ya ja'i, ne faxcahe pa hinga ntsuhe ga ñahe de ri maça noya, ngue'a go dí pɛp'ahe.

30 Ne nu'i go ma gui hñuxa ri 'yɛ ja ya da'thi pa da ñani'ɥ ne da hyanda ya ja'i. Ne gui 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ya danga t'øt'e de rá thuhu ri maça T'ɥ ra Jesu.

31 Ngu xi bi uadi'ɥ bi xøcambeni Ajuá, bi hmanga ra ngu habɥ xqui munts'i'ɥ, ne gatho nú'ɥ mi 'bɥhni bi hñanga rá ts'ɛdi ra Maça Ndaḥi, ne bi ña nts'ɛdi'ɥ de rá noya Ajuá, ne ya hinto mi tsu.

Gatho nú'a mi pɛ'tsa ya gamfri myá mɛti 'na ngu ma'na

32 Y gatho nú'ɥ ya xqui gamfri Ajuá mi 'nada yá mfeni, ne mi 'nada yá hmáte'ɥ. Ne mi mfax'ɥ 'na ngu ma'na nú'a te mi ø'tua ra 'bɛdi, ngue'a gatho nú'a mi pɛ'tsi'ɥ mrá mɛti mahyɛgui, ne ni 'nara cu himi pɛ'tsa ni 'nara t'øt'e nú'a mrá mɛtiɛ.

33 Ne co ndunthi ra ts'ɛdi mi pɛ'tsa ya apostol bi damajuani gue xqui yopa nte de ra du ma zi Hmuḥ ra Jesu, ne Ajuá xi bi mats'i'ɥ.

34 Ha ni 'na de gue'ɥ hinte mi ø'tua ra 'bɛdi, ngue'a gatho nú'ɥ to'o mi pɛ'tsa yá hai ne yá ngu bá pa gatho, ne bá ha gatho nú'a ra boja mi hani de yá hai ne de yá ngu,

35 ne bi umbabi ya apostol. Y nuya apostol go gue'ɥ mi hecuabi cada 'nara gamfri ngu nú'a te mi ø'tua ra 'bɛdi gue'a mi t'umbabi nehe.

36 Ne mi 'bɥhni 'nara cu mrá thuhu ra Jose mrá me Chipre mrá levita. Ne bi hñu'mbabi ya apostol dra Berhna, rí bøni da 'ñena Nú'a To'o Hu'mba yá mai ya Ja'i.

³⁷ Nu'á bi pa 'nará hai'a ne bá ha gatho ra boja pa bi umbabi ya apostol.

5

Ra Ananía ne ra Safira ya hyate

¹ Pe mi 'bu ma'na ra gamfri mrá thuhu ra Ananía ha nurá 'behña mrá thuhu ra Safira. Nú'ú bi pa 'nara hai myá meti'u.

² Nepu bi beñ'u gue hinda unga gatho ra boja de nú'a xqui pa yá hai, hangue bi zama 'na tui ra boja ra cu Ananía. Ne mi pase co rá 'behña gue xqui zama ra boja. Nu'bú ra cu Ananía bi hñaxa nú'a ra boja bi hyeque pa bá umbabi ya apostol, 'ñena gatho ra boja mi ha, pe hina.

³ Nepu ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ananía, ¿hanja xcá hopi xa hya'a'i ra Satá pa xcá hyathma ra Maca Ndahi? Ngue'a hingá unga gatho nú'a ra boja gá hani de ri hai gá pa ngu nú'a gá ma gue mi xogue ra boja.

⁴ ¿Ha gue hingo ri metihma ra hai? ¿Ha gue hingo ri metihma ra boja nehe? ¿Hanja gá beni gui 'yøt'e njabu? Ya xcá nc'uamba ja rá thandi Ajuá, hingue hønse con guecje.

⁵ Ha nu mi 'yøde nuya ya noya ra cu Ananía 'bestho ra ora'a bi dagui bi du. Y gatho nú'u to'o mi 'buhni ne gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'a xqui nja, gatho'u xi bi ntsu.

⁶ Nepu nuya bats'ñøhø mi 'buhni bi 'mai bá juts'i ne bi mant'i bi duts'i'u pa bi ma bá agui.

⁷ Nepu xqui tho ngu hñu ora bi zøhø rá 'behña ra cu Ananía nehe habu mi 'bui ya gamfri, pe nu'á nixi mi paði te xqui nja.

⁸ Nepu ra apostol Pedro bi 'yambabi de ra boja, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gue'a bi muui nú'a ra hai gá pahu?

Nu'bú nú'a ra nju bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, gue'a bi muui.

⁹ Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—¿Hanja gá cohui 'nara cohi ri dame pa gui hyathmahu rá Maça Ndahi Ajuá? Ndi, 'bapu môte ja ra gosthi nú'u to'o ja bá juadi bá ac'a ri dame, y nubyá e da dux'a'i nehe pa da 'yac'a'i.

¹⁰ Y 'bestho nura ora'a ra nju Safira bi dagui bi du ja yá ua ra apostol Pedro. Ha ngu mi yut'a nú'u ya bats'ñøhø bi hyandi gue ya xqui du nú'a ra nju nehe, 'bestho bi duts'i'u pa bi ma bá agui nehe habu xqui 'yacuabi'u rá dame.

¹¹ Nepu gatho ya gamfri xi bi hñaxa 'nara danga tsu, nehe gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'u ya t'øt'e'u, xi bi ntsu'u.

Bi hnequi ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e

¹² Nuya apostol bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i. Mri munts'a gatho ya gamfri mahyεgui 'na mfenitho ja ra porta nú'a rá thuhu ra Porta de ra Salomó.

¹³ Gatho nú'u himyá gamfri xi mi tsu da munts'i co ya gamfri, pe nuya ja'i'u mi e'tsua yá nsu'u.

¹⁴ Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ndunthi ya ja'i, ya 'ñøhø ne ya 'behñá.

¹⁵ Ne 'yo mi fadi, hangue asta mi thuxa ya da'thi pa mbi 'βεgui co yá mfidi ja yá hyo ya 'ñu pa nura ora da thohni ra apostol Pedro, hønse co rá xudi'a da go'ma nú'u ya da'thi, nú'ú 'bestho da ñani.

16 Gatho nú'ḡ ya hnini mi ja gueta Jerusale mi pa ya ja'i pa guehni mi tsixa ya da'thi ne nú'ḡ to'o mi pe'tsa ya ts'ondāhi, y gatho mi ñani.

Ya apostol bri jḡ nts'ahni

17 Nepḡ bi njḡxa ra dānga ndā gá macja ne ya saduceo nú'ḡ myá mfats'i'a, ngue'a xi bi bø yá cue'ḡ ngue'a mi ne da nsēḡ'ḡ ne ya ndunthi ya ja'i mri dēna ya apostol.

18 Nepḡ bi gḡ nts'ahni ya apostol ne bi got'a fadi.

19 Nepḡ nú'a ra xuui'a 'nará εnxε Ajuā bá ehe pa bi xoca ra gosthi fadi, ne bi pōnga pa thi ya apostol, ne bi 'ñembabi:

20 —Rí maha ja ra ndānija ua zofohuni ya ja'i, ne xipabiḡ ra hoga noya de nuna ra 'ra'yo te.

21 Nepḡ rá hyax'a xi 'nitho, nu'ú bi ma pa ja ra ndānija ngu nú'a xqui xipabi rá εnxε Ajuā. Y ngu mi zōni bi yḡt'a mbo 'bestho pa bi zofoni ya ja'i.

Y de mi zofa ya ja'i ya apostol, nura dānga ndā gá macja ne yá mfats'i bi 'yōt'a 'nara hmunts'i con gatho ya ndā de ra hnini Israel. Ne bi mehna to'o mi ma dua tsi nú'ḡ ya apostol mi jot'a fadi.

22 Ha nu mi zōnga nú'ḡ ya nzints'ahni ja ra fadi, ya mi jo'oni ya 'yofadi. Nu'bá nu'ú bá dama pengui pa bi mā gue ya mi jo'oni'ḡ,

23 ne bi 'ñena'ḡ:

—Dá tsḡhe ra fadi xi mi jot'i xá hño, ne nuya nsufadi ja mi 'bahni ja ra gosthi, pe nu ndá xocje ra gosthi hinto dá tsḡheni mbo.

24 Nu mi 'yōde njabḡ nura dānga ndā gá macja ne ra ndā de ya nsunija ne ma'ra ya ndā gá macja, xi bi du yá mḡi, ne himi paḡi te da beni, y mri 'ñémbi'ḡ:

—Xibya ¿te rí bømbya'a?

²⁵ Nep_u bi zøhø 'nara ja'i bi 'ñembabi'u:

—Nú'u ya 'ñøhø gá cothmah_u fadi, ya bí 'buhni ja ra ndanija bí zofo ya ja'i ma'na'qui.

²⁶ Nu'bú ra nda de ya nsunija bi meui ya gants'ahni pa bá yopa j_u ya apostol. Bá j_u pe hinte bi 'yø'tuabi'u ngue'a mi tsu xa bø yá cu_e ya ja'i y xa hyøxa nc'ahni.

²⁷ Nep_u bi zixa ya apostol ja ra hmunts'a nda gá xodyo, ne ja bi 'ba'mni ja yá thandi'u. Nep_u nú'a ra danga nda gá macja bi 'ñembabi:

²⁸ —¿Ha gue hindá xi'ahe gue ya hinxcá zofohmah_u ya ja'i ne ya hinxcá ñahmah_u de rá thuhu ra Jesu? Nu'bú ¿hanja hinxcá 'yøhu? Ya gatho ya ja'i de guecua Jerusale xcá zofohu de ri noyah_u. Ne go guí ne gui hyøxcahe ra thaibya de rá du nú'a ra 'ñøhø'a.

²⁹ Nu'bú ra apostol Pedro ne gatho ma'ra ya apostol bi dadi ne bi 'ñeñ'u:

—Nuje ma'na rí 'ñepi ga øthe Aju_a que yá hmanda ya meximhai.

³⁰ Aju_a nú'a to'o mi xøcambeni ndu ma xitah_u go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ra Jesu de ra du, masque nu'ah_u gá ponth_u ja 'nara za asta himbi hñu ri maihu gá hyoh_u.

³¹ Y nubyá Aju_a xa 'ñegui ja rá 'ñei pa da nda. Y nú'a go gue'a ra Pøhøte zo'ah_u gatho nú'ah_u gyá me Israelhu pa gui ñobrihu de ri ts'oquihu ne da pun'ah_u.

³² Nuje dí dahe majuani de gue'a, ne ra Maça Nda_{hi} ri damajuani de gue'a nehe. Nehe Aju_a ri umba ra Maça Nda_{hi} nú'u to'o øte'a.

33 Ha nu mi 'yøde njab_u ya nda xi bi bø yá cue ne asta mi ne xa hyohm_a ya apostol.

34 Pe mi 'b_uhni 'nara 'ñøhø mrá fariseo mrá thuhu ra Gamalie, nú'á mi 'nara xahnate de ra ley, y gatho ya ja'i xi mi numahño'a. Nu'á bi 'mai ne bi manda dra pønga 'na zi ora nuya apostol.

35 Nep_u nura Gamalie bi 'ñembabi gatho nú'u ya ja'i xqui munts'ini:

—Nú'ah_u compah_u de Israel, beñh_u 'met'o xá hño nú'a guí ne gui 'yø'tuah_u nuya 'ñøhø'u.

36 Beñh_u gue p'e'tsa 'raya pa bi nanga 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Teuda mi hu rá m_ui gue mi p'e'tsa 'nara nsu ne mi ne da ndangui de ma'ra, hangue bi dena ngu goho nthebe ya 'ñøhø. Pe nura Teuda bi tho, ne gatho nú'u to'o mri 'ñoui bi nxani ne bi nhuati gatho'u.

37 Nep_u 'mefa de gue'a bi 'm_u ma'na ra 'ñøhø mrá thuhu ra Juda mrá me Galilea. Ne nú'u ya pa dega nthuxa thuhu, nu'á bi 'y_u'ta ndunthi ya ja'i pa go bri theni'a. Ne 'mefa nu'á bi tho nehe, ne bi nxanga gatho yá ja'i nú'u mri 'ñoui.

38 Hangue nuga dí xi'ah_u, ma'na xá hño hye_u dí 'yob_u nuya 'ñøhø'u. Nu'b_u nú'a øt'e'u go xa bensehe, p'e'tsi ga hanth_u da nhuati nehe.

39 Pe nu'b_u go rá meti Aju_a nú'a øt'e'u, nu'b_u hinda za gui hñacuah_u. Ngue'a 'b_u gui 'yøth_u njab_u, ja ra uenda go grí ntuñh_u co Aju_a.

40 Y nú'u mi 'b_uhni ja ra hmunts'i bi 'yøde nú'a ra ts'of'o'a. Hangue bi yopa c_u'ta mbo ya apostol pa hønse bi na'mbabi ne bi yopa hyø'tua ra hñ_a gue ya hinda sigui da ñ_a de rá thuhu ra Jesu, nep_u bi hye_ugui bi ma'u.

41 Y de mi bɔnga ya apostol de guehni, xi mri johya'ɥ ngue'a Ajuɔ xqui umba nɛqui da tho 'nara 'bɛtsa po rá thuhu ra Zidada Jesu.

42 Ha hyastho himi tsaya'ɥ da zofo ya ja'i de ja ra ndanija, ne mi pa ja ya ngu mi mɔnga ra hoga nt'ɔde de ra Zidada Jesucristo.

6

Bri thahna yoto ya maste

1 Nuya pa'ɥ mri xu ma'ra ya gamfri. Ne mi 'bɔhni 'raya cu mi ña griego. Nepɥ nu'ú bi 'ñembabi nú'ɥ ya cu mi ña de yá hñaqui ya xodyo, ne mi ambi hanja himi t'umbabi te da zi xá hño nú'ɥ yá viuda ya griego ra ora mi t'umba te da zi ya hyoya ne nú'ɥ ma'ra ya viuda, ngue'a nu'ú hyastho mi t'umbi te da zi.

2 Nepɥ nú'ɥ 'rɛt'amayoho ya apostol bi zohna gatho ya cu pa bi munts'i ne bi 'ñembabi'ɥ:

—Ma zi cu'ihe, nuje dí 'bɔhe pa ga mañhe rá noya Ajuɔ, ne hingui tsa ga tsayahe ni 'na ora pa da za go ga hecuahe nú'a te da zi nú'ɥ hingui tsɔpabi.

3 Hangué mahyoni gui huañhɥ yoto ya cu de guecjɥ nú'ɥ xcá hanthɥ 'yo xá hño ne hɔmpa rá ts'ɛdi ra Maça Ndaḥi ne xi di ja yá mfaḍi. Nú'ú go gue'ɥ dyá uenda da mɛ nuna 'bɛfina.

4 Ha nuje ma ga sigui ga aphe Ajuɔ ne ga mamfe rá noya'a.

5 Ha nu mi 'yɔde bi sipa njabɥ ya cu, gatho xi bi ho'ɥ. Rá mɔdi, bri huahna ra cu Teba nú'a mi pɛ'tsa ndunthi ra jamfri ne mi hɔmpa rá ts'ɛdi ra Maça Ndaḥi. Nepɥ bi huahna ra cu Lipe, ne ra cu Procoro, ne ra cu Nicano, ne ra cu Timu, ne ra cu

Parmena, ne ra cu Cula nú'a ra me Antioquía xqui nxodyo ngue'a xqui demba yá ley'u.

⁶ Ne bi ts'ixa pa habu mbi 'bui ya apostol pa bi 'yapabi Ajuá por gue'u. Nepu ya apostol bi hñuxa yá 'ye ja nú'u ya cu xqui thahni.

⁷ Y njabu ma'na mri ntunga rá noya Ajuá, ne mri xu ndunthi ya gamfri nuni Jerusale, ne ndunthi ya macja bi gamfri rá noya Ajuá nehe.

Ra Teba bri ju nts'ahni

⁸ Ha nura cu Teba xi mi hampa rá ts'edi Ajuá ne mi ja rá mfaði pa mi pepa rá 'befi Ajuá, mi øt'a ya danga t'øt'e ne ya nt'udi de ja yá thandi ya ja'i.

⁹ Y nuni ja yá nija ya xodyo nú'a mrá thuhu ya Nzai 'Bego xa Thøgue, ja mi 'buhni 'raya 'ñøhø nú'u mri 'ñoui 'raya me Cirene, 'raya me Alejandría, 'raya me Cilicia, ne 'raya me Asia, gatho'u bi mudi bi ntsanoyau ra cu Teba.

¹⁰ Pe nu'ú himi tsa te da ðatuabi'a ngue'a nu'á mi ha ra hoga mfaði ne mi hampa rá ts'edi ra Maça Nðahi pa mi ña.

¹¹ Nepu nú'u ya ja'i'u bi 'yu'ta 'raya 'ñøhø ne bi gu'tuabi pa da mąnga ya nc'uamba ne da 'ñena njaua: “Nuje stá øhe gue nura 'ñøhø'a xa ñama'ñu de ra Moise ne de Ajuá.”

¹² Hangué bi bø yá cué yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya ja'i. Nepu bri ju ra cu Teba bi ts'ixa ja ra hmunts'a nda gá xodyo.

¹³ Ne bri japabi 'raya ja'i da hyøxa ra thai ra cu Teba ne bi 'ñena'u:

—Nuna 'ñøhøni hingui tsaya ñama'ñu de nuna ra maça nija ne de rá ley ra Moise.

14 Nuje go stá øhe nú'a xa maní xa 'ñena gue nú'a ra Jesu mrá me Nasare ma da huata nuna nijá ne ma da pata ma nzaih_u nú'u bi 'ñutcah_u ra Moise ga øth_u.

15 Nep_u gatho nú'u to'o mi 'b_uhni ja ra hmunts'i xi mi heta ra cu Teba ne mi handuabi rá hmi gue mi ngu rá hmi 'nará εnxε Ajuá.

7

Ra Teba bi mamba rá noya Ajuá

1 Nep_u de gue'a ra dānga ndā gá macja bi 'yambabi ra cu Teba ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue xi majuaní xcá ñāma'ñ_u de Ajuá ne de ra Moise?

2 Nu'b_u ra cu Teba bi dādi ne bi 'ñena:

—Nú'ah_u ma cu'ih_u, ne nú'ah_u ma ndā'ih_u xcá muntsh_uua 'nadb_u, 'yøh_u núna ma ga xi'ah_u. Ajuá nú'a xá nsunda bi zofo ndu ma xitah_u ra Abrá nú'b_u hinxqui matho pa ja ra hai Arán ne mi 'b_uhnitho Mesopotamia.

3 Ne bi 'ñembabi: “Pøni de guecua ri hai, tsop_u nú'u ja te ri njauí, ne grí ma pa ma'na ra hai nú'a ma ga u't'a'i pa ja gui 'b_uhni.”

4 Nu'b_u bi bøni de guehni hab_u mi 'b_ui, hab_u myá hai ya Caldeo, ne bi ma pa bá 'b_u ja ra hai Arán. Ha nu mi du rá dada, Ajuá bá tsi pa guecua hab_u dí 'b_uhabya, ja bi 'm_ucua nehe'a.

5 Pe nu Ajuá himbi umbabiua ni 'na xeni ra hai pa drá mēti'a, pe xqui ñā'tuabi gue nuna hai hab_u dí 'b_uhabya go drá mēti'a 'mēfa ne gatho yá ja'i de rá ji'a nú'u da 'm_ui 'mēfa. Pe nuya pa'u ra Abrá hinxqui mē'tstho ni 'nara bātsi.

6 Y Ajuá bi 'ñembabi'a: “Nuri batsi ri 'beto ne ri mbong'beto ma da 'm̩ ja 'nara hai hab̩ hindyá m̩ti'̩ ngue'a̩ dya nzøhøtho de guehni. Ne ja ma da 'm̩hni'̩ ngu goho nthebe njeya, ne ma da 'm̩gotho'̩, ne ma da t'ø'tua ndunthi ra nts'o'm̩i.”

7 Nehe bi 'ñembabi Ajuá: “Nuga go ma ga ha'mba nguenda ya ja'i de nú'a̩ ra hnini hab̩ ma da 'm̩go'̩. Ne 'm̩fa ma ga yopa tsi de guehni pa da 'ñehe da m̩pcagui de guecua.”

8 Nep̩ Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá, ne bi manda gue gatho yá batsi yá 'beto ne yá mbong'beto da m̩'tsa 'nara seña ja yá ndo'yo de nú'a̩ ra cohi bi gohi. Hangué nu mi 'm̩i rá t'̩ ra Abrá nú'a̩ mrá thuhu ra Isaac, nurá hñato ma pa de xqui 'm̩i bi 'yø'tua nú'a̩ ra seña xqui gohui Ajuá da 'yø't'e. Ne guet'a̩ bi 'yø't'a ra Isaac co rá t'̩ nú'a̩ mrá thuhu ra Cobo, ne guet'a̩ bi 'yø't'a ra Cobo co nú'̩ 'r̩t'amayoho yá t'̩, y go gue'̩ yá dada nú'̩ 'r̩t'amayoho ya 'm̩i de Israel.

9 Nep̩ nú'̩ yá t'̩ ra Cobo xi bi utsa 'na de nuyá cu nú'a̩ mrá thuhu ra Jose. Hangué nu'ú bi papabi ya me Egipto nú'a̩ yá cu'̩, ne bi ts'its'i pa guehni. Pe Ajuá himbi hy̩s̩'a̩.

10 Hangué xi bi ñani de ja yá ts'othogui bi thogui, ne bi umba ndunthi ra mf̩adi ne bi mats'i pa njab̩ ra Faraó bi hopa rá 'm̩i. Ra Faraó go gue'a̩ mrá nda de Egipto. Nep̩ ra Faraó bi umba 'nará nsu ra Jose pa bi gohi ngu rá ñoho de gue'a̩, ne bi manda maxogue ja rá ngu ra Faraó.

11 'M̩fa bi nja 'nara danga thuhu nuni Egipto ne nuni Canaán, ne bi nja 'raya danga dum̩i, ne bi 'ñotho te bi zi ndu ma xitah̩. Himi ts̩di hab̩ da dai ngue'a̩ mi otho te da dañ'̩.

12 Nepu ra Cobo bi 'yøde gue mi ja ra trigo nuni Egipto, hangue bi mēhna yá t'u pa guehni. Gue'a ra mudi 'mi'qui bi ma pa Egipto.

13 Nepu nurá ño'qui bi ma'u, ra Jose bi xipabi'u to'o mi gue'a pa bi badi'u gue go mi gue'a myá cu. Hangue nura Faraó bi batuabi yá ja'i ra Jose.

14 Nepu nura Jose bá pempa ra noya rá dada pa da ma da 'mu Egipto con gatho ma'ra yá ja'i. Nu'ú mi hñu'rate ne 'ret'amacut'a.

15 Nepu 'bestho bi ma'u pa Egipto. Y nepu ja bá tuni'a, ne ja bá tuni gatho yá t'u, y nú'ú go gue'u ndu ma xitahu.

16 Ne 'mefa de ya xqui thogui ndunthi ya jeya de xqui du'u, bá thampa yá ndo'yo'u de guehni pa e bi t'acua ja yá hai nuni Siquem 'nara hnini de Canaán. Ne bi t'acuabi nuyá ndo'yo ja 'nara nt'agui xqui danga ndu ra Abrá xqui damba yá t'u ra Amor nuni Siquem.

17 Y ya xqui nxanda ndunthi yá t'u yá 'beto ne yá mbong'beto ra Cobo nuni Egipto, ne ya mi ma da zø ra pa da hñanga nú'a ra hñã'ti xqui xipabi Ajuá ra Abrá.

18 Nepu de nú'u ya pa'u bi 'mu ma'na ra nda nú'a himi paði to'o mi gue'a ra Jose ne te xqui mēfi'a, ngue'a ya mi pē'tsa ndunthi ya jeya xqui du'a.

19 Nú'a ra nda'a xi bi 'yø'tua ra nts'o'mui nú'u ndu ma xitahu. Ne bi manda dra japi da 'yei gatho yá zi 'uene nú'u myá ts'unt'u, pa njabu da du gatho'u.

20 Y gue'u ya pa bi 'mu ra Moise, y Ajuá xi mri hopa rá 'mui. Nu'á bi tede rá dada ne rá nana hñu nzana ja yá ngu'u.

21 Nepu bi thogui nú'u hñu nzana, nu'ú bi ma bá

ei ngue'a njab_u xqui manda ra Faraó da t'øt'e. Pe 'nará t'ixu ra Faraó bá j_uxa ra Moise de hab_u xqui t'ei, nú'a mrá zi 'uεnetho, pa bi tede, ja ra uenda go mrá b_utsi'a.

²² Hangué ra Moise bi te ne bi b_utua yá mf_uadi ya me Egipto, ne xi mrá nimfeni, ne mi h_u ra ts'edi pa da ñ_u ne pa te da 'yøt'e.

²³ Nep_u de ya mi pε'tsa ñote njεya ja bi zo rá mfeni da ma da c'a'tsa ya me Israel nuyá ja'i pa bá nu te ngra 'm_u'u.

²⁴ Nep_u ngu mi zøni hab_u mi 'b_u yá ja'i, bi hyanda 'nara me Egipto mi na'mbabi 'na de gue'u. Hangué pa bi za bi ñ_uanga rá ja'i, ra Moise bi hyo nú'a ra me Egipto.

²⁵ Nura Moise mi beni yá ja'i'a xa unga nguenda gue Aju_u xqui mεhni'a pa da ñ_uani'u, pe nu'ú himbi zo yá mfeni ua mrá 'mεhni Aju_u ra Moise.

²⁶ Nep_u rá hyax'a bi yopa thohni ra Moise, ne bi hyanda yoho ya me Israel mri ntunsehε. Ne mi ma da hyeque'u ne bi 'ñembabi: “Nu'ahú gyá me Israelh_u, ne grí ncu_u. ¿Hanja grí ntunseh_u 'na ngu ma'na?”

²⁷ Nep_u nú'a to'o mi na'mba nú'a ma'na, bi umba 'nara nt'ent'i ra Moise ne bi 'ñembabi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nd_u pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?”

²⁸ ¿Ua gue guí ne gui hyogagui nehe ngu gá ø'tua ra me Egipto mande?”

²⁹ Nu mi 'yøde njab_u ra Moise xi bi ntsu, ne bi 'bat'i bi ma pa ja 'nara hai rá thuhu Madián, y ja bá 'b_uhni dega nzøhø, y ja bá nth_uatini ne bi mε'tsa yoho yá t'u.

³⁰ Ne ya xqui thogui ñote njεya de xqui bønga ra

Moise de Egipto pa bá 'b_u ja ra hai Madián, nep_u 'nara pa xqui b_onga de rá ngu mbi 'yo asta ja rá ua 'nara t'øhø rá thuhu Sinaí. Ne de guehni bi hyanda 'nara 'bai gá ndapo mi zø 'nara faspi madetho de gue'a, ne mi 'bahni 'nará εnxε Aju_a madetho de ra faspi.

³¹ Nep_u nura Moise himbi ba_di há bi nja, pe bi uat'a ja ra faspi pa bi hyandi te rá 'bε'a, ne bi 'yøde bi ñ_a Aju_a y bi 'ñembabi:

³² “Nuga go gueque rá Aju_agui ra Abrá, ra Isaac, ra Cobo, ne gatho nú'_u ma'ra ndu ri xitah_u.” Nu'bú ra Moise asta mri huat'i co ra ntsu hangue ya himi nehma da sigui da hyanda nú'a ra faspi mi handi.

³³ Ha nu Aju_a bi 'ñembabi: “C'o'ta ri zεsthi ngue'a nuua hab_u guí net'i guehna 'nara ma_ca hai xá nt'axi.

³⁴ Xi maju_ani stá handa nuya ts'othogui thogui ma ja'i nuni Egipto, ne stá øtua yá ts'oni'_u, ne stá ehe pa ga ñ_ani. Nubya ma ga peñ'a'i gui yopa penga Egipto.” Njab_u bi xipabi Aju_a ra Moise.

³⁵ Masque nuyá ja'i ra Moise xqui utsa'a ne xqui 'ñembi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nda pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?”, pe xi maju_ani go Aju_a xqui mehna ra Moise pa da nda ne pa da zinga nú'_u yá ja'i mbi o ja yá 'yε ya me Egipto, ngue'a njab_u xqui xipa rá εnxε Aju_a nú'a bi hnequi madetho de 'nara faspi nuni ja rá ua ra t'øhø Sinaí.

³⁶ Nep_u ra Moise bá penga pa Egipto pa bá tsinga gatho ya me Israel nú'_u mbi 'b_uhni. Ne bi 'yøt'a ndunthi ya danga t'øt'e ne ya nt'udi nuni Egipto ne ja ra Thenga Ndehe, nehe bá øt'a nuni ja ra mbonthi hab_u bá 'yo'_u ñote njeya.

³⁷ Go guet'a ra Moise nú'a bi xipabi yá ja'i nú'_u

myá me Israel bi 'ñembi: “Ajuá ma da hñux'ah_u 'na de gue'ah_u pa drá 'mehni'a_u ngu xa hñuxcagui nehe. Y nú'á ma gui 'yøteh_u nú'a_u da xi'a'ih_u.” Njab_u bi xipa ra Moise yá ja'i.

³⁸ Nura Moise go guet'a_u mi 'ñoui ya me Israel nuni ja ra mbonthi, ne ja bi munts'ini'ú_u ja ra t'øhø Sinaí. Ne ja bi ñauini ra Moise rá ενξε Ajuá. Nep_u ra Moise bi xipa ndu ma xitah_u ngu nú'a_u xqui xipa ra ενξε. Njab_u ra Moise bi hñanga ra noya dega te pa bi 'racj_u nehe.

³⁹ Pe nú'ú_u ndu ma xitah_u himbi ne bi 'yøta ra Moise, ne himi ne go da ndá de gue'ú_u, ne bi benga ja yá mfeni gue ma'na xá hño da mengui pa Egipto.

⁴⁰ Ha nu mi ma ra Moise bá ñauí ra ενξε, nu'bú nuya ja'i bi 'ñembabi ra Aarón: “Stá beñhe gue xá hño 'b_u ga hocj_u 'rama ajuah_u pa go gue'ú_u dri 'bet'o de guecj_u, ngue'a_u nura Moise hønse bá jagaguih_u de Egipto pa e bi hyegah_uua ja ra mbonthi, ha nu'á, hadifa'a_u te xua ja'a.”

⁴¹ Hangue nu'ú_u bi hyoca 'nara t'untfani dega bøjá, ne bi thopabi ya mbo'oni pa bi t'umbabi'a_u, ne mri nsunda'ú_u, ne xi mri johya ngue'a_u bi hyandi gue mi mahotho nú'a_u ra c'oi xqui hyocse'ú_u.

⁴² Hangue nu Ajuá 'bestho bi 'uegue de gue'ú_u, ne bi hyεp_u da nsunda ya tsø ne ra zaná ne ra hyadi. Njab_u bi 'yofo maya'b_u 'na de yá 'mehni Ajuá nú'a_u ena njaua:

Nu'ah_u gyá me Israelh_u, ¿ha'm_u rá 'nandi gá hyoh_u
 'raya mbo'oni pa gá ñatcah_u
 de nú'ú_u ñote njeya gá 'yoh_u ja ra mbonthi?

⁴³ Hinhya'm_u gá øtcah_u njab_u. Nu'a_u nguí øth_u,
 ngrí ndudeh_u nú'ú_u ri c'oih_u gá hocj_u pa gui
 nsundah_u,

'na nguí hu'mbabih_u ra Moloc,
 ha nu'a ma'na gá hocj_u ngu 'nara tsø, nguí
 hu'mbabih_u ra Renfán.
 Hangué nubyá ma ga pøñ'a'ih_u de ri haih_u pa ga
 pεñ'ah_u asta thogui de ra hai Babilonia.
 Guehna bi xipa Ajuá ya me Israel.

⁴⁴ Nú'a ra mbonthi hab_u bi 'ranga ndu ma xi-
 tah_u, ja guehni xqui hocni'_u 'nara ngu dega dutu
 hab_u mi 'bε'tsa nú'a ra xingdo hab_u mi nt'ofu nú'_u
 'rεt'a ya hmada. Nú'a ra ngu'a bi thoqui ngu xqui
 xipa Ajuá ra Moise da hyoqui, ne ngu nú'a xqui
 'ñutuabi.

⁴⁵ Nep_u 'mεfa nú'a ra ngu'a bi gohui ndu ma
 xitah_u nú'_u mri zi ra Josue. Nep_u bá hā'_u pa nuua
 hab_u bi ntuncui ya ja'i nú'_u himyá me Israel nú'_u
 bi guui Ajuá de guecua nú'b_u mi zøcua nú'_u ndu ma
 xitah_u. Y ja nura ngu'a ja bi nsundani'_u Ajuá asta
 mi 'mεi ra Davi nú'a bi nda.

⁴⁶ Y Ajuá xi bi hopa rá 'mεi'a. Y ra Davi mi
 nehma xa hyoca 'nara ngu pa hab_u dra nsunda
 hmāhā Ajuá nú'a rá Ajuá ndu ma xitah_u ra Cobo.
 Pe himbi za bi hyoqui.

⁴⁷ Pe nu 'nará t'_u hā, nú'a mrá thuhu Salomó,
 nu'á hā, go gue'a bi hyocua rá ngu Ajuá nú'a mi
 behma da hyoca rá dada.

⁴⁸ Masque nu Ajuá bí 'b_ui mañā mahets'i, hingui
 'b_u ja 'nara ngu nú'a xa thoqui co yá 'yε ya ja'i, ngu
 bi 'ñenga ra badi Isaía gue Ajuá mi ena njaua:

⁴⁹ Nuua mahets'i ja guecua ma hudiga hab_u dí 'b_ui
 dega nda,

ha nu ja ra ximhai ja guehni dí tøta ma ua.

Nehe ena: ¿Te ma ngu nú'a ra ngu ma da thogaga
 'b_u?

O ¿habu ma ga 'buca 'bu?

⁵⁰ ¿Ha gue hingue co ma ts'edi stá hocaga gatho nuya t'øt'e ja ja ra ximhai?

⁵¹ Y ra cu Teba bi sigui bi 'ñembabi ya ja'i: Pe nu'ahú nzantho xi xcá njahubu, xi xá me ri mfenihu, hinguí ne gui 'yøhu. Guí njahu ngu nú'u ya ja'i hingui pa Ajuá, ngue'a nu'ahú hingui ne gui 'yøthu nú'a xi'ahu ra Maça Nðahi ngu mi nja ndu ma xitahu nehe.

⁵² ¿Hangu hma yá 'mehni Ajuá bi t'øtua ra nts'o'mui? Y nú'u ndu ma xitahu go gue'u bi 'yøt'a njabu. Nú'ú go gue'u bi hyo nú'u to'o mi ma desde rá mudi gue mi ma da 'ñehe nú'a ra hoja'i hinda ma da 'yøt'a ni 'nara ts'oqui. Ha nu mi zøhø'a, go gue'ahu gá dahu ne gá hyøhu.

⁵³ Nu'ahu gá hñañhu ya hmanda nú'a e bi zogahu yá enxε Ajuá, pe hinxá ne xcá 'yøthu ngu nú'a bi hmanda'ihu.

Rá du ra Teba

⁵⁴ Nepu mi 'yøde njabu nuya ja'i nuya noya'u, xi bi bø yá cuε nts'edi co ra cu Teba.

⁵⁵ Pe nura cu Teba mi hampa rá ts'edi ra Maça Nðahi, ne bi nøxa pa mahets'i ne bi hyandua rá nsunda Ajuá, nehe bi hyanda ma zi Hmuhu ra Jesu mi 'bahni ja rá 'ñei Ajuá.

⁵⁶ Nepu ra cu Teba bi 'ñemba ya ja'i:

—¡Ndi! Dí handa mahets'i xogui, nehe dí handa Nú'a To'o e bi Nja'i bí 'bai ja rá 'ñei Ajuá.

⁵⁷ Y nura ora'a gatho nú'u ya ja'i mi 'bahni bi go'ta yá gu ne bi dø ya hmafi, ne bi nest'ihiri gatho bi mfats'i bi mihi ra cu Teba.

⁵⁸ Nepu de guehni nuya ja'i'u bi pønga ra cu Teba de ra hnini, nepu bi c'ahni. Ne mi 'bahni 'nara

basja'i mrá thuhu ra Saulo, nú'á nehe go gue'a bi hyandua rá du ra cu Teba, nehe go gue'a mi supa yá he ya hyote nú'x qui hñáqui pa bi za bi hñote'x.

⁵⁹ Y nú'a ra ora mi thøxa ya nc'ahni ra cu Teba, nu'á bi 'yapabi Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i Jesu, dí a'i gui hñani ma te ja ri maça 'yεbya.

⁶⁰ Nu'bú nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, oxqui hámmba nguenda nuyx ya ja'i de nú'a øtcagui.

Y ngu bi uadi bi mąnga njabx, 'bestho bi du.

8

Ra Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mxi nuya gamfri

¹ Ha nura Saulo xqui da rá hñá gue da tho ra cu Teba.

Nepx 'bestho nú'a ra pa'a bi mædi bi nja 'nara dąnga nt'xatsate contra nú'x qui gamfri Ajuá nuni Jerusale. Ne bi nxanga gatho ya gamfri habxraza maxøgue ra hai Judea ne Nsamaria, hønse ya apostol himbi bønga de Jerusale.

² Y nu 'raya cu xi mi ja yá jamfri co Ajuá, go gue'x bi 'ñoni pa bi 'yagui ra cu Teba, ne xi bi nzoni ndunthi gue'a xi mri maði'x.

³ Ha nura Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mxi ya gamfri, ne 'rama'na ra ngu mi cut'i pa mi jxca ya 'ñøhø ne ya 'behñá pa da zits'i da got'a fadi.

Bi hmąmba rá noya Ajuá nuni Nsamaria

⁴ Ha nú'x ma'ra ya gamfri xqui 'bat'i ne xqui nxani, go gue'x mi 'yo mi mąmba rá noya Ajuá habxraza.

⁵ Ha 'na de gue'ɥ mrá thuhu ra Lipe bi ma pa ja 'nara hnini nuni Nsamaria pa bá xipa ya ja'i de ra Zidada Jesucristo.

⁶ Y nuya ja'i de guehni mri munts'i pa mi huxa nt'øde xá hño de nú'a mi m̄anga ra cu Lipe, ne mi handi'ɥ nú'ɥ ya nt'udi mi øt'e'a.

⁷ Ngue'a nu'á mi emba ya ts'ondahi nú'ɥ to'o mi pɛ'tsi, ne nuya ts'ondahi asta mi mafi da b̄oni. Ne ndunthi ya ts'onate mi øthe'a.

⁸ Hangu njabɥ bi mɛ'tsa 'nara d̄anga johya nú'a ra hnini'a.

⁹ Ne mi 'b̄hni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu nú'a mrá 'ñete de nú'a ra hnini'a. Nura 'ñete'a xi xqui hyat'a ndunthi ya me Nsamaria, ne xi mri 'ñets'i co nú'a rá mf̄adi mi pādi.

¹⁰ Ne gatho nuya ja'i de guehni notsi ndangui xi mi huxa nt'øde de nú'a mi m̄anga nú'a ra 'ñete'a, ne mi eñ'ɥ:

—Nura 'ñøhø'a h̄ampa rá d̄anga ts'edi Ajūa.

¹¹ Ne gatho ya ja'i xi mi huxa nt'øde gue'a ya ya'm̄ xqui hyat'i'ɥ co rá nt'ete.

¹² Pe nu mi z̄onga ra cu Lipe ja nú'a ra hnini'a bi m̄anga ra hoga nt'øde de rá h̄anda Ajūa ne bi ma de ra Zidada Jesucristo. Nep̄ gatho ya ja'i bi gamfri ne bi nxistehe, ya 'ñøhø ne ya 'b̄ehña.

¹³ Nehe nú'a ra 'ñete mrá thuhu ra Simu bi gamfribi rá noya Ajūa ne bi nxistehe. Ne nz̄antho bi 'ñoui ra cu Lipe, mi handa nú'ɥ ya nt'udi ne ya d̄anga t'øt'e mi øt'e, ne nu'á xi mri 'yø de nú'a mi handi.

¹⁴ Nep̄ mi bādi nú'ɥ ya apostol mi 'b̄hni Jerusale gue ya me Nsamaria ya xqui hñanga rá

noya Ajuá, 'bestho bi mēhna ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua pa guehni.

15 Y ngu mi zõñ'ᵁ bi 'yapabi Ajuá po ya gamfri de guehni Nsamaria pa bi za bi hñānga ra Maça Ndahi,

16 ngue'a ni 'na de gue'ᵁ hinxqui hñāni thoho ra Maça Ndahi, hõnse xqui nxistehe de rá thuhu ma zi Hmuhᵁ ra Jesucristo.

17 Hangue ra Pedro ne ra Xuua bi hñuxa yá 'yε ja ya gamfri, nepᵁ nu'ú 'bestho ra ora'a bi hñānga ra Maça Ndahi.

18 Ha nu mi hyanda ra Simu nú'a mrá 'ñetehma gue xqui hñānga ra Maça Ndahi nú'ᵁ to'o xqui hñu'tsua yá 'yε ra Pedro ne ra Xuua, hangue nu'á asta bi ñā'tuahma ra boja nú'ᵁ ya apostol,

19 ne bi 'ñembabi:

—'Racaguihᵁ nehe nú'a ra ts'edi guí hahᵁ, pa njabᵁ necagui da za ga huxa ma 'yε ja ya ja'i ne nu'ú da hñānga ra Maça Ndahi.

20 Nepᵁ ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Ma'na xá hño 'mēdiui ri boja. ¿Hanja xcá beni gue rá ts'edi Ajuá da za da thai cō ra boja?

21 Hinguí pε'tsa ra nsequi nixi rí 'ñep'a'i gui pefi nuna 'bεfina, ngue'a hingui ho nuna xcá beni de ja rá thandi Ajuá.

22 Hangue nu'a mahyoni gui 'yõt'ebya, ntsø'mi de nú'a ri ts'oqui xcá beni, ne 'yapabi Ajuá pa xahma da pun'a'i de nú'a ra ts'omfeni xcá beni.

23 Ngue'a nuga dí handi gue xi 'nagra ts'omfeni ne 'nagra 'yõt'ats'oqui.

24 Nepᵁ nú'a ra Simu bi dadi ne bi 'ñena:

—'Yaphᵁ ts'ᵁ Ajuá por gueque, pa hinda njabᵁ ngu nú'a xcá ma.

25 Ha nú'ɥ ya apostol ngu bi damajuani'ɥ de ma zi Hmuhɥ ra Jesu ne bi mamba rá noya Ajuá, bi bɔni'ɥ de nú'a ra hnini'a. Ne bi thohni ja ma'ra ya t'ɥca hnini de Nsamaria mi m̄anga ra hoga nt'øde de ra mpøhø. Nepɥ nu'ú bi yopa menga Jerusale.

Ra Lipe bi xi'tsa 'nara me Etiopía

26 'Mɛfa de gue'a 'nará ενχε Ajuá bi zofo ra cu Lipe ne bi 'ñembabi:

—Lipe, stá ehe ga peñ'a'i grí ma grí çai, jɥ nú'a ra 'ñu nexa Jerusale pa rí zønga asta ja ra hnini Gasa.

Nú'a ra 'ñu'a thogui ja 'nara mbonthi.

27 Nepɥ ra cu Lipe 'bestho bi gɥ ra 'ñu bi ma. Ne de má 'ñu bi nthɛui 'nara 'ñøhø mrá me Etiopía. Nú'a mrá eunuco, ne mi gue'a 'namrá d̄anga mfats'i nú'a ra 'behña mrá nda nuni Etiopía ne mrá thuhu ra Candace. Nura 'ñøhø'a go gue'a mrá mɛ'sboja de ja rá ts'ɥtbi nú'a ra 'behña mrá nda. Y nu'a xqui mengui xqui xøcambeni Ajuá nuni Jerusale.

28 Ne ya mri menga pa ja rá hai ne mri zi rá carro mri gɥt'a ya fani. Nuni ja mi huhni mi he'ta ra Maça T'ofu nú'a bi 'yofo ra baði Isaía.

29 Nepɥ ra Maça Ndañi bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Rí ma ua tsɥ nuna carro xa mani ne rí mɛui.

30 Nepɥ nura cu Lipe bi nest'ihí bi ma bá tsɥ nú'a ra carro, ne bi 'yøde nú'a ra 'ñøhø mi he'tua rá t'ofu ra baði Isaía, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue guí paði te rí bønga nú'ɥ ya noya guí he'ti?

31 Nepɥ nu'á bi daði ne bi 'ñena:

—¿Hanja da za ga paði te rí bøni 'bɥ hinto da 'ñutcagui?

Ne bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Bá pøxa ja ra carro ne bá e ga huhui.

³² Y nú'a ra xeni de ra Maça T'ofó mi he'ti'a nu hab_u ena njaua:

Nú'á bi ts'its'i nja ngu 'nara zi d_eti pa da tho;

ne 'besthó himbi xoxa rá ne

nja ngu 'nara zi d_eti bi 'b_egui pa da t'axi.

³³ Mri 'ñenda ya ja'i, ne hinto bi ñani;

ha nú'u yá ja'i xi bi nts'o'm_ui,

ne bi th_acua rá te de guecua ja ra ximhai.

Njab_u m_anga ra Maça T'ofó.

³⁴ Nep_u nú'a ra me Etiopía bi 'ñembabi ra cu Lipe:

—Dí b_ante'i gui xicagui de nú'a rá 'mehni Ajuá,

¿ha gue mi m_a de gues_e'a, o mi m_a de ma'na ra ja'i?

³⁵ Nep_u nura cu Lipe bi m_udi bi ña, ne bi xipabi

gatho ra hoga nt'øde de ma zi Hmuh_u ra Jesu desde

hab_u mi he'ta ra me Etiopía go gue'a 'nara xeni de ra Maça T'ofó nú'a xqui 'yofó ra ba_di Isaía.

³⁶ Nep_u de mi 'yo'u ja ra 'ñu bi zønga hab_u mi ja

'nara mothe, ha bi 'ñenga nú'a ra me Etiopía:

—Jani 'nara zi mothe po ra dehe. ¿Ha hinda za ja ga nxisteheni?

³⁷ Ha nura cu Lipe bi 'ñembabi:

—'B_u xi guí camfri con gatho ri mfeni da za, hanja hina.

Nura me Etiopía bi 'ñena:

—Haha, dí camfri gue ra Jesucristo go gue'a rá T'_u Ajuá.

³⁸ Nu'bú nu'á bi 'b_epa rá 'b_ego bi 'ba'ma ra carro,

nep_u bi gai ri yoho'u, ne bi yut'a mbo ra dehe. Nep_u

ra cu Lipe bi xi'tsa nú'a ra cu me Etiopía.

³⁹ Y nu mi bøxa ra cu Lipe de ja ra dehe, bi 'metho ngue'a rá Maça Nda_hi Ajuá bi zits'i. Nep_u nura

cu me Etiopía ya himbi yopa hyanda ra cu Lipe ma'na'qui. Y ya mri seħe'a bi sigui bi ne rá 'ñu co ndunthi ra johya mi pe'tsi.

⁴⁰ Nepu nura cu Lipe bi zonga nuni Asoto, ne de mi 'rani de guehni bi mudi bi mąnga ra hoga nt'ode asta bi zonga nuni Cesarea.

9

Ra Saulo bi gamfri ra Zidada Jesu

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ha nuya pa'ı ra Saulo mi hu'tsa ya gamfri da hyo, ne bi ma bá nu ra dąnga nda gá macja.

² Bi ma bá a nsequi pa da ma nuni ja yá nija ya xodyo nuni Ndamasco pa da gu nú'ı ri demba rá jamfri ra Zidada Jesu, gue dra 'behña gue dra 'ñohø, ne dua tsi pa Jerusale da got'a fadi.

³ Ne de mri ne ra 'ñu ya mi ma da zonga Ndamasco, mi damfri bi got'atho 'nara ñot'i asta mi huexqui nú'a ra hyats'i mri 'ñehe de mahets'i.

⁴ Nepu ra ora'a 'bestho bi dagui ma'memfo ja ra hai. Ne bi 'yøde 'nara noya mi ena:

—Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongagui pa gui 'yøtca ra nts'o'mıi?

⁵ Nu'bá ra Saulo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿To'o'i, zi Hmu?

Nu'a bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yøtcagui ra nts'o'mıi ngue'a guí honi pa gui 'yøtua ra nts'o'mıi nú'ı to'o xa gamfrigui. Pe nu'i go grı 'ñunse, guí nja ngu nú'a øt'a ra ndamfri ora tica ra nsımboi.

⁶ Y ra Saulo asta mri huat'i co ra ntsu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, ¿te rá 'be guí ne ga øt'ebya?

Nu'bú ra Zidada bi 'ñembabi:

—Nangui ne rí ma ja ra hnini, nuni ja guehni ma da si'a'i nú'a rí 'ñep'a'i gui 'yøt'e.

⁷ Y nú'ɥ ya 'ñøhø mri 'ñoui ra Saulo xi bi ntsu ngue'a nú'á xqui 'yøde nehe nú'a ra noya pe hinxqui hyandi ua to'o mi 'bahni.

⁸ Nepɥ nura Saulo bi nangui de ja ra hai, ne xi mri zøthmá yá da pe himbi za bi hyandi. Hangué bri jɥhni bi ts'its'i pa asta ja ra hnini Ndamasco.

⁹ Y nuni ja bá 'bɥhni hñu pa ne himi handi. Y nú'ɥ hñu pa ni ts'ɥ hinte bi zi.

¹⁰ Nuni Ndamasco mi 'bɥhni 'nara gamfri mrá thuhu ra Ananía, y nura Zidada Jesu bi zofo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—¡Nugue Ananía!

Nu'á bi dadi:

—¿Te'a, zi Hmu?

¹¹ Ha nura Zidada bi 'ñembabi:

—Rí ma, jɥ nú'a ra 'ñu rá thuhu ra Juá'ñu, ne thogui ja rá ngu ra Juda, ne ja gui 'ñanini ra Saulo nú'a ra me Tarso. Nu xcrí tsøni gui tsɥdi di øt'a rá søcambeni.

¹² Nu'á ya stá xipabi ngu dega t'i gue ma da tsøni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Ananía, ne da hñu'tsua yá 'yε pa da yopa hyandi.

¹³ Nu mi 'yøde njabɥ ra cu Ananía bi dadi ne bi 'ñena:

—Zi Hmu, stá øde ndunthi de nú'a ra 'ñøhø'a gue xi mi ø'tuabi ndunthi ra nts'o'mɥi ya cu nuni Jerusale.

¹⁴ Ha xa umba nsequi ya ndá gá macja pa da za da gɥ gatho nú'ɥ di xøcambeni'i ri thuhu de guecua nehe.

¹⁵ Nepɥ ra Zidada bi 'ñemba ra cu Ananía:

—Grí ma gui 'yøt'a nú'a dí xi'i, ngue'a go gue'a ra 'ñøhø stá huahni pa da mɛpcagui ne da 'ñutua ma thuhu ya me Israel ne gatho nú'ɥ hingyá me Israel ne nuyá nda'ɥ, pa da baði'ɥ to'ogui.

16 Ne nuga go ma ga utuabi gatho nú'ɥ ya ts'othogui pe'tsi da thogui po rá ngue ma thuhu.

17 Nu'bú ra cu Ananía bi ma ne bi yut'a ja ra ngu habɥ mi 'bɥ ra Saulo. Ne bi hñu'tsua yá 'yɛ, ne bi 'ñembabi:

—Zi cu Saulo, ra Zidada Jesu nú'a to'o gá handa ja ra 'ñu nú'a ngrí nehi pa guecua, go gue'a xa mɛncagui pa da yopa xo ri da ne gui hñanga ra Maça Ndahi.

18 Ne 'bestho ra ora'a bi dagui nú'a te mi co'tua yá da, ne 'bestho bi yopa hyandi. Ne nu'á bi 'mai bi ma bá nxistehe.

19 Ne bi ñuni, nepɥ bi yopa nja rá ts'ɛdi, ne bi 'mɥhni 'raya pa co ya gamfri nuni Ndamasco.

Ra Saulo bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Ndamasco

20 Nepɥ 'bestho bi ma bá damajuani de ma zi Hmuhɥ ra Jesucristo ja yá nija ya xodyo, ne mi ma gue ra Jesu go gue'a rá T'ɥ Ajuá.

21 Y gatho nú'ɥ to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ne mi eñ'ɥ:

—¿Ha hingo guehni núni xi mi ø'tua ra nts'o'mɥi nú'ɥ to'o xøcambenibi rá thuhu ra Jesu nuni Jerusale? ¿Ha hingo guehni xqui 'ñehe da gɥ nts'ahni ya gamfri pa da zi'tsua ya nda gá macja?

22 Pe nura cu Saulo ma'na mi jɥ rá ts'ɛdi pa da damajuani gue ra Jesu go gue'a ra Cristo rá 'mɥhni Ajuá ne xqui hñuts'i'a pa da e da nda. Y nuya

xodyo himbi bađi te da beni gatho nú'ᵤ mi 'buhni Ndamasco.

Ra Saulo bi c'ot'i de ja yá 'yε ya xodyo

23 Bi thogui ndunthi ya pa, nepᵤ bi mᵤdi bi mámbi ya xodyo pa da hyohmᵤ ra cu Saulo.

24 Pe nú'a ra cohi bi gohi'ᵤ, bi t'umba nt'øde ra cu Saulo gue nu'ᵤ ma pa ra xuui mi su gatho ya gosthi de nú'a ra hnini'a pa xa thohmᵤ'a.

25 Pe nu mi bađi ya cu njabᵤ, bi 'yεnt'a ra cu Saulo ja 'nara dānga 'bøts'e pa bri tonts'a dega xuui pa møte de ra jađo nú'a mi cot'a ra hnini, pa bi za bi 'bat'i'a.

Nú'a ra pa bi zønga ra Saulo nuni Jerusale

26 Nu mi zønga ra cu Saulo Jerusale mi nehma'a da munts'iui ya gamfri, pe nu'ᵤ mi tsu ngue'a himi camfri'ᵤ gue nu'á ya mi 'nara gamfri.

27 Pe nura cu Berhna bi zits'i pa habᵤ mbi 'bᵤ ya apostol, ne bi metuabi hanja xqui hyanda ra Zidada Jesu ja rá 'ñu ra cu Saulo, ne xqui ñaui. Ne bi metuabi'ᵤ gue nu'á ya xqui ña de rá thuhu ra Zidada Jesu co ndunthi ra ts'edi nuni Ndamasco.

28 Y njabᵤ bi za bi 'mᵤi co ya gamfri nuni Jerusale.

29 Nu'á himi tsu da mā de rá thuhu ra Zidada Jesu, ne mi ntsanoyau i ya xodyo nú'ᵤ mi ñaca griego, ha nu'ᵤ mi εcuabi da hyo'a.

30 Pe nu mi bađi njabᵤ ya cu bi zixa ra cu Saulo pa nuni Cesarea, nepᵤ bi mεhni'ᵤ pa Tarso.

31 'Mεfa gatho ya gamfri bi mε'tsa 'nara hoga'mᵤi nuni Judea ne Galilea ne Nsamaria, ne mi zedi yá jamfri, ne mi 'yo'ᵤ co ndunthi rá

ntsu Ajuá, ne ma'na mri xu ya gamfri co rá mfats'i ra Maça Ndáhi.

Ra Enea bi ñani

³² Ha nura apostol Pedro bi 'ño bi zonga gatho ya gamfri, ne bi ma bá c'a'tsa ya cu nú'ü mi 'buhni Lida.

³³ Ne ja bi zuhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Enea, ne ya mi øt'a hñato jeya xqui 'menga ja ra mfidi ngue'a mi tsü 'nara hñeni nú'a nixi mi tsa da anga rá ndo'yo.

³⁴ Nepü ra cu Pedro bi 'ñembabi:

—Enea, ra Zidada Jesucristo xa 'yøthe'i. Nangui jüxa ri mfidi.

Nepü nu'á 'bestho bi nangui.

³⁵ Y gatho ya mengu de guehni Lida ne ya me Sarón bi zogui yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu co nú'a xqui hyandi'ü.

Ra Dorca bi yopa nte de ra du

³⁶ Nuni Jope mbi 'bü 'nara 'bεhñá mrá gamfri nú'a mrá thuhu ra Tabita, dega griego t'embi ra Dorca. Nú'á nzantho mi øt'a ndunthi ra hñoja'i ne mi faxa ya hyoya.

³⁷ Ha nuya pa'ü bi zü 'nara hñeni ne bi du. Nepü bi sati ngu myá nzai'ü ne bá 'bεgui ja 'nara tøngu.

³⁸ Pe de guehni Jope mi guetbü pa ja ra hnini Lida, ne nuya gamfri de guehni xqui 'yøde gue ja mbi 'buhni ra cu Pedro nuni Lida, hangue bi 'behna yoho ya 'mehni pa dua tsi ne da 'ñembi:

—Dí bante'ihe ga maha 'bestho pa Jope.

³⁹ Nepü nura cu Pedro 'bestho bi mεui'ü. Ne nu mi zøni bi ts'its'i pa ja ra tøngu habü xqui munts'a ndunthi ya viuda mi zoni. Ne bi t'utuabi ra cu

Pedro nuya pahni ne ma'ra ya he xqui hyoca ra nju Dorca nú'b_u mi te'a.

⁴⁰ Nu'b_u ra cu Pedro bi 'b_epi da b_onga pa thi gatho nú'_u mi 'b_uhni, ne nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'yapabi Ajuá. Nep_u bi zofo nú'a xqui du ne bi 'ñembabi:

—Tabita, nangui.

Ne nu'á 'bestho bi z_ot'a yá da, ne nu mi hyanda ra cu Pedro bi nangui bi hñudi'a.

⁴¹ Ha nura cu Pedro bi mipa 'nará 'y_e ne bi 'ba'mi. Nep_u bi zohna ya viuda ne ma'ra ya gamfri pa bi 'ñutuabi gue ya xqui yopa nte.

⁴² Y gatho de guehni Jope bi nt'øde de nú'a xqui nja, ne ndunthi to'o bi gamfri ra Zidada Jesu.

⁴³ Ha nura cu Pedro bi gohi ndunthi ya pa de guehni Jope ja rá ngu ra cu nú'a rá thuhu ra Simu dexifri.

10

Ra apostol Pedro ne ra Cornelio

¹ Mi 'b_u 'nara 'ñøhø nuni Cesarea mrá thuhu ra Neyo nú'a mrá me Italia ne himrá xodyo, nehe go mrá nda de nú'_u ya soldado myá mengu rá hai'a.

² Nú'á xi mrá hoja'i ne xi mi tsu Ajuá, ne gatho nú'_u ya mengu rá ngu. Ne mi øt'a ndunthi ra hño ngue'a mi faxes ya xodyo nú'_u xi myá hyoya. Ne nzantho mi xøcambeni Ajuá.

³ Nep_u 'nara pa ngu mi nz_unga hñu nde bi hyanda 'nará εnxε Ajuá ngu dega t'i, bi yut'a hab_u mi 'b_ui'a ne bi 'ñembabi:

—¡Neyo!

⁴ Nu mi hyandi xi bi n_u'ti ne xi bi ntsu, ne bi 'ñena:

—¿Te'a, zi Hmu?

Nura εnxε bi 'ñemi:

—Nuri nt'adi xa 'yøde Ajuā ne nú'ᵤ ri mfats'i xcá 'yøt'e xa hyandi'a.

⁵ Hanguε nubya pεhna 'raya 'mεhni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a thu'mbabi nehe ra Pedro.

⁶ Nú'a bí 'bui ja rá ngu ma'na ra Simu nú'a ra dεxifri, 'bui guetbᵤ ja rá hyo ra ndehe. Y nú'a ra Pedro go gue'a ma da xi'a'i te rí 'ñep'a'i gui 'yøt'e.

⁷ Nu mi ma ra εnxε nú'a mi ñāui ra Neyo, bi zohna yoho yá 'bεgo ne 'namrá nzai soldado nú'a mi xøcambeni Ajuā nehe.

⁸ Go gue'ᵤ bi xipabi te 'bε'a bi nja, ne bi mεhni pa ra hnini Jope.

⁹ Ha nurá hyax'a de mi 'yo yá 'ñu'ᵤ y ya mi ma da zønga ja ra hnini Jope, nu'bú nura ora'a ra cu Pedro bi bøxa ja 'nara tøngu pa da 'yapabi Ajuā nuni ja ra hnini Jope, y mi ngu nde ma pa nura ora'a.

¹⁰ Y xi mi tsᵤ 'nara thuhu y ya xa nehma xa ñuhma, pe ja mi thocuabi te da zi. Y nú'a ra ora'a bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i.

¹¹ Ne bi hyandi bi xogui mahets'i ne bá ja'ma pa ja ra hai 'ñena 'nara dānga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñāni.

¹² Y ja nú'a ra dutu'a mbra cāni gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'ᵤ ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int's'ᵤ.

¹³ Nepᵤ bi 'yøde 'nara noya bi 'ñena:

—Pedro, jᵤ nuyᵤ ya mbo'oni ne ya zu'ue ne hyo pa gui tsi.

¹⁴ Nu'bú nura cu Pedro bi dādi ne bi 'ñena:

—Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'm_u stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.

15 Ne nú'a ra noya'a bi 'ñemba ma'na'qui:

—Oguí embi xá nts'o nú'a xa x_uca Aju_a ne xá nt'axi.

16 Bi njab_u hñu'qui, nep_u bi b_ox_a ma'na'qui pa mahets'i nú'a ra dutu.

17 Ha nura cu Pedro mi 'b_uhni mi 'yo rá mfeni ne mi ne da b_adi te mri b_onga nú'a ngu ra t'i xqui hyandi. Nura ora'a bi z_oh_o yá 'm_ehni ra Neyo ja ra gosthi, xqui 'ñ_o xqui 'ñani hab_u mi ja rá ngu ra Simu dexifri.

18 Ha nu mi z_oni ja nú'a ra ngu'a bi 'ñani ua ja mi 'b_uhni ra Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Pedro.

19 Pe nura cu Pedro tobya mi oda rá mfeni nú'a ngu ra t'i xqui hyandi, ne ra Ma_ça Nd_ahi bi 'ñembi:

—Bi z_o hñu ya 'ñ_oh_o hoñ'a'i.

20 'Bai ç_ai rí m_eui'_u. Ne ote xqui ma gui tsu, ngue'a go stá penca'_u.

21 Nep_u ra cu Pedro bi ç_ai hab_u mi 'ba nú'_u yá 'm_ehni ra Neyo, ne bi 'ñembi:

—Nuga go gueque guí honj_u. ¿Te xqui 'beñ'ah_u?

22 Nu'ú bi d_adi ne bi 'ñena:

—Xpá mencahe ma nd_a gá soldadohe ra Neyo, 'nara hoga 'ñ_oh_o xi tsu Aju_a, ne gatho ya xodyo ñ_amahño de gue'a. Y 'nará enx_e Aju_a bi xipi gue mahyoni da m_ehni to'o da e da zix'a'i pa gui ma ja rá ngu'a, pa da 'y_ode nú'a ma gui xipabi.

23 Nep_u ra cu Pedro bi umba ntsaya'_u hab_u mi 'b_ui'a, ne ja bi 'ñoxini'_u con gue'a nú'a ra xuui'a. Ha nurá hyax'a ra cu Pedro bi ma con gue'_u ne bi m_e ma'ra ya cu nú'_u mi 'b_uhni Jope.

24 Y rá hyax'a bi zøñ'u nuni Cesarea habu mi 'bu ra Neyo mi tø'mi, ne xqui zohna gatho nú'u ja te myá njauí, ne nú'u xi myá hmadi'a.

25 De mi zønga ra cu Pedro ja rá ngu ra Neyo, nu'á bi bøni pa da dadi, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a.

26 Pe nura cu Pedro bi 'ba'mi ne bi 'ñembabi:
—'Bai, ngue'a nequi 'nadrá 'ñøhø nehe ngu'atho.

27 Y de mi ña'u bi yat'a ri yoho mbo ra ngu, ne mi 'buhni ndunthi ya ja'i xqui munts'i.

28 Nepu ra cu Pedro bi 'ñembabi'u:
—Nu'ahu guí pahu gue núje dyá xodyohe hingui tsa ga nthantshe co nú'ahu hingyá xodyohu, y nixi tsa ga cuthe ja ri nguhu, ngue'a 'rama'na'ño ma jamfrihu. Pe Ajuá xa xicagui gue hinga embabi xá nts'o o hingui t'axi ni 'nara ja'i.

29 Hangue ngu mi xicagui ya 'mehni gue ga eheua, 'bestho duá ehe nsinqe te dá ma. Ne dí ne ga paði pa te uá tsigaguihu.

30 Nu'bú ra Neyo bi datuabi ne bi 'ñembi:
—Øt'a goho ma pa ngu ra zi orabya ndí 'bucua ja ma ngu stí ayuna ne ndí apabi Ajuá ngu ma nzai dega nde, ndá thamfri dá handa 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu asta mi huexqui.

31 Ne bi 'ñengagui: “Neyo, Ajuá xa 'yø't'a'i ri t'adi ne xa hyanda nú'a xcá 'yø'tua ya hyoya xcá fats'i.

32 Pehna pa ja ra hnini Jope to'o ma dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. Nu'á bí 'bu ja rá ngu ma'na ra Simu ra dexifri nú'a bí 'bu guetbu ja rá hyo ra ndehe. Y nu sta zø'a ma gui ñaui pa da zo'a'i,” njabu bi 'ñengagui.

33 Hangue 'bestho dá pempu to'o bá hoñ'a'i, ne xá hño'a xcá ehe. Y nubyá dí 'buheua gatho ja rá

thandi Ajuá, ne dí ne ga øhe gatho nú'a xa xi'a'i pa gui xicje.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuá ja rá ngu ra Cornelio

³⁴ Hangué nura cu Pedro bi madi bi ña ne bi 'ñena:

—Nubyá ha, stá pađi gue xi majuani Ajuá hinguí huahna ya ja'i 'ra co ma'ra.

³⁵ Ngue'a nu'á ri madi gatho nú'u to'o 'yo ja rá ntsu'a ne øt'a nú'a xá hño, masque haburaza dya mengu.

³⁶ Ajuá bi zocje núje dyá me Israelhe pa dá mádihe con gue'a po ra Zidada Jesucristo nú'a to'o ma Hmuh drí gathoh.

³⁷ Ngu guí paŕeh nú'a bi nja nuni ja ma haihe núje dyá xodyohe, ra Xuua bi 'yøt'a ra sistehe, 'mefa ma zi Hmuh ra Jesu bi fata rá 'befi nuni Galilea ne bi 'ño gatho ja ra hai Judea.

³⁸ Ne guí paŕeh gue Ajuá bi umba ra Maça Ndađi ra Jesu nú'a mrá me Nasare pa bi umba ra ts'edi. Nú'á bi 'ño bi 'yøt'a ra hño, ne bi 'yøthe gatho nú'u mi hñeni ne mi pe'tsa ya ts'ondahi. Ra Zidada Jesu mi øt'a njabuh ngue'a Ajuá mi 'bui con gue'a.

³⁹ Y nuje go drí damajuanihe gatho nú'a bi 'yøt'a ra Zidada Jesu nuni ja ya t'uca hnini Judea ne ja ra danga hnini Jerusale. Y 'mefa nu'á bi ts'uta ja 'nara pont'i asta himbi tho.

⁴⁰ Pe Ajuá bi 'yøt'e pa rá hñupa bi yopa nte, ne bi 'yøt'e pa bi hnecanja'i pa dá hanthe ma'na'qui.

⁴¹ Pe hingo gatho ya ja'i bi yopa hyant'a, hønseguihe dá hanthe, ngue'a Ajuá xqui huancahe desde rá madi pa ga dahe majuani de gue'a gue

nu'á bi yopa nte ma'na'qui de ja ra du. Y nu de ya xqui yopa nte de ja ra du, dá yopa ñuñhe ne dá ntsithehe con gue'a.

42 Nepu nu'á bi 'bepcahe ga zoföhe ya ja'i ne ga dahe majuani gue Ajuá go xa hñuts'i'a pa da hñá'mba nguenda nú'u te, ne nú'u xa du.

43 Nehe gatho yá 'mehni Ajuá mi 'bui desde rá mudi bi damajuani de ra Zidada Jesu gue nu'a tó'o da gamfribi rá thuhu dra pumbabi yá ts'oqui.

Bi hñanga ra Maça Ndahi nú'u hingyá xodyo

44 Ha de mi mąnga ra cu Pedro nuya ya noyaya, bá cai ra Maça Ndahi ne bi yat'a ja yá coraso gatho nú'u to'o mi øde nú'a mi mąnga ra cu Pedro.

45 Ha nú'u ya xodyo myá gamfri nú'u bá 'ñoui ra cu Pedro, xi bi 'yø ngue'a xqui hñanga ra Maça Ndahi nehe nú'u himyá xodyo.

46 Ngue'a bi 'yøde mi ña nehe de ma'ra ya hñaquí nú'u himi pađi, ne mri xøcambeni'u Ajuá.

47 Nepu nura cu Pedro bi 'ñena:

—¿To'o ja da hñacuabi da nxistehe núyu to'o xa hñanga ra Maça Ndahi ngu stá hañhu?

48 Nu'bú ra cu Pedro bi 'bepabi'u da nxistehe de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. Nepu nu'á bi bantebi ra cu Pedro gue da gohi con gue'u ma'ra ya pa.

11

Ra apostol Pedro bi xipa ya gamfri me Jerusale de rá ts'edi Ajuá

1 Bi 'yøde nú'u ya apostol ne ma'ra ya gamfri mbi 'bu Judea gue ne nú'u himyá xodyo ya xqui hñanga rá noya Ajuá.

² Ne mi menga ra cu Pedro pa Jerusale, ja bá nuuini nú'ᵤ yá mixodyoui ya myá gamfri pe mri dɛnbatho yá nzai ya xodyo. Nú'ᵤ bi zᵤi ra cu Pedro,

³ ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja x cá cᵤt'a ja yá ngu nú'ᵤ ya 'ñøhø hingyá xodyo ne x cá ñuni con gue'ᵤ?

⁴ Nu'bá ra cu Pedro bi metuabi gatho nú'ᵤ xqui nja desde ra madi ne bi 'ñembabi'ᵤ:

⁵ —Nuga ndí 'bᵤhni ndí apabi Ajuá ja ra hnini Jope, ne dá handa 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bá ja'mi de mahets'i 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani, ne bi zøhø habᵤ ndí 'bᵤi.

⁶ Ne dá handa xá hño te mi cᵤni, dá handi mi cᵤ gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'ᵤ ja goho yá ua, ne ya qu'eñá ne ya ts'int's'ᵤ.

⁷ Ne dá øde 'nara noya bi 'ñengagui: “Pedro, ja nuyᵤ ya mbo'oni ne ya zu'ue, ne hyo pa gui tsi.”

⁸ Ne dá embabi: “Hina, zi Hmu, ngue'a hin-hya'mᵤ stá tsi nú'ᵤ xá nts'o ne hingui t'axi.”

⁹ Nepᵤ nú'ᵤ ra noya de mahets'i bi yopa ñá ne bi 'ñengagui: “Oguí embabi xá nts'o nú'ᵤ xa xᵤca Ajuá ne xá nt'axi.”

¹⁰ Bi njabᵤ hñu'qui, nepᵤ bi njats'i pa mahets'i nú'ᵤ ra dutu.

¹¹ Ha nú'ᵤ ra ora'a bi zøhø ja ra ngu habᵤ ndí 'bᵤi hñu ya 'ñøhø xqui 'bᵤhni de Cesarea pa da zixcagui.

¹² Y nura Maça Ndaḥi bi 'ñengagui ga mɛ'be'ᵤ, masque himyá xodyo. Nehe dá mɛ'be nú'ᵤ má 'rato ya cu, ne dá tsøñhe dá cᵤthe ja rá ngu nú'ᵤ to'o xqui mehna ya 'mehni da zixcagui.

¹³ Nura 'ñøhø'a bi xicje hanja xqui hyandua 'nará ɛnxɛ Ajuá de guehni ja rá ngu gue nu'á bi

'ñembabi 'na: “Pehna 'raya 'mehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro.

14 Nu'á go da xi'a'i hanja da za gui mpøhø ne gatho ya mengu ri ngu.”

15 Ha nu ndá fudi dá ña, bi hñani'ü ra Mäca Ndahi mahyεgui ngu dá hañhe ra müdi nehe.

16 Ra ora'a dá beni de nú'a xqui mąnga ma zi Hmuhü nú'bü bi 'ñena: “Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahú ma gui nxistehehü co ra Mäca Ndahi.”

17 'Bü Ajuá njabü rá paha xa umbabi'ü ra Mäca Ndahi ngu bi 'racaguihü nújü dí camfrihü mä zi Hmuhü ra Jesucristo, to'oguiga pa go ga hacua rá 'bεfi Ajuá.

18 Ha nu mi 'yøde njabü nú'ü ya cu mi 'bühni Jerusale, ya bi go'tatho yá ne, ne bi nsunda Ajuá bi 'ñena:

—¡Njabü rá paha Ajuá gue da ñobri nehe nú'ü hingyá xodyo pa da mε'tsa ra te pa nzantho ngu nú'a dí pε'tshü nehe!

Ya gamfri me Antioquía

19 Desde bi tho ra cu Teba, bi müdi bi t'utsa nú'ü ma'ra ya gamfri. Hangué nu 'ra de gue'ü bi 'bat'i gá ma Fenicia, ha nu ma'ra Chipre, ha nu ma'ra Antioquía. Y nu habü gá ma'ü bá zo yá mixodyoui de rá noya Ajuá, hinto ma'ra bá zofo.

20 Pe mi 'bü 'raya cu myá me Chipre ne nu ma'ra myá me Cirene, nú'ú bi zønga ja ra hnini Antioquía, y bi zofo nehe nú'ü ya ja'i himyá xodyo de ra hoga nt'øde de ra Zidada Jesu.

21 Ajuá bi umba ra ts'edi'ᵘ ne bi mats'i, ne ndunthi ya ja'i bi hyεᵘ yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu.

22 Ne mi baḍi ya gamfri nú'ᵘ mi 'bᵘhni Jerusale de nú'a mbi ja de guehni Antioquía, hangue nu'á bi mēhna ra cu Berhna pa guehni.

23 Ne nu mi zōñ'a bi hyandua rá 'bēfi Ajuá, nu'bú nu'á bi baḍi gue Ajuá xqui japi'ᵘ, ne nu'á xi bi johya. Ne bi zofogatho nú'ᵘ xqui gamfri de guehni gue xá hño da sigui da gamfri Ajuá co yá mfeni strá nt'axi ne da zedi yá jamfri.

24 Ngue'a nú'a ra cu Berhna 'namrá hoga cu mi hampa rá ts'edi ra Maça Nḍahi ne xi mi ja rá jamfri. Y ndunthi ya ja'i bi gamfri ra Zidada por gue'a.

25 Nepᵘ ra cu Berhna bi ma pa Tarso pa da hyonga ra cu Saulo, ne de mi zᵘdi bi zits'i bi mēui pa Antioquía.

26 Ne ja bi 'mᵘhni'ᵘ maxøgue 'na njeya, ne mri munts'i'ᵘ co ya gamfri, ne bi 'ñutuabi ndunthi ya ja'i de rá noya Ajuá. Y nuni Antioquía ja guehni bi mᵘdi bi thu'mba ya gamfri gue dya cristiano ngue'a bi gamfri ma zi Hmuhᵘ ra Jesucristo.

27 De nuya pa'ᵘ bi bōnga 'rayá 'mēhni Ajuá de guehni Jerusale pa bi ma Antioquía.

28 Ne 'na de gue'ᵘ mrá thuhu ra Agabo bi 'mai madetho de habᵘ xqui munts'a ya cu ne bi mā gue xqui xipa ra Maça Nḍahi gue mi ma da nja 'nara ḍanga thuhu maxøgue rá ngᵘni ra ximhai. Y ḥa bi njabᵘ nú'ᵘ ya pa mrá nḍa ra Claudio.

29 Nepᵘ nuya gamfri de Antioquía bi beni gue da mēmpa 'nara mfats'i nú'ᵘ ma'ra ya gamfri mi 'bᵘ

nuni Judea, bi uni cada 'na de gue'ua ngu nú'a mi tsupa yá ts'edi.

³⁰ Y nú'a ra mfats'i bi uñ'ua bi 'bempa nuya nda de ra nija Judea, y go bi hñaxa ra cu Berhna co ra cu Saulo pa guehni.

12

Bri tho ra apostol Cobo, nepua ra apostol Pedro bri ju nts'ahni

¹ Nuya pa'ua ra nda Erode bi mudi bi 'yø'tua ra nts'o'mai ya gamfri.

² Nú'a bi manda da thecua rá 'yuga ra apostol Cobo rá cu ra apostol Xuua.

³ Ha nu mi hyandi'a gue ya xodyo mri ho njabu, nu'bú bi manda dra ju ra apostol Pedro nehe. Ne bri ju ja 'nará ngo ya xodyo de rá pa ra thuhme nsinque rá nzoi.

⁴ Ha nu mri ju'a bi jot'a fadi ne bi t'ent'ua ja yá 'ye goho ya hmunts'a soldado pa da su'a, cada 'nara hmunts'i mi goho ya soldado. Ngue'a ra Erode mi beni gue de xa ua ra ngo de ra pascua xa pønga de ra fadi pa xa thohma ja yá thandi ya ja'i.

⁵ Pe nu de mi ofadi ra cu Pedro ne mri su xá hño, nuya gamfri himi tsaya mi apabi Ajuá por gue'a con gatho yá jamfri.

Ra Zidada bi xocuabi ra apostol Pedro ra gosthi fadi

⁶ Y nú'a ra xuui'a ante da manda ra Erode dua ts'i de ja ra fadi, ra cu Pedro mi aha de guehni, y mi that'i co 'nara soldado ja rá 'ñei ne ma'na ja rá ngaha, gatho ri hñu mi that'i co ya cadena, y nu

ma'ra ya soldado mi 'bai ja ra gosthi fadi mri su ra cu Pedro pa hinda bøni.

⁷ Y masectho bi zøhø 'nará εnxε Ajuá ne asta mri yot'a mbo ra fadi, y nura εnxε bi dæni ra cu Pedro pa bi 'ya, ne bi 'ñembabi:

—Nxøni dæma nangui.

Y nura ora'á 'bestho bi xot'a ya cadena de ja yá 'yε ra cu Pedro.

⁸ Ha nura εnxε bi 'ñembabi:

—Du'ta ri ngut'i ne ti'ta ri thiza.

Y nu'á 'bestho bi 'yøt'a njabæ. Nepæ ra εnxε bi 'ñembabi:

—Pat'a ri pat'i ne maha.

⁹ Nu'bá ra cu Pedro bi bøni bi dæna ra εnxε, nixi mi pædi gue xi majuæni xqui 'yøt'a njabæ ra εnxε ngue'a mi hu rá mæi'á gue mi 'ui'tha.

¹⁰ Ne bi thogui'æ habæ mi 'ba ya mædi soldado, nepæ bi thogui habæ mi 'ba rá ñoho ra hmunts'a soldado, ne 'bestho bi zønga ja ra dænga gosthi dega bøjá nú'á mi ja de thi ja ra 'ñu. Y nú'á ra gosthi'á bi xoguisε. Nepæ bi bøni'æ pa ja ra 'ñu. Y de guehni bi 'ño 'na tæi'æ, nepæ 'bestho ra ora'á ra εnxε bi 'uegue de ra cu Pedro.

¹¹ Nu'bá ra cu Pedro ya bi gæ rá mfeni, ne bi 'ñense:

—Nubyá hæ dí pædi gue xi majuæni Ajuá xpá mehni rá εnxε pa bi ñangagui de yá 'yε ra Erode ne de gatho nú'æ mi ne xa 'yøtcagui ya xodyo.

¹² De mi beni njabæ ra cu Pedro bi gæ ra 'ñu bi ma pa ja rá ngu ra nju Maria nú'á rá naná ra cu Xuua, nú'á xqui thu'mbabi ra Marco nehe. Ne ja mi 'bæhni ndunthi ya gamfri mi apabi Ajuá por gue'a.

13 Nep_u nu'á bi gant'a ra gosthi, ne 'nara nxutsi mrá thuhu ra Rode bi ma ja ra gosthi pa da nu to'o mri gant'i.

14 Y nú'a ra nxutsi 'bestho bi batua rá noya gue go mi gue'a ra cu Pedro. Pe co ra johya mi pe'tsi himbi xocua ra gosthi. Bi nest'ihí bá xipabi nú'u ma'ra ya gamfri gue ya mi 'bahni ra cu Pedro ja ra gosthi.

15 Nep_u nu'ú bi 'ñembabi:

—¡Xcá 'bε ri mfeni!

Pe nu'á xi mi zεdi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Hangue nu'ú bi 'ñembabi:

—Hingo gue'a, zai go di gue'a rá εnxε Ajuá nú'a su'a.

16 Pe nura cu Pedro himi tsaya mi gant'a ra gosthi. Ne de mi xoca ra gosthi'u bi hyandi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Nep_u nu'ú xi bi ntsu.

17 Pe ra cu Pedro mi utua ra seña co rá 'ye gue da go'ta yá ne, ne bi metuabi gue Ajuá xqui pønga ja ra fadi. Nep_u nu'á bi 'ñembabi'u:

—Xiph_u ra cu Cobo ne gatho ma'ra ya cu hanja bi za duá pønga ja ra fadi.

Y nu'á 'bestho bi ma de guehni pa ja ma'na ra hnini.

18 Y nurá hyax'a xi mi tu yá mui ya soldado y himi pa te da beni, ngue'a himi pa di te xqui nja co ra cu Pedro.

19 Nep_u ra nda Erode bi manda da yopa thoni'a, pe himbi za bi ts'udi. Hangue nura nda Erode bi xucua ra uenda nú'u ya nsufadi, nep_u bi manda da tho'u. Nep_u nu'á bi bønga de guehni Judea, bi ma bá 'b_u ja ra hnini Cesarea.

Ra nda Erode bi du

20 Ra nda Erode xi mri ɯtsa ya me Tiro ne ya me Sidó. Pe nuya mengu de guehni bi go 'nara cohi pa da ma da c'a'tsa ra Erode, pe 'mɛt'o bi gu'tuabi ra Blasto nú'a mi supa rá hudi, pa nú'a da zofo ra Erode pa da za da ñaui'ɯ, pa njabɯ da bantebi gue ya hinda ntuhni'a con gue'ɯ. Bi 'yøt'e njabɯ ngue'a ra Erode mi ja rá nsu pa da umba nsequi ya me Sidó ne ya me Tiro da ts'ocui te da zi'ɯ ja yá hai.

21 Hangué 'nara pa ra Erode bi zohna ya me Tiro ne Sidó, y nú'a ra pa'a xqui nhye dega nda, bi hñudi ja ra hudi habɯ mi ja ra ts'ɯtbi ne bi mɯdi bi zofo'ɯ.

22 Nepɯ nú'ɯ ya ja'i xqui munts'ni xi mi thø ya hmafi mi ena:

—¡Núni dí øhɯ ña, go 'nara zidada, hingrá ja'i!

23 Nura ora'a 'nará εnxε Ajuá bi japi bi hñenga ra Erode ngue'a hinxqui umba rá nsu Ajuá pa da ña njabɯ, ngue'a nu'a xqui gɯε ra ts'ɛdi. Hangué ra Erode bi zɯ 'nara ts'ohñeni nú'a bi yɯ 'raya zu'ue mbo rá mɯi, ne 'bestho bi du.

24 Ha nuya pa'ɯ bi 'ño bi ntɯnga rá noya Ajuá habɯraza ya hnini.

25 De mi ua yá 'bɛfi ra cu Berhna co ra cu Saulo nuni Jerusale bi bøni pa bi menga Antioquía, ne bá 'ñoui ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Marco.

13

Ra apostol Berhna ne ra apostol Saulo bi mɯdi bi 'ño bi mamba rá noya Ajuá

1 Mbi 'bɯ ja ra nija nuni Antioquía 'rayá 'mɛhni Ajuá ne 'raya xahnate, ra cu Berhna ne ra cu Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Negro, ne ra cu Lucio

nú'a mrá me Cirene, ne ra cu Saulo, ne ra cu Manaén nú'a bi teui mahyεgui ra ndā Erode.

² 'Nara pa xqui munts'i mi xøcambeni Ajuā ne xqui ayuna. Nepu ra Maça Ndāhi bi 'ñembabi'ε:

—'Uegaguihu ra Berhna ne ra Saulo pa da me nú'a ra 'bεfi stá umbi.

³ Nu'bá ya cu bi ayuna ne bi 'yapa Ajuā po ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne bi hñu'tsua yá 'yε'ε, nepu bi 'ñehui'ε.

Ya apostol bi mamba rá noya Ajuā nuni Chipre

⁴ Nu'bá ra cu Berhna ne ra cu Saulo xqui mēhna ra Maça Ndāhi da me rá 'bεfi Ajuā ne bi zits'i pa bi ma ja ra hnini Seleucia, ne de guehni bi ma co ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja 'nara zi hai rá thuhu Chipre bí o madetho de ja ra ndehe.

⁵ Nu mi zønga de guehni ja ra hnini Salamina ja rá hyo ra ndehe bi mudi bi mamba rá noya Ajuā mbo ja yá nija yá mixodyoui. Ne mi 'ñoui'ε ra cu Xuua mi faste nehe.

⁶ Y de ya xqui 'ranga gatho maxøgue ra hai de Chipre bi zu ma'na ra zi t'εca hnini mrá thuhu Pafos ja rá hyo ra ndehe. Ne de guehni bi nthēui 'nara xodyo mrá thuhu ra Barjesu mrá 'ñete ne mi 'ñet'a badi de Ajuā.

⁷ Nú'á nzantho mri 'ñoui ra ndā Sergio Paulo nú'a xi mrá nimfeni. Nepu nú'a ra ndā bi zohna ra cu Berhna ne ra cu Saulo ngue'a mi ne da 'yøtua rá noya Ajuā.

⁸ Ne nú'a ra 'ñete'a mi t'embi nehe ra Elima rí bōni da 'ñena 'ñete, nú'á bi nø'tua ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne mi ne da hñācuahmā ra ndā pa hinda gamfribi nú'a mi udi'ε.

⁹ Nu'bú ra cu Saulo nú'a xa thu'mbi nehe ra Paulo, mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndaḥi ne xi bi nu'ta nú'a ra 'ñete,

¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—iNu'i 'nagrá 'yᵛ'tate ne 'nagrá c'uamba, rá t'ᵛ'i ra ts'ondaḥi grí utsa gatho nú'a xá hño! ¿Hanja xi guí ts'ocua yá mfeni nú'ᵛ ne da gamfri Ajuá?

¹¹ Nubyá Ajuá ma da castiga'i. Ma gui ngoda pa ndunthi ya pa, nixi da za gui hyanda ra hyadi.

'Bestho ra ora'a bi go'mba yá da 'nara 'bexuui, himbi za bi hyandi. Nepᵛ mi honi to'o da guhni ngue'a ya himi tsa da hyandi.

¹² Nu'bú nú'a ra nda nu mi hyanda nú'a bi nja, bi gamfri Ajuá ngue'a xi bi ho nú'a bi 'yøde de ra Zidada.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi 'ño ja ra hnini Antioquía de Pisidia

¹³ Ra cu Pablo co nú'ᵛ ma'ra mi 'ñoui bi gu ra motsa de guehni Pafos pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja ra hnini Perge de ja ra hai Panfilia. Pe nura cu Xuua bi 'uegue de gue'ᵛ, bi menga pa Jerusale.

¹⁴ Nepᵛ de guehni Perge bi gu yá 'ñu bi ma'ᵛ pa ja ra hnini Antioquía nú'a bí ja ja ra hai Pisidia, ne bi 'mᵛhni 'raya pa. Ne nú'a ra pa dega tsaya bi yᵛt'a ja yá nija yá mixodyoui ne bi hñudini'ᵛ.

¹⁵ Nepᵛ de mi uadi bi the'ta ra Maça T'ofu nú'a xa 'yofo ra Moise ne nú'ᵛ xa 'yofo ma'ra yá 'mᵛhni Ajuá, nu'bú ya nda de ra nija bi zohna ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi 'ñembabi:

—Zi cuᵛ, 'bu guí ne te gui xiphᵛ ya ja'i pa gui zofohᵛ, da za gui xiphᵛbya.

¹⁶ Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ne bi 'ñu ra seña co rá 'yε pa hinto da ña ne bi 'ñembabi:

—Nú'ah_u gyá me Israelh_u, ne gatho'ih_u guí tsuh_u Ajuá, 'yøh_u núna ma ga xi'ah_u.

17 Nu Ajuá nú'a ri xøcambeni ma ja'ih_u ya me Israel bi huahna nú'u ndu ma dadah_u pa bi japi'u, ne bá nxandi nuni Egipto de mi 'buhni ngu myá nzøhø'u. Nep_u Ajuá co rá danga ts'edi bá pøni'u de nú'a ra hai'a.

18 Ne bi zetua yá nts'o'mai de guehni ja ra mbonthi ngu ñote njeya.

19 Nep_u Ajuá bi huata yoto ya hnini de nuni ja ra hai Canaán, pa go bi t'umba nú'u ndu ma dadah_u pa ja bi 'muhni'u.

20 De guehni Ajuá bi hñuxa ya nzaya pa bi manda'u ngu goho nthebe made ya jeya, asta bi 'mai ra badi Samue pa bi sigui bi manda nehe'a.

21 Nep_u nu'á bi 'yadi 'nayá nda pa da nda de gue'u. Y Ajuá bi umba ra Sau pa bi nda ñote njeya, nú'a mrá t'u ra Cis, mi gue'a 'nara 'ñøhø desde yá t'u ra Benjami.

22 Y 'mefa Ajuá bi zica ra Sau dega nda, pa go bi hñuxa ra Davi. Ne bi ma de gue'a bi 'ñena: “Nuni ra Davi rá t'u ra Isaí, guehni stá hopa rá 'mai, ne ma da 'yøtca gatho nú'a ma pahaga.”

23 Y de ja yá t'u ra Davi bá ehe ra Jesu. Y nú'a ra Jesu go gue'a xqui hñuxa Ajuá pa da pøhø ya ja'i de Israel ngue'a njab_u xqui ñagui.

24 Ne ante da muta rá 'befi ra Jesu, nura Xuua mi zofo gatho ya ja'i de Israel gue da ñobri ne da nxistehe.

25 Ne de ya mi ma da ua rá 'befi ra Xuua bi 'ñena: “Nuga hingo gueque ngu guí beñh_u gue go gueque nú'a xi guí tø'mh_u. Pe 'mefa de gueque xa 'ñep_u ma'na nú'a to'o ma'na ja ndunthi rá nsu

de gueque, nú'a hindí 'ñepcagui nixi ga xo'tua yá thiza.”

26 Zi cuh_u, nú'ah_u yá ja'i'ih_u ra Abrá, ne nú'ah_u guí tshu_u Ajuá, pa gue'ah_u xpá 'behni nuna ra noya pa gui mpøhøh_u.

27 Nuya me Jerusale ne yá nda'u himi pađi'u to'o gue'a ra Jesu, y nixi mi tso yá mfeni'u te 'be'a mi ne da ma nú'u ya noya bi 'yofo maya'b_u yá 'mehni Ajuá, masque mi he'ti'u nú'a ra pa dega tsaya. Hangué nu'ú bi 'ye'mbi pa da hyo pa bi njab_u ngu nú'a xqui mąnga maya'b_u yá 'mehni Ajuá.

28 Ne masque hinhya'm_u bi zıtua 'nara ts'oqui xqui 'yøt'e'a pa xa za xa hyohma, pe nu'ú bi 'yapa ra Pilato pa da manda'a da tho.

29 Ne bi uadi bi 'yø'tuabi'u gatho ngu nú'a xqui 'yofo yá 'mehni Ajuá ja ra Maça T'ofu, nep_u bi ja'ma de ja ra pont'i pa bá t'agui.

30 Pe nu Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

31 Ne nú'u to'o xqui 'ñoui de Galilea pa Jerusale, go gue'u bi hyandi ndunthi ya pa 'mefa de xqui yopa nte. Ne nubya go gue'u ri damajuani de gue'a ja ya ja'i.

32 Hangué nuje dí xi'ahe ra hoga noya gue Ajuá ya bi 'yøt'e nú'a xqui ña'tua ndu ma dadah_u.

33 Y nú'a xqui ña'tuabi'u go bi 'racj_u núj_u dyá batsih_u de ndu ma dadah_u, ngue'a bi japi da yopa nte ra Zidada Jesu de ja ra du, ngu xa nt'ofu ja rá ñoho ra Salmo ne ena njaua: “Nu'i go gue'e ma T'u'i, ne nubya ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri dadagui.”

34 Ajuá xqui ma gue mi ma da japi da yopa nte de ra du, ne nurá ndo'yo'a hinda 'ya ja ra hai. Hangué

bi m̄anga njaua ja ra Maça T'ofo: “Ga 'ra'ah̄u gatho nú'uh̄ ya japi stí ñ̄a'tua ra Davi.”

35 Nehe ja ma'na ra Salmo bi 'ñenga njaua ra Davi: “Stá p̄adi gue nu'i hingui ma gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hm̄aca 'b̄egogui.”

36 Xi majuañi ra Davi bi 'yø'tua rá paha Ajūa de nú'uh̄ ya pa bi nte'a ne mi p̄epabi nuyá ja'i'a. Nep̄u bi du ne bi t'agui, ha nurá ndo'yo bi 'ya ja ra hai ngu gatho nú'uh̄ ma'ra ndu ma dadah̄u.

37 Pe nura Zidada Jesu himbi 'ya rá ndo'yo ja ra hai, ngue'a Ajūa bi japi bi yopa nte de ra du.

38 Hangue zi cuh̄u, dá zo ri mfenih̄u núna dí xi'a'ih̄u, gue por gue'a da za gui tsuh̄u ra pumbate de ri ts'oquih̄u.

39 Nurá ley ra Moise himi tsa ja da ts'uh̄ni ra pumbate, pe nubyá gatho nú'uh̄ to'o camfri ra Zidada Jesu, ya xra pumbabi yá ts'oqui.

40 Hangue nubyá jamasuh̄u pa hinda zu'ah̄u nú'a xa m̄anga yá 'm̄ehni Ajūa ne bi 'ñena njaua:

41 Nú'ah̄u guí øtbuhlathoh̄u, 'yøh̄u. Ma gui 'yøh̄u nú'a ma ga øt'e co ma ts'edi, pe ma gui 'medih̄u.

Ngue'a núga drá Ajūa ma ga øt'a 'nara d̄anga t'øt'e de nú'uh̄ ya pa gri 'b̄uh̄u,

pe nu sta si'ah̄u, hingui ma gui camfrih̄u.

42 Y nu mi uadi bi m̄anga njab̄u ra cu Pablo, bi b̄onga de ja yá nija ya xodyo mahyεgui co nú'uh̄ mri 'ñoui. Y mi 'b̄uh̄ni 'ra himyá xodyo, ne bi b̄antebi ra cu Pablo da gohi pa ma'na ra pa dega tsaya pa da yopa zof'o'uh̄ ma'na'qui.

43 Ne mi ua ra hmunts'i ja ra nija, ndunthi ya xodyo ne ndunthi ma'ra ya ja'i nú'uh̄ xqui demba yá jamfri ya xodyo, bi gamfri nú'a bi xipabi ra cu

Pablo ne ra cu Berhna, ne bi m̄eui. Ne nu'ú bi xipi gue mahyoni da z̄edi yá jamfri ne da sigui da 'm̄u ja rá h̄ñoj̄a'i Ajūa.

44 Y rá h̄ñato'a ra pa dega tsaya bi munts'a maxøgue nú'a ra hnini'a pa da 'yøtua rá noya Ajūa.

45 Pe nu mi hyanda ya xodyo gue xi mi ndunthi ya ja'i, xi bi b̄ø yá cuε ngue'a mi ne da ns̄εh̄ε'̄u, ne bi m̄udi bi mā gue nú'a mi mānga ra cu Pablo hinga majuani, ne bi ñama'ñ̄u'̄u de gue'a.

46 Hangue nura cu Pablo ne ra cu Berhna mi ña con gatho ra ts'̄edi ne bi 'ñ̄embi:

—Rá m̄udi dá xi'ahe rá noya Ajūa nú'ah̄u gyá xodyoh̄u ngue'a mahyoni njab̄u. Pe hinga ne gá camfrih̄u, ne guí māns̄εh̄u gue hindí 'ñ̄ep'ah̄u ra te pa nz̄antho. Hangue nubyá ma ga zofoh̄e nú'u hingyá xodyo.

47 Ngue'a njab̄u bi 'b̄εpcahe Ajūa bi 'ñ̄enje:
Stá hux'a'ih̄u ngu 'nara ñot'i pa gui yo'tuah̄u yá mfeni gatho ya ja'i,
ne pa gui mañ̄h̄u ra noya dega p̄øh̄øte hab̄uraza maxøgue de ra ximhai.

48 Nu mi 'yøde njab̄u nú'u himyá xodyo xi bi johya ne bi m̄udi bi mañ̄'̄u gue rá noya Ajūa xá h̄ño, ne bi gamfri gatho nú'u xqui thahni pa da me'tsa ra te pa nz̄antho.

49 Ne bi m̄udi bi hm̄amba rá noya Ajūa maxøgue ja nú'a ra hai'a.

50 Pe nuya xodyo bi 'ñ̄u'tiui ya nd̄a de ra hnini co ya 'b̄εh̄ñ̄a nú'u xi ya 'yonija, pa da t'utsa ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne da juui de nú'a ra hnini'a.

51 Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi huat'a ra hai nú'a mi tu ja yá thiza, gue'a 'nara seña gue ya

hinda ma da ñaui ya ja'i de guehni ne hinda ma da dadi de gue'u ngue'a nu'ú himbi ne bi gamfri Ajuá. Nepu nu'ú bi ma pa ja ra hnini Iconio.

⁵² Pe nuya gamfri xqui gohini xi mi johya'u ne mi hampa rá ts'edi ra Maca Ndaḥi.

14

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mamba rá noya Ajuá nuni Iconio

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi zonga ja ra hnini Iconio, nepu bi yut'a ja yá nija yá mixodyoui pa bi zofo ya ja'i de rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Ne ndunthi de gue'u bi gamfri, ngu ya xodyo ngu nú'u himyá xodyo.

² Pe nú'u ya xodyo himbi ne bi gamfri bi 'yu'ta nú'u himyá xodyo pa da benga ya ts'omfeni de nú'u ya cu.

³ Hangue ra cu Pablo co ra cu Berhna bi gohni ndunthi ya pa, ne himi tsu da mamba rá noya Ajuá ngue'a mi camfri gue Ajuá mi fats'i'u. Ne nu Ajuá mi umbabi'u ra ts'edi pa da 'yøt'a ya nt'udi ne ya danga t'øt'e de ja yá thandi ya ja'i pa da gamfri'u gue nú'a mi mañ'u go gue'a majuani.

⁴ Pe nuya mengu de guehni xqui hyegue, 'ra mri dēna ya xodyo ha nu ma'ra mri dēna ya apostol.

⁵ Nepu 'raya xodyo ne 'ra de nú'u himyá xodyo bi 'ñu'ti'u co ya nda de ra hnini pa da 'yø'tua ra nts'o'mai ya apostol ne da c'ahni co ya do.

⁶ Pe nura cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'yøde de nú'a mi ma da t'ø'tua'u, hangue bi 'bat'i ne bi ma pa ja ra hnini Listra ne Derbe, ya hnini de ja ra hai Licaonia. Ne bi thexa ja gatho nú'a ra hai'a.

7 Ne ja mi mambani rá noya Ajuá.

Ya me Listra bi c'ahna ra apostol Pablo co ya do

8 Nuni ja ra hnini Listra mi 'b_u 'nara 'ñøhø himi tsa da 'ño ngue'a desde mi 'm_ui ya mi njab_u, ne hinhya'm_u xqui 'ño, ha mi huhnitho.

9 Nura 'ñøhø'a bi 'yøde nú'a mi m_anga ra cu Pablo. Nep_u ra cu Pablo bi n_u'ti ne bi badi gue mi ja rá jamfri pa da ñani.

10 Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi nts'edi:

—'Bai manjuantho.

Y nura 'ñøhø'a 'bestho ra ora'a bi 'yenga ra sagui bi 'mai ne bi 'ño.

11 Nep_u ndunthi ya ja'i de guehni bi hyanda nú'a xqui 'yøt'a ra cu Pablo, ne bi m_anga nts'edi de yá hñ_aqui de Licaonia bi 'ñena:

—¡Ma ajuá_u xa mp_unga ja'i ne xuá 'ñehe pa ja ra ximhai, xiy_u 'bahni!

12 Hangue ra cu Berhna bi t'embabi gue go mi gue'a ra zidada Jupite, ha nura cu Pablo ra zidada Mercurio ngue'a nú'a go gue'a mi ña'a. Ngue'a mi gue'_u yá thuhu yá ajuá ya me Licaonia.

13 Nep_u nura macja bá tsi ya ndamfri ne bá ha ya thødri pa ja rá nija ra Jupite nú'a mi ja ja ra gosthi hnini, ne ja bi munts'ini co ndunthi ya ja'i pa da nsunda'_u ya apostol, ne mi ne da hyopa ya ndamfri dega hñ_a'ti.

14 Pe nu mi badi njab_u ya apostol bi d_anga yá dutu co ra dum_ui ngue'a hingo rí 'ñepi da t'ø'tuabi'_u njab_u. Ne bi y_ut'a ja ra hmuntsja'i ne bi 'ñena njaua:

15 —¿Hanja guí øth_u njab_u? Nuje dyá ja'ihe ngu'ah_u. Nuje stá ehehe pa ga xi'ahe gue nuya c'oi

grí nsundah_u hinte ri muui, hangue mahyoni gui 'uegueh_u de gue'_u pa gui pεph_u Ajuā nú'a te, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja.

16 Maya'b_u nu'á mi hopta ya ja'i da 'yøt'a gatho nú'a go mi beni'u.

17 Pe nzantho xa 'ñutuabi'u tengu rá 'm_ui'a ngue'a xa 'yø'tuabi ya hño, ngue'a go gue'a pεhna ra 'ye ne ya hoga sofo, ne 'racj_u te ga tsih_u, ne hubga ma m_uih_u pa ga johyah_u.

18 Pe masque ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi xipa ya ja'i njab_u pa hinda hyopa ya ndamfri nú'a ma xa t'umbi'u dega hñá'ti, pe xmá hñei pa da hñacuabi'u.

19 Ra ora'a bi zøhø 'raya xodyo xqui 'ñehe de ra hnini Antioquía ne Iconio. Nú'ú bi 'yu'ta ya ja'i pa bi c'ahna ra cu Pablo co ya do. Nep_u bi g_ut'i'u bi pønga de ja ra hnini pa bá føte ngue'a mi hu yá m_ui'u gue ya xqui du.

20 Y nu de ya xqui munts'a ya gamfri hab_u mi 'benga ra cu Pablo, nú'a ra ora'a bi 'mai ne bi yopa y_ut'a ja ra hnini. Nep_u rá hyax'a bi m_uei ra cu Berhna pa ja ra hnini Derbe.

21 Ne ja bá mambani'u rá noya Ajuā nehe, ne ndunthi ya mengu de guehni bi gamfri. Nep_u bi mengui pa bi ma Listra, ne bi 'ranga Iconio, nep_u bi ma Antioquía.

22 De nú'u ya hnini'u bi japi da zεdi yá jamfri nú'u ya gamfri mi 'bahni, bi xipi gue hinda 'uegue de yá jamfri, ne bi xipi gue mahyoni da zeta ya nt'utsate ne ya ts'othogui pa da hyandua rá nsunda Ajuā.

23 Ne bi thahna 'raya cu pa da ndā cada 'nara nijā de nuya ya hnini hab_u xqui 'rani. Nep_u bi

'yapabi Ajuᵛ ne bi ayuna, ne nú'ᵛ to'o xqui thahni pa da ndᵛ bi 'yɛnt'ua ja yá 'yɛ Ajuᵛ nú'a to'o xqui gamfri'ᵛ.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mengui pa ja ra hai Antioquía de Siria

²⁴ Nepᵛ bi thogui bi ma ja ra hai Pisidia ne bi zøñ'ᵛ ja ra hai Pamfilia.

²⁵ Nepᵛ nu'ú bi mamba rá noya Ajuᵛ ja ra hnini Perge, nepᵛ de guehni bi ma'ᵛ ja ra hnini Atalia.

²⁶ Ne de guehni bi gu'ᵛ ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi menga Antioquía nuni habᵛ xqui t'ɛnt'ua yá 'yɛ Ajuᵛ pa bi mɛ nú'a ra 'bɛfi xqui t'umbi'ᵛ ne ya bi uadi.

²⁷ Ne nu mi zøni bi munts'a mahyɛgui con gatho ya gamfri ne bi xipabi'ᵛ gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá ts'ɛdi Ajuᵛ. Ne bi xipi gue Ajuᵛ bi mats'i pa bi zofonehe nú'ᵛ himyá xodyo, ne bi xocua yá mfeni'ᵛ pa bi za bi gamfri'ᵛ ra Zidada Jesu nehe.

²⁸ Nepᵛ ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'mᵛhni ndunthi ya pa co ya gamfri de guehni.

15

Ya ndᵛ de ya gamfri bi munts'a Jerusale

¹ De nú'ᵛ ya pa'ᵛ 'raya cu xqui 'ñehe de ra hai Judea pa ja ra hnini Antioquía bi mᵛdi bi xipa gatho ya cu gue pa da mpøhø'ᵛ mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña xqui mᵛnga ra Moise da thu'tsua gatho ya xodyo nú'ᵛ dya 'ñøhø.

² Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoy-aui'ᵛ ndunthi. Hangue bi thahna ra cu Pablo ne ra cu Berhna ne ma'ra ya cu pa da ma pa Jerusale da

c'a'tsa ya apostol ne ya nda de ra nija de guehni, pa da ñaui'ɥ de nú'a ra seña'a.

³ Nepɥ ya gamfri de ra nija Antioquía bi 'ñehui nú'ɥ ya cu. Ne dega 'ñu bi 'ranga ja ra hai Fenicia ne Nsamaria, ne bi xipa ya cu gue nú'ɥ himyá xodyo ya xqui hyεpɥ yá ndaxjua jamfri ne ya xqui gamfribi rá noya Ajuá nehe. Nu'bá gatho ya cu xi mri johya ndunthi.

⁴ Ne nu mi zonga Jerusale, nuya apostol de guehni ne ya nda de ra nija co ma'ra ya cu mi 'buhni bi umba'ɥ 'nara hoga 'ñehe. Ne ra apostol Pablo ne nú'ɥ to'o mi 'ñoui bi xipabi'ɥ gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá mfats'i Ajuá.

⁵ Pe 'raya fariseo mi 'buhni nú'ɥ ya xqui gamfri, bi 'mai ne bi 'ñena:

—Mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña gatho ya gamfri masque hingyá xodyo, ne dra 'bεpabi da 'yøt'a gatho nú'a mąnga rá ley ra Moise.

⁶ Nepɥ ya apostol ne ya nda de ra nija bi munts'i'ɥ pa da ña'ɥ de rá ley ra Moise ne de nú'a ra seña, ua mahyoni da t'øt'e pa da mpøhø 'na.

⁷ Nepɥ de ya xqui ña'ɥ ndunthi, ra apostol Pedro bi 'mai ne bi 'ñena:

—Zi cuhɥ, ngu guí paschɥ ya øt'a ndunthi ya pa Ajuá bi huancagui pa dá umba ra hoga nt'øde de ra mpøhø nú'ɥ hingyá xodyo pa bi gamfri'ɥ nehe.

⁸ Ne Ajuá nú'a to'o patca gatho ma mfenihɥ bi 'ñudi gue mi ja yá jamfri'ɥ, ngue'a bi umba ra Maça Nda'hi'ɥ njabɥ ngu bi 'racjɥ nehe.

⁹ Njabɥ stá pahɥ gue Ajuá handgaguihɥ gue dí mahyεguihɥ con gue'ɥ, ngue'a nu'á bi xɥcua yá mfeni ngue'a bi gamfribi rá noya'a.

10 Nu'bú ¿hanja hinguí ne gui camfrihú nú'a xa 'yøt'a Ajuá? ¿Hanja guí japhú ya cu da 'yøt'a núna himbi za dá øthú, ne nixi ndu ma dadahú himbi za bi 'yøt'e?

11 Hingui tsa ga øthú njabú. Nujú dí camfrihú gue stá mpøhøhú po rá hñojá'i ra Zidada Jesucristo, y njabú xa mpøhø'u nehe.

12 Nepú mi uadi bi mąnga ra cu Pedro njabú, bi go'ta yá ne gatho pa da 'yøde nú'a mi mā ra cu Berhna ne ra cu Pablo. Nu'ú bi mā de gatho ya nt'udi ne ya dąnga t'øt'e xqui 'yø'tuabi Ajuá nú'u himyá xodyo por gue'u.

13 Y de mi uadi bi ñá'u bi 'ñenga ra cu Cobo:

—Zi cuhú, 'yøhú nú'a ma ga mąngá.

14 Ra cu Pedro ya bi xicjú hanja Ajuá xqui mudi xqui japa nú'u hingyá xodyo ne go xqui huahna 'ra de gue'u pa nehe'u drá hnini'a.

15 Hangue bi njabú ngu nú'a xqui 'yofo 'nará 'mehni Ajuá ne bi 'ñena:

16 'Mefa de guehna ma ga japi da yopa nja rá hmanda ra ndá Davi masque ya xa du, ne masque ya xa nhuati ma da yopa nja ngu rá mudi.

17 Pa njabú gatho ma'ra ya hnini da hyongagui, ne gatho'u da xøcambenigui ma thuhu.

18 Njabú bi 'ñena Ajuá nú'a to'o xa 'yøt'a nuya ya t'øt'e nú'u bi 'ñudi maya'bú.

19 Hangue ringue'a nuga dí beni gue hindí 'ñepi ga xaxhú nú'u hingyá xodyo nú'u xa hyepú yá ndaxjua jamfri ne xa gamfri Ajuá.

20 Hønsø mahyoni ga opabihú pa ga haçuahú hinda zipa yá ngø ya mbo'oni nú'u xa hñá'tua ya c'oi. Nehe ga ophú gue hinda hñuxui 'nara 'behña

nú'a hingue xi rá 'bɛhña, ne hinda zipa yá ngø nú'ɥ ya mbo'oni hinxra 'bømba yá ji. Nehe ga xiphɥ gue hingui ho da zipa yá ji ya mbo'oni.

²¹ Nuga dí beni ga xiphɥ njabɥ ngue'a desde ya'bɥ 'bui to'o he'tuabi rá ley ra Moise tat'a pa dega tsaya ja gatho ya hnini.

²² Hangue nuya apostol ne nú'ɥ ya nda de ra nija ne gatho ya gamfri bi beñ'ɥ gue xá hño da huahna 'raya cu pa da mɛhna Antioquía co ra cu Pablo ne ra cu Berhna. Ne bri thahna yoho ya danga cu, ra cu Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Barsabá, ne ra cu Sila.

²³ Ne bi umbabi'ɥ 'nara hɛ'mi pa da hña'tsua ya cu nuni Antioquía habɥ mi ena:

“Núje dyá apostolhe ne núje dyá ndahe de ra nija, ne gatho ya cu de guecua Jerusale, dí pɛn'ahebɥ ra nzengua nú'ahɥ ma cu'ihɛ hingyá xodyohɥ guí 'bɥhɥbɥ Antioquía, ne nú'ahɥ guí 'bɥhɥbɥ ja ra hai Siria ne Cilicia.

²⁴ Stá pahe gue 'raya cu de guecua xa ma xqui mabɥ nsinque ma nsequihe, ne xpá xax'ahɥ, y co nú'ɥ yá noya xa xi'ahɥ'ɥ xa ts'oc'a ri mfenihɥ. Xa xi'ahɥ gue mahyoni gui 'yøthɥ nú'a ra seña xqui mąnga ra Moise, ne mahyoni gui 'yøthɥ gatho nú'a bi mañ'a ja ra ley.

²⁵ Hangue nuje dá beñhe xá hño ga huañhe 'raya cu de guecje pa ga pɛñhebɥ da ma da c'a'ts'ahɥ pa da mɛui mahyɛgui ma zi cuhɥ ra Berhna ne ra Pablo.

²⁶ Nuyɥ ri yoho xa hñuxa yá te pa da mąmba rá noya ma zi Hmuhɥ ra Jesucristo.

²⁷ Hangue stá pɛn'ahebɥ ra cu Juda ne ra cu Sila, y nú'á go ma da xi'asɛhɥ nehe núna dí xi'ahe.

28 Ra Maça Ndahi, necaguihe stá beñhe gue xá hño hinga 'bep'ahe ndunthi ya hmanda, hõnse ga 'bep'ahe gui 'yõth_u nú'a xi mahyoni.

29 Hangué oxqui ma gui tsiph_u yá ngø ya mbo'oni nú'u xa hñã'tua ya c'oi, ne oxqui ma gui tsiph_u yá ji ya mbo'oni, ne oxqui ma gui tsiph_u yá ngø ya mbo'oni nú'u hinxra 'bømba yá ji, nixi gui hñuxh_u 'nara 'bexhñã nú'a hingue xi ri 'bexhñãh_u. 'B_u gui jamasuh_u hingui øth_u nuya t'øt'e dí xi'ah_u, nu'bú gui 'buh_u xá hño. Nsøct'a ndí ne ga xi'ahe. Nubyá Ajuã da max'ah_u.”

30 Nep_u nú'u to'o xqui 'behni bi ma pa Antioquía. Ne mi zøñ'u bi munts'a gatho ya gamfri ne nu'ú bri dapabi ra hε'mi.

31 Y nu mi uadi bi hñe'ti'u, xi bi johya co nú'a ra ðanga humai xqui 'bεmpabi.

32 Ra cu Juda ne ra cu Sila myá 'mehni Ajuã nehe, ne mi ñã'u co rá ts'edi'a, hangué bi zofo ya cu ne bi nupa yá mfeni'u pa da zε yá jamfri.

33 Ne bi gohni ndunthi ya pa con gue'u. Nep_u 'mεfa ya cu me Antioquía bi 'ñedi co 'nara hmãte pa da menjh_mã pa Jerusale hab_u xqui 'behni.

34 Pe nura cu Sila bi beni gue ja da gohni'a nuni Antioquía.

35 Nehe ra cu Pablo ne ra cu Berhna ja bi gohni nehe'u, ne mi udi ra hoga nt'øde de rá noya Ajuã co ma'ra ya cu de guehni mi mfax'u.

Ra apostol Pablo bi yopa 'ño ma'na'qui bi mamba rá noya Ajuã

36 Nep_u xqui tho 'raya pa, ra cu Pablo bi 'ñembabi ra cu Berhna:

—Maha ma'na'qui, ma ga c'a'tshu ya cu gatho nú'u ya hnini habu dá mamfu rá noya Ajuá pa ga nuhu te gra ma'u.

³⁷ Ra cu Berhna mi nehma xa zixa ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe.

³⁸ Pe ra cu Pablo bi 'ñena gue hinxá hño da zits'i'a ngue'a 'nara pa mri 'ñoui bi 'ueguesε de guehni Panfilia, ne ya himbi ne bi meui'u da mamba rá noya Ajuá.

³⁹ Y por gue'a ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoya'u, nepu bi beni gue ma'na xá hño da ma 'ra 'nambu. Hangue nura cu Berhna bi zixa ra cu Marco, ne bi meui ja ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Chipre.

⁴⁰ Ha nura cu Pablo bi huahna ra cu Sila pa da meui. Ne nuya cu de guehni Antioquia bi 'yent'uabi'u ja yá 'ye Ajuá.

⁴¹ Nepu bi gu yá 'ñu bi ma'u pa ja ra hai Siria ne bi 'ranga Cilicia, ne mi nupa yá mfeni ya cu mbi 'bu de guehni pa da zedi yá jamfri.

16

Ra Timoteo bi meui ra Pablo ne ra Sila

¹ De mi zonga ra cu Pablo co ra cu Sila ja ra hnini Derbe, de guehni bi thogui pa rí ma Listra, y ja bi nthuini 'nara gamfri rá thuhu ra Timoteo, nurá nana mrá xodyo ne mrá gamfri'a, y nurá dada mrá me Grecia.

² Ha nuya cu mbi 'bu Listra ne Iconio mi ña xá hño de ra cu Timoteo.

³ Ha nura cu Pablo mi ne da zits'i pa da meui'a. Pe 'met'o bi japi da thu'tsua nú'a ra seña mangua rá ley ra Moise, pa hinda bø yá cuε nú'u ya xodyo mi

'buhni, ngue'a gatho'ɥ mi paḍi gue mrá me Grecia rá dada.

⁴ Neɥ nu'ú bi ma de guehni bi thogui pa ja ma'ra ya hnini, ne mi xipa ya cu nú'ɥ ya noya xqui mehna ya apostol ne ya nda de ra niḗa nuni Jerusale pa da 'yøt'e'ɥ.

⁵ Ne njabɥ ma'na bi te yá jamfri gatho nú'ɥ ya gamfri de nú'ɥ ya hnini habɥ xqui 'rañ'ɥ. Ne hyastho mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i de rá noya Ajuá, ne mi munts'ini ma'ra ya cu.

Ra apostol Pablo bi hyanda 'nara me Macedonia ngu dega t'i

⁶ De guehni bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Frigia ne Galacia, ngue'a ra Maça Ndaḗi himbi hopabi da thogui ja ra hai Asia pa da maḡba rá noya Ajuá de guehni.

⁷ Ne bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Misia, ne mi ne xa mahma'ɥ pa ja ra hai Bitinia, pe rá Maça Ndaḗi ra Jesu himbi hopi da ma'ɥ.

⁸ Hangue bi thoguitho de guehni Misia pa bi ma ja ra hnini Ntroa.

⁹ Ne mi nxuui ra cu Pablo bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bi hyanda 'nara 'ñøhø mrá me Macedonia, mi 'bahni ne bi 'ñembabi: “Thogui pa Macedonia pa grí faxcaheni.”

¹⁰ Ne nu mi hyanda njabɥ ra cu Pablo nú'a ra nt'udi'a ngu dega t'i, 'bestho dá hñocje pa dá mahe ja ra hai Macedonia, núga drá Luca ne ra cu Pablo ne nú'ɥ ma'ra ya cu. Dá pahe gue Ajuá mi pencahe pa ma grá mañheni ra hoga nt'øde de ra mpøhø.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Filipo

11 Hangue dá pøñhe de guehni Ntroa dá juhe ra motsa pa dá 'raxhe ja ra ndehe. Ne dá mahe manjuantho ja ra zi t'uca hai rá thuhu Samotracia o madetho ra ndehe. Nepu rá hyax'a dá tsøñhe ja ra hnini Neapoli de ra hai Macedonia.

12 De guehni dá mahe pa Filipino gue'a 'nará hnini ya me Nroma, ne gue'a 'nara danga hnini de ra hai Macedonia. Y ja dá 'buheni 'raya pa.

13 Ha ra pa dega tsaya dá pøñhe de ra hnini ne dá mahe ja ra dæthe habu xqui nzai ya ja'i da ma dua apabi Ajuá. Ne ja dá huheni habu xqui munts'a 'raya 'behña, ne dá fhe dá xiphe de rá noya Ajuá.

14 Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Lidia mrá me Tiatira, mi pa ya hoga dutu xqui jat'i dega murado, ne mi xocambeni Ajuá. Bi 'yøde nú'a mi manga ra cu Pablo, y Ajuá bi xocua rá mfeni pa bi gamfri.

15 Ne bi nxistehe'a con gatho ya mengu rá ngu. Nepu bi banteguihe bi 'ñenje:

—'Bu nu'ahu guí hanthu gue xi majuani drá gamfri de ra Zidada Jesu, maha pa ja ra ngu ga 'buhuni.

Ne bi jacje dá 'buheni 'raya pa.

16 Ne 'nara pa ndrá mahe habu nzantho mi t'apabi Ajuá, de má 'ñu dá nthæhe 'nara nxutsi mrá 'bego ne mi pe'tsa 'nara ts'ondahi nú'a mi japi da xipabi te ma suerte mi pe'tsa cada 'nara ja'i, y nuyá hmu'a mi tahá ndunthi ra boja po nú'a ra 'befi mi pefi'a ngue'a nura nxutsi'a mrá badi.

17 Nepu nu'a bi dengæhe ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

—Nuyu ya dameyu go guehyu yá 'bego Ajuá de mahets'i, ne utua ya ja'i hanja da za da mpøhø.

18 Ndunthi ya pa bi dengæhe ne nzantho mi manga njabu. Pe ra cu Pablo ya himi ne da 'yøde da

manga njabu. Hangué bi mpants'i ne bi zofó nú'a ra ts'ondahi mi pe'tsa nú'a ra nxutsi ne bi ñembi:

—De rá thuhu ra Zidada Jesucristo dí 'bep'a'i gui pøni de gue nuna nxutsina.

Y nura ora'a 'bestho bi bonga ra ts'ondahi.

¹⁹ Ha nu mi hyanda yá hmu gue ya himi tsa da dahá ra bojá co rá 'befi nú'a ra nxutsi, bi bø yá cue ne bi g_u ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi zi'tsua ya ndá ja ra tai.

²⁰ Ne bi zi'tsua ya nzaya ne bi ñembabi:

—Nuya ya ñøhø go ya xodyo, ne hønse rí ñehe pa da japi da nxaxni ma hninih_u.

²¹ Ne udi yá nzai nú'u hindí ñepi ga øth_u ngue'a dyá me Nromah_u y dí oh_u ja yá 'yε ma ndah_u me Nroma.

²² Nu'bú nú'u ya ja'i xqui munts'ini bi bø yá cue con gue'u, nep_u ya ndá bi manda da 'bøcua yá dutu ne dra fet'i co ya ts'ut'o.

²³ Y mi uadi bi hna'mbabi nts'edi, bi jot'a fadi ne bi sipa ra nsufadi gue da su xá hño.

²⁴ Y mi 'yøde njabu ra nsufadi, bi c_u'ta asta xi ra ts'at'a fadi, ne bi ze'mba yá ua ja 'nara danga za hab_u hingui tsa da xocse'u.

²⁵ Pe ngu made ra xuui ra cu Pablo ne ra cu Sila mi apabi Ajuá ne mi tutuabi ya jahña Ajuá, ne gatho ma'ra ya 'yofadi mi øde'u,

²⁶ mi damfri bi nja 'nara danga mbimhai, asta mi ñanga yá ua ya jado de ra fadi, ne asta bi xogui gatho ya gosthi fadi, ne bi xot'a gatho ya cadena nú'u mi that'a ya 'yofadi.

²⁷ Ha nura nsufadi bi nuhu bi hyanda ya gosthi fadi gatho mi xogui, hangué bi g_uca rá mahuai pa

xa hñosehma'a, ngue'a mi hu rá m̄ai gue ya xqui 'bat'a gatho ya 'yofadi.

28 Pe nura cu Pablo bi ma'ti ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui hñose. Nuje dí 'b̄uheua gatho.

29 Nep̄u nura nsufadi bi 'yadi 'nara ñot'i, ne bi yut'i hnest'ih̄i asta mri huat'i co ra ntsu, ne bá ndandiñah̄mu ja yá ua ra cu Pablo ne ra cu Sila.

30 Nep̄u 'bestho bi p̄oni pa thi ne bi 'yambabi'̄u bi 'ñembi:

—'Ñ̄oh̄oh̄u, ¿te rá 'be ga øt'e pa ga mp̄oh̄ø?

31 Nu'b̄ú nu'á bi 'ñembi:

—Camfri ra Zidada Jesucristo pa njab̄u gui mp̄oh̄ø nu'i ne gatho ya mengu ri ngu.

32 Nep̄u ra cu Pablo ne ra cu Sila bi xipa rá noya Ajuá nú'á ra nsufadi ne gatho ya mengu rá ngu.

33 Y mi nxuitho ra nsufadi bi x̄uacuabi'̄u hab̄u xqui t'umba ya m̄fei. Nep̄u nu'á bi nxistehe 'bestho ne gatho ya mengu rá ngu.

34 Ne bi zixa pa ja rá ngu ne bá umbi te bi zi'̄u. Y nú'á ra nsufadi ne nú'̄u ya mengu rá ngu xi mri johya ngue'a xqui gamfri'̄u Ajuá.

35 Nurá hyax'a ya nd̄a bi m̄ehna ya polecia da xipa ra nsufadi gue da hyegui ra cu Sila ne ra cu Pablo.

36 Hangue ra nsufadi bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Xuá m̄enca ra noya ya nd̄a ga h̄ec'ah̄u. Hangue da za gui p̄ñ̄h̄u ne gui maha te rá entho.

37 Pe ra cu Pablo bi zofu nú'̄u to bá h̄a ra noya pa da th̄egui'̄u, ne bi 'ñembi:

—Hina, ngue'a nuje dyá me Nromahe nehe y dí ohe ja yá 'ye ma d̄anga nd̄ah̄u me Nroma, ne bri fet̄c'ah̄e ja yá thandi ya ja'i nsinque bi t'angahe 'nara nt'ani, ne bi jotcaguihe ja ra fadi. Ha nubyá

go ne da hyεgaguihe nsinque to da baḍi. Hinda za. Duá esε'ɥ pa da pɔngaguihe de guecua.

³⁸ Nu'bu ya polecia bi ma bá xipa njabu ya nda. Nu'bu nu'ú bi ntsu nu mi baḍi gue myá me Nroma ne mi o ja yá 'yε ra danga nda Nroma.

³⁹ Hangue nu'ú bi ma bá apa ra pumbate ra cu Pablo ne ra cu Sila, bi pɔni de ra fadi ne bi bantebi da bɔni'ɥ de ja ra hnini.

⁴⁰ Ha nu mi bɔnga fadi'ɥ bi ma ja rá ngu ra nju Lidia. Ne bá hu'mba yá mai ya cu. Nepɥ bi ma'ɥ.

17

Ya me Tesalonica bi ñunts'i'ɥ

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Sila bi ma bi 'ranga ja ra hnini Anfipoli ne ja ra hnini Apolonia, ne de guehni bi zɔnga asta ja ra hnini Tesalonica. Ne ja mi jani 'nará nija ya xodyo.

² Y nuni ra nija'a nú'a ra pa dega tsaya ra cu Pablo ngu xi mrá nzai bi ma bi yɥt'ini hñu semana dega tat'a hñato pa mi ntsanoyau ya xodyo.

³ Mi he'ta ra Maca T'ofu ne mi xipabi'ɥ hanja mi pε'tsi da sufri ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuá, ne da du ne da yopa nte. Ne mi embabi:

—Nuna ra Jesu dí xi'ahɥ go guehna ra Cristo bá pɛhna Ajuá pa da nda.

⁴ Ne 'ra de ya xodyo bi gamfri ne bi munts'ui ra cu Pablo ne ra cu Sila. Nehe bi gamfri ndunthi ya me Grecia nú'ɥ mri xɔcambeni Ajuá, ne ndunthi ya 'bɛhña nú'ɥ xi myá fadi de ra hnini.

⁵ Hangue xi bi bɔ yá cuε ya xodyo nú'ɥ himyá gamfri, ne bá munts'a 'raya ts'oja'i mbi 'yo dega dahñei ja ra hnini pa bi 'yɥ'ti ne bi japi da ñunts'i

maxøgue ra hnini. Nep_u bi ma'_u ja rá ngu ra cu Jasón pa xa g_ucjh_uma_ha ra cu Pablo ne ra cu Sila pa xa 'y_ent'_ua ja yá 'y_e ya ja'_i.

⁶ Pe nu'_u mi jo'_oni, hangue go bri j_uca ra cu Jasón co ma'_{ra} ya cu, bi ts'_ixa ja ya nd_a de ra hnini, ne mi mafi nts'_edi ya ja'_i mi ena:

—Nú'_u ya 'ñøhø to'o xa ts'_oca gatho ra ximhai co yá ts'_ont'_udi ya xa zøc_uua nehe.

⁷ Nuna Jasón go guehni xa umba nse_qui ja rá ngu. Gathoy_u hingui øta ma nd_{ah}_u Nroma ngue'_a nuyá m_a gue 'b_u ma'_{na} ra nd_a, ne nú'_a ra nd_a'_a rá thuhu ra Jesu, 'n_a.

⁸ Y nu mi 'yø njab_u ya ja'_i ne ya nd_a de ra hnini, xi bi bø yá cu_e gatho ne mri ñ_{ah}nitho'_u.

⁹ Pe ra cu Jasón ne nú'_u to'o mri 'ñoui bi 'yadi'_u 'nara fiansa pa bi the_gui.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Berea

¹⁰ Ne ngu bi nxuui ya cu bi m_ehna ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi ma ja ra hnini Berea. Ne nu mi zøni de guehni bi y_ut'_a ja yá nij_a ya xodyo.

¹¹ Y nuya xodyo de guehni Berea xi myá hoja'_i'_u, hingue ngu ya me Tesalonica. Co ndunthi ra paha bi gamfri'_u rá noya Aju_a, ne hyastho mi hong_a ja ra Ma_{ca} T'of_o pa da b_adi ua gue xi majua_{ni} nú'_a mi mañ'_u.

¹² Hangue ringue'_a ndunthi de gue'_u bi gamfri, ne 'raya me Grecia bi gamfri nehe, nehe ndunthi nú'_u to'o xi myá fa_{di} ngu ya 'b_ehñ_a ngu ya 'ñøhø, gatho bi gamfri'_u.

¹³ Pe nu mi 'yøde ya xodyo me Tesalonica gue ra cu Pablo mi m_anga rá noya Aju_a de guehni Berea, bi ma de guehni'_u pa bá 'u'ta ya ja'_i.

14 Pe nuya cu de guehni Berea bi dama zixa ra cu Pablo pa bi ma ja ra ndehe. Pe ra cu Sila ne ra cu Timoteo ja bi gohnitho'ɥ Berea.

15 Ha nú'ɥ to'o bi zixa ra cu Pablo bi mɛui asta ja ra hnini Atena. Nepɥ nu'ú bá pengui bá ha ra noya nú'a bá xipa ra cu Pablo gue da xipa ra cu Sila ne ra cu Timoteo da ma 'bestho pa ja dí nthɛuini.

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hnini Atena

16 Ha nu de mi 'bɥhni Atena ra cu Pablo mi tø'ma ra cu Sila ne ra cu Timoteo, xi mi tu rá mɛi ngue'a bi hyandi xi mi ja ndunthi ya c'oi nú'ɥ mi nsunda ya ja'i de guehni.

17 Hangue bi zofo ya xodyo ja yá nija, ne nú'ɥ ma'ra mi xøcambeni Ajuá de guehni. Ne hyastho mi 'yoni ja ra tai mi zofo ya ja'i.

18 Ne bi ntsanoyau 'raya 'ñøhø de guehni mri nxadi nú'a mi utuabi ya ja'i nú'ɥ mi t'embi ya epicureo, ne ma'ra mri nxadi de ya estoico. Ne 'ra de gue'ɥ mi ena:

—¿Te xicjɥ 'bɥ nuna 'ñøhø xi ñá ndunthi?

Ha nu ma'ra mi ena:

—'Matho mamba rá noya ma'ra ya zidada.

Nu'ú bi mɔnga njabɥ ngue'a ra cu Pablo xqui xipabi'ɥ de ra Zidada Jesu, ne xqui xipabi gue xqui yopa nte de ra du.

19 Nepɥ de guehni bi zixa ra cu Pablo ja 'nara zi loma rá thuhu Areópago, ngue'a mri nzai ja da munts'ini gatho ya ja'i pa da nxahni'ɥ 'na ngu ma'na, ne bi t'ambabi:

—¿Ha da za gui 'ñutcaguihe nuna ra 'ra'yo nt'utuate guí udi?

20 Ngue'a guí xicaguihe ya 'ra'yo noya hinstá øhe, hangue dí ne ga pahe te rí bõnga nuya noya guí ma.

21 Bi m̄anga njab_u'_u ngue'a gatho ya me Atena ne ya nzøhø gá ja'i mi 'b_{ui} de guehni mri nzai mri munts'i hønse pa da 'yøde ne da ma de nú'_u ya 'ra'yo noya xqui 'yøde.

22 Hangue ra cu Pablo bi 'mai madetho de gue'_u nuni ja ra Areópago ne bi 'ñena:

—Nú'ah_u gyá me Atenah_u, dí handi gue nu'ahú xi grí xøcambeni_u gatho nú'_u ri zidadah_u.

23 Ngue'a de dá thogui de guehni ja ri nijah_u hab_u guí xøcambeni ri zidadah_u, dá handa 'nara ata hab_u nt'ofone ena: “Nuna ata ja guecua di xøcambeni nú'a ra ajuá hinhya'm_u xa fadi”, njab_u ena. Y nú'a Ajuá hinhya'm_u xcá pah_u, go gue'a dí xi'ahabya.

24 Nú'a Ajuá to'o bi hyoca ra ximhai ne gatho nú'a jaua, go gue'a ra Nda de mahets'i ne de ra ximhai. Nu'á hinguí 'b_u ja ya nijá nú'_u xa hyoca ya ja'i.

25 Ne nixi hinguí ø'tua ra 'bedi nú'a øt'a ya ja'i pa gue'a, ngue'a go gues'e'a ri 'racj_u ra te ne ra ndahi pa ga j̄unsh_u, ne gatho ya t'øt'e nú'_u dí hoñh_u.

26 Ne 'nadra ji bi hyoca gatho ya ja'i nú'_u 'b_{ui} hab_uraza nuua ja ra ximhai. Ne nu'á go bi ma hangu ya j̄eya da nte'_u ne hab_u da 'm_u'_u.

27 Ajuá njab_u bi hyogaguih_u pa ga hoñh_u'a pa xahma ga ts̄udih_u, masque nu'á hinguí 'b_{ui} yab_u de guec_u.

28 Ngue'a por gue'a dí 'buh_u ne dí 'ñanih_u, nja ngu 'rari 'yofoh_u bi 'yofo njaua bi 'ñena: “Xi ma-juani nujá go yá batsiguih_u Ajuá”, njab_u bi 'ñena.

29 Hangué nu'b_u yá batsiguih_u Ajuá, hinda za ga eñh_u gue Ajuá 'nara c'oi dega oro o dega t'axi o dega do nú'a xa hyoca ya ja'i ngu nú'a beni hanja da hyocse'u.

30 Ajuá mi hopi da thoguitho nú'a xqui 'yøt'a ya ja'i maya'b_u ngue'a hinte myá fadi, pe nubyá ri manda gue da ñobri gatho ya ja'i.

31 Ngue'a Ajuá xa hñuxa 'nara pa, ne nú'a ra pa'a ma da hñá'mba nguenda gatho ya ja'i de ra ximhai co 'nara hoga ts'atbi. Y nú'a to'o bi hñuts'i pa da hñanga nguenda go gue'a ra Zidada Jesucristo. Ne ngu 'nara nt'udi de gue'a, Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

32 Y nu mi 'yøde'u gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, 'ra mi 'ñant'atho, ha nu ma'ra mi ena: —Ma'na xá hño ma'na ra pa gui xicje nú'a guí ma.

33 Nep_u ra cu Pablo bi 'uegue de gue'u.

34 Pe 'ra de gue'u bi gamfri ne bi dēni'a. Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Nisio, mi gue'a 'na de nuya nda mri munts'ini ja ra Areópago. Nehe 'nara 'bēhñá mrá thuhu ra Damari bi gamfri rá noya Ajuá, co ma'ra ya mengu de guehni.

18

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Corinto

1 Nep_u de gue'a ra cu Pablo bi bōni de guehni Atena pa bi ma ja ra hnini Corinto.

2 Ne ja bi nthēuini 'nara cu mrá xodyo mrá thuhu ra Aquila, mrá me Ponto ne ja xqui 'ñehe de

ra hai Italia, ne mri 'ñoui rá 'behñā mrá thuhu ra Priscila. Nú'ú xqui bōni de ra hnini Nroma ngue'a ra ndā Claudio bi manda da juui de guehni gatho ya xodyo.

³ Ra cu Pablo bi ma bá 'buhui ra cu Aquila co rá 'behñā ngue'a mi 'nada yá 'bēfi'ᵘ, mi hoca ya carpa dega dutu.

⁴ Ne cada ra pa dega tsaya ra cu Pablo mi pa ja yá nijā ya xodyo pa mi ñāui'ᵘ, nehe mi ñāui nú'ᵘ himyá xodyo, y mi zofo'ᵘ de rá noya Ajuā.

⁵ Ne nu mi zøhø ra cu Sila ne ra cu Timoteo xqui 'ñehe'ᵘ de ra hai Macedonia, bi zuhni'ᵘ ra cu Pablo mi ja ndunthi ra 'bēfi ngue'a hyastho mi zofo ya xodyo mi xipabi gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a xqui mēhna Ajuā pa da ndā.

⁶ Pe nuya xodyo bi nø'tuabi ne bi zani. Nu'bá ra cu Pablo bi hñāca rá pat'i ne bi huat'i, gue'a 'nara seña gue mi ma da 'uegue de gue'ᵘ ne hinda ma da dadi de yá ts'oqui, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahᵘ go ma gui thadisēhᵘ de ri duhᵘ, ngue'a nuga ya hinte dí thadi de gue'ahᵘ. Desde nubya ma ga zofo nú'ᵘ hingyá xodyo.

⁷ De guehni ra cu Pablo bi 'uegue de gue'ᵘ ne bi ma ja rá ngu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Justo mi 'bē gueta yá nijā ya xodyo, ne nu'á mi xøcambeni Ajuā.

⁸ Nepᵘ 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Crispo mrá ndā de yá nijā ya xodyo bi gamfri ra Zidada Jesu con gatho ya mengu rá ngu. Ne ndunthi ya me Corinto bi 'yøtua rá noya Ajuā mi m̄anga ra cu Pablo, bi gamfri'ᵘ ne bi nxistehe.

⁹ Nepᵘ 'nara xuui ra Zidada Jesu bi zofo ra cu Pablo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Oguí tsu, sigui gui m̄anga ra m̄aca noya, oguí tsaya gui ña.

¹⁰ Ngue'a nuga dí 'b̄ai con gue'e, y hinda za to da 'yø't'a ra nts'o'm̄ai. Ngue'a ja nuna hnina 'b̄ai ndunthi ya ja'i go ma m̄eti, y nú'á ma da gamfrigui.

¹¹ Hangue ra cu Pablo bi gohni 'na n̄jeya made nuni ja ra hnini Corinto. Ne n̄zantho mi zofo ya ja'i de rá noya Ajuá de guehni.

¹² Pe de nú'á ya pa mrá nda ra Galio nuni ja ra hai Acaya, ya xodyo bi 'ñ̄u'ti pa da ḡu ra cu Pablo, ne bi zix'á ja ra ts'utbi.

¹³ Ne bi 'ñ̄embabi ra nda:

—Nuna 'ñ̄øhøna u'ta ya ja'i pa hinda nsunda Ajuá ngu m̄anga rá ley ra Moise.

¹⁴ Ra cu Pablo mi ma da dahm̄aha, pe ra nda Galio bi 'ñ̄emba ya xodyo:

—'B̄u di jahm̄a te xa 'yø't'ah̄u nuna ra 'ñ̄øhø, o xa 'yø't'a 'nara ts'ocate nuua ja ra hnini, nu'bú ha, da za ga øt'a nú'a guí mañ̄h̄u.

¹⁵ Pe nú'a guí mañ̄h̄u h̄onse dega noya ne de ri leyh̄u, go da nuh̄u te gui 'yøth̄u. Nuga hinte dí 'ñ̄ent'i con guehna.

¹⁶ Nep̄u bi japi da b̄øñ'á de guehni ja ra ts'utbi.

¹⁷ Nu'bú gatho nú'á himyá xodyo mi 'b̄h̄ni bi mihi ra Soste nú'a mrá nda de yá nija ya xodyo de nura hnini'a, ne ja bi hna'mbabini nts'edi ja rá thandi ra nda Galio, pe nu'á nixi bi 'yø't'a ncaso, y nixi hinte bi ma.

Ra apostol Pablo bi menga pa Antioquia, ne ya rá hñ̄u'qui bi m̄adi bi 'ño bi m̄amba rá noya Ajuá

¹⁸ Ha nura cu Pablo bi gohi ndunthi ya pa de guehni. Nep̄u de gue'a bi 'ñ̄edi gatho ya cu, ne bi

m̄eui ra cu Aquila co ra nju Priscila pa bi ma ja ra hai Siria. Ne de má 'ñu bi 'ranga ja 'nara zi t'uca hnini rá thuhu Cencrea. Ne ante da ḡu ra motsa'ua pa da 'raxa ja ra ndehe, 'm̄et'o ra cu Pablo bi 'ñaxa gatho rá st̄a pa bi 'ȳot'a ra hñ̄a'ti ngu nú'a xqui m̄a.

¹⁹ Y nu mi z̄onga Efeso ra cu Pablo ja bi zoguini ra nju Priscila co ra cu Aquila, y nu'á bi ma ja yá nija yá mixodyoui pa bá ñ̄aui'ua.

²⁰ Y nu'ú bi b̄antebi ra cu Pablo da gohi 'raya pa, pe nu'á himbi ne.

²¹ Hangu bi 'ñehui'ua ne bi 'ñembabi:

—Dí pe'tsi te grá 'b̄u Jerusale pa ga øt'a ra ngo nú'a ya ma da dat'i, pe ma ga penga ma'na'qui pa ga c'a'ts'a'ih̄u 'b̄u Ajūa go rá paha.

Ne bi b̄oni de guehni Efeso, ne bi ḡu ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Cesarea.

²² Nu mi z̄oni de guehni bi thogui 'bestho pa bi ma Jerusale. Ne nu mi uadi bi z̄engua gatho ya cu de guehni, bi thogui pa bi ma Antioquía.

²³ Nep̄u de ya xqui 'm̄uhni 'raya pa, bi b̄oni ma'na'qui pa bi ma gatho ja ya hnini de ra hai Galacia ne de Frigia pa da nu te gra ma rá 'b̄efi Ajūa, ne mi xipi da z̄edi yá jamfri gatho ya gamfri nú'ua mbi 'b̄uhni.

Ra Apolo bi m̄amba rá noya Ajūa nuni Efeso

²⁴ Nú'ua ya pa'ua bi z̄onga Efeso 'nara xodyo mrá thuhu ra Apolo mrá mengu ja ra hnini Alejandría. Xi mi p̄adi da ñ̄a xá hño, ne mi p̄adi xá hño gatho nú'a m̄anga ra Nd̄axjua T'ofu.

²⁵ Nu'á xqui t'utuabi rá noya ra Zidada Jesu desde bi gamfri'a, ne xi mrá ehya mi udi xá hño

de nú'a mi paḍi de ra Zidada Jesu, masque hønse mi paḍi de rá sistehe ra Xuua.

²⁶ Ne bi mudi bi zofo ya xodyo ja yá nija'ɥ, ne himi tsu. Nepɥ mi 'yøde ra nju Priscila ne ra cu Aquila, bi zixa 'nambɥ pa bi 'ñutuabi ma'na xá hño de rá noya Ajuá.

²⁷ Nepɥ nu'á 'mɛfa mi ne da ma Acaya, y ya cu de guehni Efeso bi xipabi gue xá hño da ma. Ne nu'ú bi 'yopa 'nara he'mi pa bi mempa ya cu Acaya pa da t'umba ra hoga 'ñehe'a. Ne nu mi zonga Acaya, nu'á bi mats'i de guehni nú'ɥ xqui gamfribi rá noya Ajuá.

²⁸ Ne xi mi ntsanoyau i ya xodyo ja yá thandi gatho ya ja'i. Nu'á mi xipi ngu nú'a mąnga ja ra Ndaɣjua T'ofu gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda, ne go gue'a nú'a mi tø'mi'ɥ.

19

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Efeso

¹ Nura cu Apolo mi 'bɥhni Corinto, ha nura cu Pablo mbi 'yo ra 'ñu pa mri ma Efeso, bi 'ranga ja 'raya t'øhø xi myá mboza, ne de gue'a bi zonga Efeso habɥ mi 'bui 'raya gamfri.

² Nepɥ nu'á bi 'yambabi'ɥ ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gá hñañhɥ ra Maça Ndaḥi núbya gá camfrihɥ rá noya Ajuá?

Nu'ú bi daḍi ne bi 'ñena:

—Hina, nixi stá øhe ua 'bɥ ra Maça Ndaḥi.

³ Hangue nura cu Pablo bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma sistehe xcá hñañhɥ 'bɥ?

Ne nu'ú bi daḍi ne bi 'ñena:

—Rá sistehe ra Xuua.

⁴ Ra cu Pablo bi 'ñembabi'ɥ:

—Nura Xuua mi xi'tsa ya ja'i ngue'a gue'a ngu 'nara seña gue nuya ja'i'ɥ ya xqui ñobri de yá ts'oqui. Pe bi xipabi'ɥ nehe gue mahyoni da gamfri nú'a mi ma da zøhø 'mɛfa de gue'a, go gue'a ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a bá pɛhna Ajuá pa da nda.

⁵ Ha nu mi 'yøde njabɥ bi nxistehe'ɥ de rá thuhu ra Zidada Jesu.

⁶ Nepɥ ra cu Pablo bi hñuxa yá 'yɛ ja gatho ya gamfri pa bi hñanga ra Maça Ndañi. Y nura ora'a bi ña'ɥ 'rama'na'ño ya hñaqi ne bi mañ'ɥ ngu nú'a xqui xipabi Ajuá da ma.

⁷ Ngu mi 'rɛt'amayoho por gatho nú'ɥ xqui hñanga ra Maça Ndañi.

⁸ Ngu hñu nzaña ra cu Pablo bi ma ja yá nija ya xodyo habɥ mbi mamba rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'ɛdi. Nu'a mi ntsanoyau ya ja'i ne mi øt'a 'nara ts'ɛdi pa da gamfri'ɥ nú'a mi xipabi hanja go ri manda Ajuá.

⁹ Pe 'ra de gue'ɥ xi xmá me yá coraso hangue himbi ne bi gamfri, hønse mi tsanba rá noya Ajuá ja yá thandi ya ja'i. Hangue nura cu Pablo bi 'uegue de gue'ɥ, ne bi zixa nú'ɥ xqui gamfri ja 'nara scuela, ne nura xahnate mi 'bɥhni rá thuhu ra Tiranno. Y ja guehni ra cu Pablo mbi mamba rá noya Ajuá hyastho.

¹⁰ Njabɥ bi 'yøt'a yo njeya pa bi 'yødebi rá noya ra Zidada Jesu gatho nú'ɥ mi 'bɥ ja ra hai Asia, ya xodyo ne nú'ɥ himyá xodyo.

¹¹ Y Ajuá bi umba ra ts'ɛdi ra cu Pablo pa bi 'yøt'a ya danga nt'udi,

12 asta mi tha'tsua yá nthu'tañaxu ne ma'ra yá dutu nuya da'thi pa mi thani'a ne mi yopa tha'tsuabi ya da'thi y nu'ú mi ñani, y nu'ua tó'o mi pɛ'tsa ya ts'ondahi nu'ú mi pøni de gue'ua.

13 Pe nu 'raya xodyo myá 'ñete mi 'yo'ua mi japa ya ts'ondahi da bøni de ja ya ja'i, nepua nu'ú bi beni gue da zapi da 'yenga ya ts'ondahi de rá thuhu ra Zidada Jesu nehe ngu mi øt'a ra cu Pablo. Ne mi embabi ya ts'ondahi:

—Dí xi'a'ihe gui pøni de rá thuhu ra Jesu nú'a mąnga ra Pablo.

14 Guehna bi 'yøt'a nú'ua yoto yá t'ua ra Seva nú'a 'namrá nda gá macja gá xodyo.

15 Pe nu mi 'yøt'ua njaua 'nara ts'ondahi, nu'á bi dadi ne bi 'ñemba nú'ua ya 'ñøhø:

—Nuga dí paça to'o ra Jesu, ne dí paça to'o ra Pablo, xi nu'ahua, ¿to'o'ihua?

16 Ha nú'a ra 'ñøhø to'o mi pɛ'tsa ra ts'ondahi bi ma bá ju nú'ua ya 'ñete co rá ts'edi ra ts'ondahi ne xi bi na'mbi nts'edi. Ha nu'ú bi nest'ihhi bi bøni de guehni myá thelo ngue'a bi thumba gatho yá dutu, ne bi hñaxa ndunthi ya nts'eni.

17 Y gatho ya xodyo mi 'buhni Efeso ne nú'ua himyá xodyo bi 'yøde'ua nú'a xqui nja, nu'bá nu'ú xi bi ntsu. Ne ma'na xi mri t'e'tsua rá nsu rá thuhu ra Zidada Jesu.

18 Ne ndunthi de nú'ua xqui gamfri mi pa mri njuani de yá ts'oqui.

19 Y ndunthi ya 'ñete bi hñaxa yá t'ofu pa bi tsat'a ja yá thandi ya ja'i, ha nuya libro'ua nu mi t'øt'a ra uenda, mri muui ngu made nthebe 'mo ya t'axaboja.

20 Njabu ma'na mri ntunga rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi.

21 Nepu de gue'a ra cu Pablo bi hñuts'i gue da ma da c'a'tsa ya cu asta ja ra hai Macedonia ne Acaya, nepu rí 'ñehe Jerusale, nepu de guehni mahyoni rí ma Nroma.

22 Hangué bi mehna yoho yá mfats'i da 'met'o pa rí ma Macedonia, bi mehna ra cu Timoteo ne ra cu Erasto. Ha nura cu Pablo bi gohnitho ma'ra ya pa de guehni ja ra hai Asia.

Ya me Efeso bi ñunts'i'u

23 Nú'u ya pa'u bi ñunts'a gatho ya me Efeso ngue'a bi zónini rá noya Ajuá.

24 Mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Demetrio. Nura 'befi mi pa'di'a mi pøe ya boja dega t'axi. Ne mi 'bu yá mfats'i mi hoca ya c'oi de 'nara zinana rá thuhu Diana pa mi papa ya ja'i. Y xi mi taha ndunthi ra boja.

25 Nepu 'nara pa ra Demetrio bi munts'a gatho nú'u yá mfats'i ne ma'ra nú'u to'o mi hoca ya c'oi nehe, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahú guí pa'dihu gue co nuna 'befina stá tahu ndunthi ra boja, ne hinte stá 'behu.

26 Pe ngu xcá 'yøhu ne xcá hyanthu gue nura Pablo ri 'yo ne ma gue nú'u ya zidada nthoqui, hingyá zidada. Y njabu xa hñacua ndunthi ya ja'i gue hinda nsunda ya zidada, hingue hønseua Efeso, nehe maxøgue gatho ma haihu Asia.

27 Nuna guehna ma'na xá nts'obyana, ha go guehna ma 'befihu dí hanthmahana. Nubyá da ne ma ga 'bedihu zai, asta ne ra nija de ma zinanahu Diana nú'a xi rá nsunda, ma da 'medi nú'a ra nsu pe'tsi. Ha ne gue numa zinanahu Diana ri nsunda

gatho ya ja'i de guecua ja ma haih_u Asia ne gatho maxøgue ra ximhai.

28 Nu mi 'yøde njab_u gatho nuyá mfats'i ne gatho nú'_u ma'ra to'o mi hoca ya c'oi xi bi bø yá cuε'_u, ne mi mafi mi ena:

—¡Xi rá nsunda ma zinānāh_u Diana!

29 Ne bi nja ngu ra mpumfri gatho ja ra hnini, ne bri mihi ra cu Gayo ne ra cu Aristarco myá me Macedonia nú'_u xqui 'ñoui ra cu Pablo. Ne bri jət'i ne bri ts'its'i asta hab_u mi øt'a yá hmunts'i.

30 Ha nura cu Pablo mi ne xa yət'ini pa xa zofo ya ja'i, pe nuya gamfri himbi hyopi bi yət'i.

31 Nehe 'raya ndā de Asia nú'_u mi ntsixui ra cu Pablo, bi mεmpa ra noya gue hinda yət'a de guehni.

32 Nura ora'a xi mbi ja 'nara hmahni ja yá hmunts'i'_u, 'rama'na'ño mi mañ'_u, ngue'a gatho xi xqui mpumfri, ne xi ndunthi de gue'_u nixi mi pađi hanja xqui munts'i.

33 Pe nu 'ra de gue'_u bi xipabi ra Jandro hanja xqui munts'i. Nuya xodyo xqui umba ya nt'ent'i ra Jandro pa da 'mai da ñā ja yá thandi ya ja'i. Nep_u nu'á bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'yε pa da go'ta yá ne. Nu'á mi ne da ñānga yá mixodyoui nú'_u xcrí j_u.

34 Pe nu mi bađi ya ja'i gue mrá xodyo'a, nu'á bi mafi nts'εdi ngu yo ora, ne mi ena:

—¡Xi rá nsunda ma zinānāh_u Diana!

35 Nep_u 'nara ndā de ra hnini bi go'tua yá ne ya ja'i ne bi 'ñembi:

—Nú'ah_u gyá menguh_uua Efeso, haburaza xa fađi gue nuua ja ma hninih_u xi drí suph_u rá nija ma zinānāh_u Diana nú'a xá nsunda, y drí suph_u rá

c'oi nú'a bá cai de mahets'i bá pɛhna ma zidadahɯ ra Jupite.

³⁶ Guí pahɯ gue xa fadi habɯraza, uguí tu ri mahɯ, ne ote guí øthɯ 'bɯ hinxcá beñhɯ xá hño 'mɛt'o nú'a guí ne gui øthɯ.

³⁷ Nuyɯ ya 'ñøhø xcuá tsihɯ hinte xa 'yø't'ahɯ, ha nixi xa ñama'ñɯ de ma zinãnahɯ drí nsundahɯ.

³⁸ Y nura Demetrio ne nú'ɯ ma'ra to hoca ya c'oi, 'bɯ ja te da ñapabi, dá ñapabi ja ra ts'utbi, ne dá nhyanthyauí ja ra nzaya.

³⁹ Nu'bɯ ja ma'na te gui mañhɯ, da za gui maha ja ra ts'utbi gui mañhɯ ja ma hmunts'ihɯ ngu mangan ra ley.

⁴⁰ Ngue'a pa guecjɯ xá nts'uni. Da za da hñapcahɯ da t'ena gue xi dyá necatuhnihɯ por nuna ra ñunts'i stá øthɯbya, ne hindí pahɯ te ga thadihɯ nu sta t'angahɯ.

⁴¹ Nepɯ mi mangan njaua ra nda, bi 'ñehui ya ja'i ne bi ua ra hmunts'i.

20

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hai Macedonia ne Grecia

¹ Ha nu mi uadi nú'a ra danga ñunts'i xqui nja, ra cu Pablo bi zohna gatho ya cu pa bi umba 'nara ts'ofó. Nepɯ bi 'ñehui gatho co 'nara nthɯfi ne bi bøni de guehni bi gɯ ra 'ñu bi ma pa ja ra hai Macedonia.

² Ne bi yopa zøni habɯ gatho mi 'bɯ ya cu pa bi nupa yá mfeni, nepɯ bi ma pa Grecia.

³ Y nuni ja bi 'mahni hñu nzana. Ne 'mɛfa ya mi ma da gɯ ra motsa pa da 'raxa ja ra ndehe pa dí ma Siria, pe bi 'yøde gue ya xodyo xqui go 'nara cohi

pa da 'yø'tua ra nts'o'mui, hangue nu'á bi beni gue ma'na xá hño da yopa 'ranga Macedonia.

⁴ Ne bi m̄eui ra cu Sopate mrá me Berea, ne ra cu Aristarco ne ra cu Segundo nú'ɥ myá me Tesalonica, ne nura cu Gayo mrá me Derbe, ne nura cu Tiquico ne ra cu Trofimo myá me Asia, ne ra cu Timoteo. Mri 'ñoui ra cu Pablo bi zønga Macedonia hab̄u ndí 'b̄uiga núga drá Luca.

⁵ Nú'ɥ ya cu'ɥ bi 'm̄et'o pa ja ra hnini Ntroa ne ja bá tøbgaheni.

⁶ Nuje asta mi ua ra ngo de ra nts'ithuhme nsi rá nzoi, dá pøñhe de guehni Filipino, dá j̄uhe ra motsa pa dá 'yohe ja ra ndehe cut'a ma pa pa dá tsøñhe Ntroa, ne ja dá ntheheni nú'ɥ ya cu xqui 'm̄et'o, nep̄u ja dá 'b̄uheni yoto ma pa.

Ra apostol Pablo bi zofo ya gamfri nuni ja ra hnini Ntroa

⁷ Y nú'a ndomingo bi munts'a gatho ya gamfri pa da zi ra Maça Nt'oxi. Y ra cu Pablo bi zofo'ɥ de rá noya Ajuá asta made ra xuui, ngue'a mi ma da bøni'a rá hyax'a 'bestho.

⁸ Y nu hab̄u xqui munts'i'ɥ mrá tøngu y ja mi zøni ndunthi ya ñot'í.

⁹ Nep̄u 'nara zi ts'unt'ɥ mrá thuhu Eutico mi huhni ja 'nara ventana, xqui do'ma ra t'ah̄a ngue'a ra cu Pablo xi bi ña ndunthi ya ora. Ne nu mi 'ñah̄a bi dagui desde rá hñu ra tøngu asta nja'ti. Y nu mri j̄ats'i 'ñena ya xqui du.

¹⁰ Nu'bú ra cu Pablo bi ḡai ne bi 'yots'i ne bi hyafi nú'a ra zi ts'unt'ɥ. Ne bi 'ñembabi ya cu:

—Oguí tsuh̄u, hinxa du, tetho.

11 Nep_u nura cu Pablo bi yopa b_ox_a ma'na'qui hab_u xqui munts'i'u. Ne bi hyeca ra thuhme pa bi zi'u ra Maça Nt'oxi, ne bi sigui bi ñ_aui ya cu asta mi hyats'i, nep_u bi ma.

12 Y nu mi ts'ixa nú'a ra zi ts'unt'u ya mi te xá hño, ne gatho ya cu bi hñu yá m_ui ne bi johya.

Ra apostol Pablo bi ma de guehni Ntroa pa rí z_onga Mileto

13 Nep_u dá ncohe ga j_uhe ra motsa pa ga 'bet'ohe grá mahe ja ra hnini Asón pa ja grá nth_eheni ra cu Pablo ngu nú'a stí mañhe, ngue'a nu'á bi beni da ma 'ñoua.

14 Nep_u de guehni Asón dá nth_ehe, nep_u nu'á bi g_u ra motsa hab_u ndí ohe pa dá mahe mahy_eguí ja ra hnini Mitilene.

15 Ne de guehni rá hyax'a dá p_oñhe pa dá ts_oñhe gueta ja ra hnini Quío. Y rá yopa dá ts_oñhe ja 'nara danga hnini rá thuhu Samo nú'a ja ja rá hyo ra ndehe. Nep_u ma dá coheni ja ra hnini Trogilio. Ne rá hñupa dá ts_oñhe asta ja ra hnini Mileto.

16 Ra cu Pablo himbi hyodi ja ra hnini Efeso ngue'a himbi ne bi 'm_u ndunthi ya pa ja ra hai Asia. Nu'á bi d_ama nx_oni pa da z_oni 'nitho ja ra hnini Jerusale, pa sta dat'a ra ngo Pentecoste ya di 'b_uhni'a 'b_u da za.

Ra apostol Pablo bi zofo ya nd_a de ra ni_ja nuni Efeso

17 Ne de ya mi 'b_uhni Mileto ra cu Pablo bi m_em_pa ra noya ya nd_a de ra ni_ja de guehni Efeso gue mi t_o'mi nuni Mileto.

18 Ne nu'á bá ehe hab_u mi 'b_u ra cu Pablo, y nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nu'ah_u guí p_ah_u xá hño tengu ma 'm_ui con gue'ah_u desde dá tsøhø de guecua ja ra hai Asia.

¹⁹ Stá p_epabi ma zi Hmuh_u con gatho ra hñoja'i, ne ndunthi ya 'mi'qui xa du ma m_ui asta stá nzoni co nú'_u ya nts'o'm_ui xa 'yøtca ya xodyo asta mi ne da hyogagui'_u.

²⁰ Masqué, pe nuga hindá tsaya dá xi'ah_u nú'a ra hño mri ñep'ah_u. Ne xi dá u't'a'ih_u ja ri hmunts'ih_u ne ja ri nguh_u.

²¹ Ne dá zo'a'ih_u nú'ah_u gyá xodyoh_u ne nú'ah_u hingyá xodyoh_u pa gui ñobrih_u de ri ts'oquih_u ja rá thandi Ajuá, ne gui camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

²² Nubyá ra Maça Ndahi tsixcagui grá ma Jerusale, pe nixi dí p_adi te ma grá thogui de guehni.

²³ Høns_e dí p_adi gue ja gatho nuya hnini hab_u drá ma, xicagui ra Maça Ndahi gue bí tøbgagui ya fadi ne ndunthi ya ts'othogui.

²⁴ Pe ni 'na de guehya hingui picagui, nixi tu ma m_ui, nixi ma te hindí tsu ga 'b_edi ngue'a hinte di muui, qué go ga juata ra 'b_efi xa 'racagui ma zi Hmu ra Jesu, y nura 'b_efi'a gue'a ga m_anga ra hoga noya de rá d_anga hm_ate Ajuá.

²⁵ Ha nubyá dí p_adi xá hño gue nú'ah_u stá xi'ah_u hanja ri manda Ajuá, ya hingui ma gui yopa hyandgah_u ma'na'qui.

²⁶ Nubyá dí ne ga xi'ah_u gue nuga ya hinte dí th_adi de gue'ah_u.

²⁷ Ngue'a nuga ya stá xi'ah_u gatho nú'a xa 'ñutcagui Ajuá de nú'a beni'a, ne hinte stá cøñ'ah_u.

²⁸ Hangué nu'a dí xi'ah_ubya, nsus_eh_u, ne suh_u

gatho nú'ḡ ya gamfri xa 'yent'a'ihḡ ja ri 'yehḡ ra Maça Ndahi nú'a xa hñux'ahḡ pa gui suphḡ rá nija ra Zidada nú'a xa dai co rá maça ji.

²⁹ Nuga dí paḡi xá hño gue de xcrá ma de guecua ma da 'ñepḡ 'raya ts'oja'i nú'ḡ to'o da ne da huata gatho ya gamfri de ra nija, nja ngu 'nara miñ'o hinda pumba ni 'nara deḡi.

³⁰ Ne ma da 'mḡpḡ 'ra de gue'aschḡ ma da xi'ahḡ ya nt'udi nú'ḡ hingo majuaḡi pa da 'ueca ya gamfri da zits'i.

³¹ Hangue xi da nsuhḡ, ne beñhḡ gue nuga stá zo'ahḡ hñu njeya ma pa ra xuui, ne asta stá zont'a'ihḡ cada 'na de gue'ahḡ.

³² Nubyá zi cuhḡ, ra Zidada da max'ahḡ, ne da te't'a ri jamfrihḡ co rá maça noya'a, ne da 'ra'ahḡ gatho nú'a xa ña'tuabi da umbi gatho nú'ḡ to'o yá meḡi'a.

³³ Nuga hinto stá apa ra boja pa guecschḡ, nixi hinto stá api te ga he.

³⁴ Ngue'a nuga ngu xcá paschḡ stá mpefi co ma 'ye pa stá tsḡdi nú'a dí honi pa gueque ne pa nú'ḡ ndrí 'ño'be.

³⁵ Nzantho stá u't'ahḡ gui 'yothḡ ngu stá øt'e, gui mpehḡ pa gui faxhḡ nú'ḡ to'o othobi, ne gui bembabihḡ nú'a bi mḡnga ra Zidada Jesu ne bi 'ñena: “Ma'na njapi nú'a to'o ri uni que nú'a to'o haḡi.”

³⁶ Nepḡ mi uadi bi mḡnga njabḡ ra cu Pablo, bi ndandiñaḡhmu gatho ya cu, ne bi 'yapabi Ajuḡ mahyeḡui.

³⁷ Nepḡ gatho ya cu bi nzoni ne bi hyḡfi ra cu Pablo ne bi zḡ'tsua rá hmi,

³⁸ ngue'a xi mi tu yá mui co nú'u ya noya xqui mañ'a gue ya himi ma da yopa hyandi ma'na'qui. Nepu bi ma bá eni'u ja ra motsa pa bi nets'i ne bi ma.

21

Bi ma Jerusale ra apostol Pablo

¹ Dá 'ueguehe de ya cu dá mahe co ra motsa manjuantho asta ja 'nara zi xeca hai rá thuhu Cos bí o madetho ra ndehe. Nepu rá hyax'a dá thohe ja ma'na ra hai rá thuhu Roda bí o madetho ra ndehe nehe. Ne de guehni dí mahe ja 'nara hnini rá thuhu Patara bí ja ja rá hyo ra ndehe.

² Nepu de guehni Patara dá tsuhe 'nara motsa mri ma pa Finicia dá mahe con gue'a.

³ Ha nu de ndí pahe ja ra ndehe dá hanthe ra hai Chipre mi ja lado ngaha, ne dá siguihe asta dá tsõñhe Siria, ngue'a nú'a ra motsa ndrí 'ñohe mi ma da zogui nú'a mri ndude ja ra hnini Tiro nú'a bí ja ja rá hyo ra ndehe, ja dá caheni.

⁴ Ne ma dá tsuheni ya gamfri, ne dá 'buheni yoto ma pa con gue'u. Ha nu'ú bi xipa ra cu Pablo gue hinda ma pa Jerusale ngue'a ra Maça Ndahi xqui xipi'u te ma da thoguini.

⁵ Pe nu mi uadi nú'u yoto ma pa, dá mahe con gatho ya gamfri, ya 'behña ne ya batsi, dá põñhe de ra hnini pa bi nexcahe ja ra motsa, ne dá ndandiñahmuhe gatho ja ra ñanthe pa dá apabihe Aju.

⁶ Nepu dá edihe ya cu dá nhyufihe 'na ngu 'na, ne dá pøxhe ja ra motsa dá mahe. Ha nu'ú bi menga ja yá ngu.

⁷ De guehni Tiro dí mahe ja ra hnini Tolemaida. Ja dá zenguaheni ya cu, y dá 'b_uheni 'na pa con gue'ɥ.

⁸ Nep_u rá hyax'a dá thohe pa dí mahe ja ra hnini Cesarea. Y ja mi 'b_uhni ra cu Lipe nú'a mi mamba rá noya Aju_a ne mi 'na de gue nú'ɥ yoto ya nd_a de ra nija, hangue ja dá ma dá oxheni ja rá ngu.

⁹ Nú'a ra cu Lipe mi pɛ'tsa goho yá t'ixu, y nu'ú hinxqui nthati, y mi ñ_a co rá ts'edi ra Ma_a Nd_uhi.

¹⁰ Ne dá 'b_uheni 'raya pa, ne bi zøhø 'nará 'mɛhni Aju_a mrá thuhu ra Agabo xqui 'ñehe de Judea.

¹¹ Bá ehe pa e da c'ascahe, ne bi hñamba rá ngɥt'i ra cu Pablo, nep_u con gue'a bi du'tasɛ yá ua ne yá 'yɛ, ne bi 'ñena njaua:

—Rá Ma_a Nd_uhi Aju_a ena gue ya xodyo de guehni Jerusale ma da du'ta njaua nú'a to'o rá mɛti nuna ngɥt'ina, ne da 'yɛnt'ua ja yá 'yɛ ya ja'i nú'ɥ hingyá xodyo.

¹² Nu ndá øhe njab_u nuje ne ya cu de guehni Cesarea dá bantebihe ra cu Pablo gue hinda ma Jerusale.

¹³ Nep_u nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Pa te guí zoñh_u? Hønsɛ guí jacj_u da du ma m_ui nehe. Nuga ya dí 'b_ui pa da thogagui de guehni Jerusale po rá thuhu ma zi Hmu Jesu, y hingue hønsɛ pa dra thu'tcagui.

¹⁴ Pe himbi za dá ha_acuahe ra cu Pablo pa da ma de guehni, ne ya hinte dá mañhe, hønsɛ dá embabihe:

—Nu'bú dá t'øt'a ngu nú'a rá paha ma zi Hmu_h.

¹⁵ Ne de gue'a dá hñocje dá mahe pa Jerusale.

¹⁶ Ne bi dengage 'raya cu de guehni Cesarea, y 'na de gue'ɥ mrá thuhu ra Nasó mrá me Chipre,

ya mi pe'tsa ndunthi ya jεya xqui gamfri ra Zidada Jesu. Y mi ja rá ngu nuni Jerusale hangue bi zixcahe pa duá 'buheni con gue'a.

Ra apostol Pablo bi c'a'tsa ra apostol Cobo

17 Y nu ndá tsøñhe Jerusale ya cu de guehni bi 'racje 'nara hoga 'ñehe.

18 Ha nurá hyax'a ra cu Pablo bi ma con guecje pa dá c'a'tshe ra cu Cobo, ne ja mi 'buhni gatho ma'ra ya danga cu de ra nija.

19 Nura cu Pablo bi zengua'ε, ne bi metuabi gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá ts'εdi Ajuá pa bi gamfri nú'ε ya ja'i hingyá xodyo.

20 Y nu mi 'yøde njab'ε, bi xøcambeni Ajuá, ne bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nde'bε zi cu, pe ya guí paði gue ya 'motho de ma mixodyohε ya xa gamfri ra Zidada Jesu, pe nu'ú ma gue mahyoni da t'øt'e ngu nú'a manga rá ley ra Moise.

21 Ne xa sipabi'ε gue nú'i guí utuabi nú'ε ma'ra ma mixodyohε bí 'bε ja ma'ra ya hai gue hinda 'yøt'a ngu nú'a manga rá ley ra Moise. Nehe nu'ú ena gue xcá xipabi'ε gue hinda hñu'tsua nú'a ra seña yá bātsi, ne hinda 'yøt'a ngu nú'ε ma nzaihε.

22 Xibya, ¿te ga øthε? Ngue'a nu sta baði ya ja'i gue guí 'bεcua ma da munts'i gatho'ε.

23 Hangue ma'na xá hño 'yøt'a núna ma ga xi'ahe: De guecjεua 'bεcua goho ya cu mahyoni da 'yøt'a 'nara hñá'ti bi ñá'tuabi Ajuá.

24 Tsits'i rí rε ua nxεqui con guehyε ngu yá nzai ma mixodyohε, ne ju'tuabi yá gasto. Nepε nu'ú da za da 'ñaxi. Y njabε hā, da baði gatho ma mixodyohε gue hinga majuani nú'a xa sipabi'ε

gue go xcá manda njabu. Y njabu da badi'u gue ne'i guí øt'e ngu nú'a m̄anga rá ley ra Moise.

25 Pe nú'u ya gamfri hingingá xodyo, ya stá opabihe gue hinga mahyoni da 'yøt'e ngu ma nzaihu, hønse gue nu'a mahyoni da 'yøt'e, hinda zi ra ngø nú'a xa hñ'a'tua ya c'oi, nixi yá ji ya mbo'oni, nixi nú'u ya mbo'oni xa hmi'tua yá 'yuga hinxa 'bømba yá ji, ne ni 'na de gue'u hinda hñuxui 'nara 'bchñ'a nú'a hingue xi rá 'bchñ'a.

Bri jh nts'ahna ra apostol Pablo ja ra ndanija

26 Nu'bú rá hyax'a ra cu Pablo bi zixa nú'u goho ya cu pa dua nxaca mahyegui con gue'a ngu yá nzai ya xodyo. Ne 'mefa bi yut'a ja ra ndanija pa bi unga nt'øde ha'mu da ua yá pa de ra nsuqui, ne ha'mu da dat'a ra pa da unga yá hñ'a'ti nú'u ya cu'u.

27 Pe ya mi ma da uadi nú'u yoto ma pa de ra nsuqui, 'raya xodyo me Asia bi hyanda ra cu Pablo gue mi o mbo ra ndanija. Nepu nu'ú bi 'yut'a ya ja'i pa bi japi bi ñants'i, nepu bi gu ra cu Pablo.

28 Ne nu'ú xi mi mafi mi ena:

—¡Nú'ahu gyá me Israelhu, faxcaheua! Nuna guehna ra 'ñøhø 'yo haburaza u'ta ya ja'i da ñama'ñu de ma hninihu ne de ma leyhu ne de ma nijahu. Ha nubyá xa cu'ta 'raya me Grecia ja ma nijahu, núyu hindi 'ñepi da yut'i, y hønse ri ts'onga ma maça nijahu.

29 Mi m̄anga njabu'u ngue'a xqui hyandi'u ra cu Pablo ja ra hnini mri 'ñoui ra cu Trofimo ra me Efeso. Ha nu'ú mi hu yá mai gue go gue'a xqui zixa ra cu Pablo ja ra nija.

30 Hangue gatho ra hnini bi njuts'i, ne gatho mri nest'ih'i'u haburaza mbrí 'ñehe. Nepu bi gu ra cu

Pablo ne bi gʉt'i pa bi pøni de ra nija, ne 'bestho bi jot'a ya gosthi nija.

³¹ Ne nu'ú mi 'ramanu pa xa dama hyo. Pe bi 'yøde ra d̄anga nd̄a gá soldado gue gatho ra hnini de Jerusale xqui njʉts'i.

³² Hangué nú'á bi munts'a gatho yá soldado ne ma'ra ya nd̄a gá soldado, ne bi ma hnest'ihí pa hab̄x̄ xqui munts'a ya ja'i. Nep̄x̄ ngu mi hyanda ya ja'i ra d̄anga nd̄a gá soldado bi zøni mi zi yá soldado, ra ora'a ya himbi sigui bi na'mba ra cu Pablo.

³³ Hangué nura d̄anga nd̄a gá soldado bi gʉ nts'ahni ra cu Pablo ne bi manda dra that'i co yoho ya cadena, nep̄x̄ 'mefa bi 'ñani to'o mi gue'a ne te xqui 'yøt'e.

³⁴ Nu'bú nuya ja'i xi mi thø ya hmafi ne 'rama'na'ño mi mañ'x̄, hangué njab̄x̄ himbi za bi badi ra d̄anga nd̄a gá soldado de nú'a xqui nja ngue'a mi mantho'x̄. Hangué ma'na xá hño bi manda da ts'ixa ra cu Pablo asta ja ra cuarte.

³⁵ Ha nu mi zøni ja ra 'rendo de ra cuarte ya soldado bi ndudetho ra cu Pablo ngue'a xi mi ne da na'mbabi ya ja'i.

³⁶ Ngue'a gatho ya ja'i mri 'befa mi mantho mi ena:

—¡Dá tho nura 'ñøhø'a!

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri

³⁷ Ne de mi ma da ja'ta mbo ra cuarte, ra cu Pablo bi 'ñemba ra d̄anga nd̄a gá soldado:

—¿Ha hingui 'raca nsequi ga ña ts'x̄?

Ha nura d̄anga nd̄a gá soldado bi 'ñembabi:

—A, xi guí padi gui ña dega griego.

38 Nu'bú hingo gue'a'i grá me Egipto nú'a to'o bi 'yøt'a 'nara tuhni ya pe'tsa ya pa, ne bi zixa ja ra mbonthi nú'ɥ goho 'mo ya 'yøt'atuhni.

39 Nepɥ nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hina. Nugá drá xodyo, drá me Tarso nú'a ra danga hnini de ra hai Cilicia. Ne dí bante'ibya gui 'raca nɛqui ga zofo nuyɥ ya ja'i 'bahni.

40 Nepɥ nú'a ra danga nda gá soldado bi umba nɛqui da ña. Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ja ra 'rendo ne bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne, ne ya hinto bi ña. Ha nura cu Pablo bi ña dega ebreo ne bi 'ñembabi'ɥ:

22

1 —Nú'ahɥ ma cu'ihɥ guí 'bahɥbɥ, ne nú'ahɥ gyá ndahɥ de ma nijahɥ, 'yøhɥ núna ma ga xi'ahɥ pa gui pahɥ te rá 'be nú'a stá øt'e.

2 Ha nu mi 'yøde'ɥ gue ra cu Pablo bi ñaca ebreo ngu'ɥ, ma'na xi bi go'ta yá ne, y nura cu Pablo bi 'ñena:

3 —Nuga drá xodyo nehe ngu'ahɥ, ne duá 'bui ja ra hnini Tarso de ra hai Cilicia, pe ja stá te de guecua Jerusale. Ne stá nxadi ja rá hmanda nú'a ra xahnate rá thuhu ra Gamalie. Y nú'á bi 'ñutcagui xá hño te rí bonga rá ley ndu ma dadahɥ. Nzantho xi stá pe'pabi Ajuá con gatho ma mai, ngu nú'a guí øthɥ nehe mapaya.

4 Nuga rá mudi ndrí utsa nú'ɥ to'o mi camfri rá noya Ajuá, asta ndí ho nehe. Ne ndí tsixa dega nthu'ti ja ra fadi ya 'ñøhø ne ya 'behña.

5 Nura danga nda gá macja ne numa ndahɥ de ma nijahɥ da za da manganá nubyá gue nú'á bi 'raca nɛqui co 'nara he'mi pa dá ha'tsuahma nú'ɥ ma

mixodyoh_u de guehni Ndamasco pa da hñe'ti'ũ. Nuga ndr_á mahm_á pa guehni pa ma ga hong_a nú'ũ xqui gamfri rá noya Aju_á pa ga tsi dega nthu'ti nuua Jerusale pa dra castiga.

*Ra apostol Pablo mi pede de hanja bi gamfri
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ Pe de ndí ne ra 'ñu de ya ma ga tsønga Ndamasco ngu mi nde ma pa, ndá th_{am}fri bi gobgatho 'nara ñot'i xqui 'ñe de mahets'i y asta mri huexqui nts'edi.

⁷ Nep_u nuga dá tagui ne dá ø 'nara noya mi engagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'm_{ai}?”

⁸ Nep_u nuga dá ambabi njaua: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nep_u bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drá Jesu drá me Nasare. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yøtcagui ra nts'o'm_{ai} ngue'á guí honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'm_{ai} nú'ũ to'o xa gamfrigui”, bi 'ñengagui.

⁹ Nehe nú'ũ ndr_í 'ño'be bi hyanda nú'á ra ñot'i nehe, ne xi bi ntsu. Pe nu'á himbi 'yøde nú'á ra noya bi zocagui.

¹⁰ Ha nuga dá ambi nú'á to'o bi zoqui ne dá embabi: “Ma zi Hmu'i, ¿te mahyoni ga ø'tebya?” Ha nu'á bi 'ñengagui: “'Bai ne sigui ri 'ñu pa gr_í ma Ndamasco. Ne ja guehni ma da si'ani gatho nú'á mahyoni gui 'yø'te.”

¹¹ Y co nú'á ra ñot'i'á bi jaqui dá ngoda 'bestho. Nep_u nú'ũ ndr_í 'ño'be go gue'ũ bi guncagui pa bi za dá tsønga Ndamasco.

¹² Ne de guehni ja mi 'b_uhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Ananía, ne xi mi øt'a gatho nú'á m_{an}ga ra ley, ne

gatho nú'ᵐ ma mixodyohᵐ mbi 'bᵘhni Ndamasco mi ñᵘ xá hño de gue'a.

13 Y nu'á bi ma bá c'ascagui, ne mi zøni bi 'ñengagui njaua: “Zi cu Saulo, hñanga ri thandi ma'na'qui.” Ne 'bestho ra ora'a bi za dá handa ra Ananía mi 'bahni.

14 Nepᵐ nu'á bi 'ñengagui: “Ajua nú'a mi xøcambeni ndu ma dadahᵐ go gue'a xqui huahn'a'i desde ra mᵘdi pa gui pᵘtua rá paha'a, ne pa gui hyandua rá T'ᵘ'a nú'a to'o hingui tu ni 'nara ts'oqui, ne pa gui 'yøtua rá noya'a nu sta zo'a'i.

15 Ngue'a go nu'i ma gui damajuani ja gatho ya ja'i haburaza de nú'a xcá hyandi ne xcá 'yøde.

16 Xibya, ¿te rá 'be guí tø'mi? Nxøni maha gui nxistehe, ne 'yapabi ra Zidada da pun'a ri ts'oqui.”

Ra apostol Pablo bi ma hanja xqui 'behna da zofo ya ja'i hingyá xodyo

17 Nepᵐ dá penga pa Jerusale ne dá cut'a ja ra ndanija pa dá apabi Ajua, ne ja dá handini 'nara nt'udi ngu dega t'i.

18 Dá handa ra Zidada, ne bi 'ñengagui: “Nxøni dama pøni de guecua Jerusale, ngue'a nuya ja'i de guecua hinda ma da gamfri'i nú'a ma gui damajuani de gueque.”

19 Hangué nuga dá embabi: “Ma zi Hmu'i, nu'á padi xá hño gue nuga ndí cut'a mbo ja gatho ya nija, ne ndí tsixa fadi nú'ᵐ to'o mi camfri'i ne ndí tsᵘhni, ne ndí na'mbabi.

20 Ne nu mi mfanga rá ji ri hoga mēfi ra cu Teba nú'a mi damajuani de gue'e, nequi ndí 'bᵘhni nehe, ne xi dá ho nú'a bi t'ø'tuabi'a. Ne go ndí supabi yá dutu nú'ᵐ ya hyote.”

21 Pe nura Zidada bi 'ñengagui: “Grí ma, ngue'a ma ga pɛn'a asta habɥ bí 'bɥ nú'ɥ hingyá xodyo pa gui zofo'ɥ.”

Ra apostol Pablo mi o ja yá 'yɛ ra dɔ́nga ndɔ́ gá soldado

22 Hønsɛ gue'ɥ ya noya bi za bi mɔ́nga ra cu Pablo, ngue'a ra ora'a bi mɔ́di bi mafi gatho ya ja'i ne mi ena njaua:

—¡Nuni dí 'ñepi da tho ngue'a ya hindi 'ñepi da nte!

23 Ha nuya ja'i mi mantho himi ne da go'ta yá ne asta mi pants'a yá dutu ne mi fɔ́ta ya hai co yá cuɛ.

24 Nepɥ nura dɔ́nga ndɔ́ gá soldado bi manda da jot'a ra cu Pablo ja ra cuarte, ne bi manda dra fet'i pa da maħma te ma ts'oqui xqui 'yɔt'e, pa njabɥ da bađi hanja mi pø yá cuɛ ya ja'i con gue'a.

25 Pe nu mri that'a ra cu Pablo pa dra fet'i, nu'bú bi 'ñembabi 'nara ndɔ́ gá soldado mi 'bahni:

—¿Ha gue xá hño gui fetɥ 'nara 'ñøhø me Nroma nixi hinxcá paħɥ 'mɛt'o ua xi xa 'yɔt'a 'nara ts'oqui ua hina?

26 Ha nu mi 'yøde njabɥ ra ndɔ́ gá soldado, bi ma bá xipa ra dɔ́nga ndɔ́ gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Jamasu nú'a ma gui 'yɔt'ua nú'a ra 'ñøhø, ngue'a nu'á ra me Nroma.

27 Nepɥ ra dɔ́nga ndɔ́ gá soldado bi ma bá tsɔ́di ra cu Pablo ne bi 'yambabi:

—¿Ha gue xi majuañi grá me Nroma?

Ra cu Pablo bi dađi ne bi 'ñena:

—Haħa, majuañi.

28 Nu'bú nura dɔ́nga ndɔ́ gá soldado bi 'ñembabi njaua:

—Conque nuga xi dá jut'a ndunthi ra boja pa bi za dá me Nroma.

Ha nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Pe nuga drá mengu desde dá 'bui.

²⁹ Ne nu mi 'yøde njab_u nú'_u to'o mi ma xa methma ra cu Pablo, nú'ú 'bestho bi 'uegue de gue'a. Ne ra danga nda gá soldado mi badi gue xi majuani mrá me Nroma, bi ntsu ngue'a xqui manda dra that'i.

Ra apostol Pablo mi ña ja yá thandi ya hmunts'a nda gá xodyo

³⁰ Nep_u rá hyax'a ra danga nda gá soldado bi 'yøt'e pa da nja ra nthantha pa da badi hanja xqui ñapabi ya xodyo ra cu Pablo. Hangue bi manda da thacua ya cadena nú'_u mi that'a ra cu Pablo ne bi zohna gatho ya nda gá macja ne gatho ya nda gá xodyo pa da munts'i. Nep_u bri pønga ra cu Pablo ne bi 'ba'ma ja yá thandi'_u.

23

¹ Nu'bú ra cu Pablo bi hyanda gatho ya nda gá xodyo xqui munts'ini ne bi 'ñembabi:

—Ma cu'ih_u, nuga nzantho stá 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá co ma mfeni xá nt'axi asta mapaya.

² Nu'bú ra Ananía nú'a mrá danga nda gá macja bi 'bepabi nú'_u mi 'bahni guetb_u ra cu Pablo da me'tua rá ne.

³ Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñemba ra danga nda gá macja:

—¡Ajuá ma da 'ra'a ri nju'ti, nu'i 'nagrá yohmi! Pa gue'a guí hup_u gui 'yangagui te stá øt'e ngu mąnga ra ley. Nu'bú, ¿hanja hinguí øt'e ngu mąnga ra ley, gue hønsε go grí manda da hnabgagui?

4 Ha nu ma'ra ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njab_u gui thatuabi rá danga macja Ajuá?

5 Nu'bá nura cu Pablo bi 'ñembabi'ú:

—Ma cu'ih_u, nuga hinduí pahmahá ua go guehni ra danga ndá gá macja. Stá pahma hinstá ma njab_u, ngue'a manga ja ra Maca T'ofu njaua: “Oxqui ñama'ñ_u de ni 'nari ndá de ja ri hnini.”

6 Nep_u ra cu Pablo bi badi gue 'ra de gue'ú myá saduceo, ha nu ma'ra myá fariseo. Hangué bi 'ñenga nts'edi:

—Ma cu'ih_u, nuga nequi drá fariseo ne drá t'ú de ya fariseo. Hangué nubyá xuá ts'igagui pa guecua hõnsɛ ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ú xa du.

7 Nu de mi manga njab_u ra cu Pablo, ya fariseo ne ya saduceo bi madi bi ntsanoya'ú, ne bi hyegue 'ra 'namb_u.

8 Ngue'a nuya saduceo ena gue nú'ú xa du ya hinda ma da yopa nte, ne ena gue hingui 'b_u ya ɛnxɛ, nixi ya ndahi. Pe nuya fariseo há, camfri gue ma da yopa nte nú'ú xa du, ne camfri gue 'b_u ya ɛnxɛ ne camfri gue 'b_u ya ndahi.

9 Nep_u xi bi m_u ra mahni'ú. Y nura ora'a bi 'mai 'raya xahnate de ra ley nú'ú myá fariseo ne bi 'ñena:

—Nuna ra 'ñøhø hinte ma ts'oqui dí tsutuah_u. Xi'b_u xa zofo 'nara ndahi o 'nara ɛnxɛ, hingui tsa ga nø'tuah_u rá ts'edi Ajuá.

10 Ha nu'ú co yá cuɛ xi mri mantho, hangué ra danga ndá gá soldado xi bi ntsu ngue'a mi hu rá mui gue nú'ú ma xa hyo ra cu Pablo. Hangué bi

manda dua ts'i ya soldado pa da zica ra cu Pablo de ja yá 'yε ya xodyo, ne bi yopa zixa ja ra cuarte.

¹¹ Y nu mi nxuui ra Zidada bi zofa ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—Pablo, oxqui ntsu, ngue'a ngu xcá damajuani de gueque nuua Jerusale, njabu ma grí damajuani de gueque nuni Nroma nehe.

Yá ncontra ra apostol Pablo bi 'yøt'a 'nara cohi'ε pa da hyohma'q

¹² Ha nurá hyax'a 'raya xodyo bi go 'nara cohi pa da hyohma ra cu Pablo. Bi hñuts'i gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda 'yøt'e nú'a xqui 'yε'mbabi'ε.

¹³ Mi thogui ñote ya 'ñøhø nú'ε to'o xqui mε'tsa nú'a ra cohi'a.

¹⁴ 'Mεt'o bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja ne yá ndaxjua nda ya xodyo, ne bi 'ñembabi'ε:

—Nuje stá cohe 'nara cohi xá nts'uni gue hinte ma ga tsihe asta hinga hohe ra Pablo.

¹⁵ Ha nubyá nu'ahε ne ma'ra ya nda de ma hmunts'a ndahε 'yaphε ra danga nda gá soldado gue rixudi dua tsin'ahε'a ja ri thandihε. Gui 'ñemfε gue guí ne gui pahε xá hño de nú'a xa 'yøt'a. Ha nuje ma xí ga acje pa ga hohe ante da zøhø de guecua.

¹⁶ Pe nu 'nará 'bedatsi ra cu Pablo bi badi gue mi t'εcua rá tio, hangue 'bestho bi ma bá xipabi ja ra cuarte.

¹⁷ Nu'bú nura cu Pablo bi zohna 'na de ya nda gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Tsi'tsua ra danga nda gá soldado nuna ts'ant'una, ngue'a ha 'raya noya da xipabi.

18 Hangué nura nda bi zi'tsua ra danga nda nú'a ra ts'unt'ɥ, ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra Pablo ofadi bi zoncagui pa duá tsin'a nuna ts'unt'ɥ ngue'a ne da xi'a'i 'raya noya 'nə.

19 Nu'bú nura danga nda gá soldado bi mipa rá 'yɛ ra ts'unt'ɥ ne bi zixa 'nambɥ pa bá ambasɛ ne bi 'ñembi:

—¿Te 'mɛ guí ne gui xicagui?

20 Ha nú'a ra ts'unt'ɥ bi 'ñembabi:

—Ya xodyo xa 'yøt'a 'nara cohi gue ma da 'ya'a'i ra favo gui pɛmpa ra Pablo rixudi ja yá thandi yá hmunts'a nda'ɥ, ne ma da 'ñeñ'a'i gue nu'ú ne da baði xá hño nú'a te xa 'yøt'e.

21 Pe oxqui camfri nú'a da xi'a'ɥ, ngue'a ngu ñote ya 'ñøhø acate, ne xa mā gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda hyo ra Pablo. Nubyá nu'ú hønɛ tø'mtho nú'a go gui mangué.

22 Nepɥ nura danga nda bi 'ñehui nú'a ra ts'unt'ɥ ne bi hyu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Oto xqui xipabi de nú'a gá xicagui.

Ra apostol Pablo bi 'bɛhni pa ja ra nda Feli

23 Hangué nura danga nda bi zohna yoho ya nda gá soldado ne bi 'bɛpabi gue da hñoqui co yo nthebe ya soldado dega 'ñoua, ne má hñu'rate ma 'rɛt'a ya soldado dega ntøgue, ne má yo nthebe ya soldado co ya lansa, pa da ma'ɥ ja ra hnini Cesarea nzɥnga gɥto nxuui.

24 Nehe bi manda gue da t'umbabi 'na yoho ya fani ra cu Pablo pa da ma ntøgue, ne da ts'its'i, pe xi dra su xá hño pa dra dapabi ra Feli nú'a mrá nda ja ra hai Cilicia.

25 Nehe bi t'umba 'nara t'ofo ya nda gá soldado pa da umba ra nda Feli, haba mi enga njaua:

26 “Núga drá Claudio Lisia, dí zengua'i, nu'i hoga nda Feli.

27 Nuna ra 'ñøhø rá thuhu ra Pablo bi gu ya xodyo ne mi ma da hyohma. Pe nuga dá pađi gue ra me Nroma, hangue dá ñaniga co ma soldado.

28 Nuga ndí ne ga pađi hanja mi ñapabi'ua, hangue dá tsixhe ja yá thandi yá hmunts'a nda'ua.

29 Ne nú'a dá pađi gue mi ñapabi de yá leysε'ua, hingo te xqui 'yøt'e de ma leyha pa xa tho nixi pa xa jothma fadi.

30 Pe nuga bi sicagui gue nuya xodyo mi ne xa 'yaqui pa xa hyohma'ua, hangue 'bestho dá pen'abu'a. Ne dá xipabi nú'ua to'o ri ñapabi gue da ñapabi ja ri thandi nú'a xa 'yøt'e. Gue'a mi ja te ga xi'a'i. Nzenguathoha.”

31 Nu'bú ya soldado bi 'yøt'a ngu nú'a bri 'bεpabi, bi zixa ra cu Pablo dega xuui asta ja ra hnini Antipatri.

32 Ha nurá hyax'a ya soldado nú'ua mi 'ñoua bi menga pa ja ra cuarte, ha nú'ua mi pa ntøgue bi thoguiui ra cu Pablo.

33 Ha nu mi zønga Cesarea bi t'umba ra t'ofo ra nda Feli, ne ra cu Pablo bi t'ent'ua ja rá 'ye'a.

34 Ha mi uadi bi hñe'ta nú'a ra t'ofo ra Feli bi 'yambabi haba mrá mengu. Ha nu mi xipabi gue mrá me Cilicia,

35 nu'bú bi 'ñembabi:

—Ma ga ø te gui ma nu sta 'ñεpa nú'ua to'o ri ñap'a'i.

Nεpa bi manda gue dra su xá hño ja nú'a ra ngu haba mi ja rá ts'utbi ra nda Erode.

24

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Feli

¹ De ya mi pɛ'tsa cut'a ma pa mi 'buhni ra cu Pablo nuni Cesarea, bi zønga ra danga nda gá macja nú'a mrá thuhu ra Ananía co 'rayá ndaxjua nda ya xodyo, ne mi 'ñoui'ɥ 'nara pønɟya mrá thuhu ra Tértulo, bi zøñ'ɥ pa da ñapa ra cu Pablo ja ra nda Feli.

² Nepu bá ts'i ra cu Pablo pa bi nja ra nthantha ya rá thandi ra Feli, y ra Tértulo bi mudi bi ñate ne bi 'ñembabi ra Feli:

—Dí jamadi'ihe, ma hoga nda'ihe, ngue'a stá pɛ'tshe 'nara hoga'mɥi ne hinto stá ntuñhe. Po ri danga mfats'igüe xa 'mɥi xá hño ma hninihe.

³ Gatho nuya ya hño xcá 'yøt'e de guecua ne haburaza, guehna 'nara danga jamadi dí 'ra'ahe, nú'i ma zi hoga nda'i Feli.

⁴ Pe pa hinga hac'ahe ri 'bɛfi, dí bante'ihe gui øtca ra favo gui hñuxa nt'øde 'na zi ora de núna ma ga xi'ahe.

⁵ Nuje stá hanthe gue nuna 'ñøhøni gue nuyá noya ma 'ñena 'nara hñeni teste, ne xa 'ñø haburaza xa heca ya xodyo, ne dí pahe gue go guehni 'nara nda de nú'a ra hmunts'i rá thuhu nasareno.

⁶ Nuní mi ne xa ts'onga ma nijahe ngue'a ya mi tsixa 'raya ja'i hingyá xodyo. Hangue nuje dá juhe ne ndí ne stá nhyanthahe con gue'a ngu nú'a manga ma leyhe.

⁷ Pe nura danga nda gá soldado rá thuhu ra Lisia bi yut'a madetho de guecje, ne bi ja bi zingahe nuna ra 'ñøhø.

⁸ Nepu nu'á bi ma gue nú'ɥ to'o mi ne da ñapa nuna ra 'ñøhø gue da 'ñehe pa guecua pa da e da

ngaste con gue'e. Nu'i go da za gui 'yambasε pa gui pađi hanja dí ñaphe.

⁹ Gatho nú'ya ya xodyo mi 'buhni mi eñ'ya gue xi majuani nú'a mi mąnga ra Tértulo.

¹⁰ Nepu nura Feli bi 'ñutua ra seña ra cu Pablo gue da ña, hangue nura cu Pablo bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Con gatho ra paha ma ga ma ja ri thandi nú'a te stá øt'e, ngue'a dí pađi gue ya øt'a ndunthi ya jeya grá nda de nuna hninina.

¹¹ Da za gui 'ñani pa gui pađi gue nuga ja øt'a 'ret'amayoho ma pa dá tsønga de guehni Jerusale pa ga xøcambeni Ajuā.

¹² Ne hinto xa zucagui to'o dí ntsanoya'be nixi to'o xa zuqui dí u'ta ya ja'i ja ra ndanija, nixi ja ma'ra ya nija, nixi ja ra hnini.

¹³ Nuyya ya ja'i hingui tsa da xitca ma hmi de nú'a te gra ñapcagui.

¹⁴ Nuga ma xi ga xi'a'i nú'a majuani. Nuga dí pεpabi nu Ajuā nú'a mi pεpa ndu ma dada, ne drí dena 'nara 'ra'yo jamfri nú'a manyu gue hinga majuani. Pe nehe nuga dí camfri gatho nú'a xa t'ofa ja rá ley ra Moise, ne nú'a bi 'yofa ma'ra yá 'mehni Ajuā.

¹⁵ Nuga dí camfri nehe ngu camfriu gue Ajuā da 'yøt'e pa da yopa nte nú'ya xa du, ngu ya hoja'i ngu ya ts'o'mui.

¹⁶ Hangue nzantho stá øt'a ra ts'edi ga 'bui xá hño co 'nara hoga mfeni ja rá thandi Ajuā ne ja yá thandi ya ja'i.

¹⁷ Øt'a 'raya jeya ndí 'yo ja ma'ra ya hai, ne duá yopa penga nuua ma hai pa ga umba 'nara mfats'i ya hyoya ne ga unga ma hña'ti.

18 Guehna ndí øt'a ja ra ndanija ha bi zø 'raya xodyo ya me Asia, ne ja bi zɥcni ya stí nxuqui ngu yá nzai ma ja'ihe, hingue bi zɥcni co 'nara hmuntsja'i ndí u'ti pa da ñunts'i.

19 'Bu nú'u ya xodyo me Asia xa zɥcagui gra øt'a 'nara ts'ocate, nu'bú go guehma'u di ñapcagui, hingo nuyɥ.

20 Dá mɔnga núyɥ ua bi zɥtca 'nara ts'ocate nú'bu dá 'ba ja yá thandiyɥ ne ja yá thandi ma'ra ya nda de ra hmunts'a nda gá xodyo.

21 Hønsɛ nu'a dá ma ja yá thandiyɥ dá ena njaua: “Nubya xcá ñapcaguihɥ hønsɛ ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du.”

22 Ra Feli ya mi paɗi xá hño de yá jamfri nú'u to'o xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y nu'a bi zoguiho njabɥ de nú'a mi mañ'u, ne bi 'ñena:

—Nu sta zøhø ra ɗanga nda gá soldado ra Lisia gue'bu ma ga yopa øthɥ ra nthanthya pa ga paɗi xá hño de nú'a guí mañhu.

23 Nepɥ ra Feli bi 'bɛpabi 'nara nda gá soldado gue da su ra cu Pablo mbo ra fadi, ne da umba nsɛqui nú'u yá ja'i'a da c'a'tsi ne da umbi nú'a te da hyoñ'a.

24 Nepɥ ya xqui tho 'raya pa, bi yopa zøhø ra nda Feli mri 'ñoui rá 'bɛhña mrá thuhu ra Drusila ne mrá xodyo. Y ra Feli bi manda bi ts'i'tsua ra cu Pablo pa bi 'yøde'u bi ña de rá noya ra Zidada Jesucristo.

25 Pe nu mi mɔɗi bi mɔnga ra cu Pablo nda'a ri ho Ajuá ga øthɥ ne ga nsuhɥ pa hinga øthɥ ya ts'oqui, ne mɔnga Ajuá gue ma da hña'mba

nguenda ya ja'i de rá ngats'i ra pa, nu'bu nura ora'a ra Feli bi ntsu, ne bi 'ñembabi:

—Grí mahma, ne nu sta 'ñotho ma 'befi ga yopa zo'a'i pa da za ga ñahú xá hño.

²⁶ Mi hu rá mui ra Feli gue ra cu Pablo mi ma da umba ra boja pa da hyegui, hangue ja guetbu mi zohni pa mi ñai.

²⁷ Rá yo njeya bi bonga ra Feli dega nda, ne go bi gohi ra Porcio Festo. Nura Feli hinhya'ma bi hyegui ra cu Pablo ngue'a mi ne da gohi xá hño co ya xodyo.

25

Ra apostol Pablo bi 'mai jará thandi ra nda Festo

¹ Ha nu mi zonga ra Festo nuni Cesarea pa da 'mui dega nda, rá hñupa'a bi ma pa Jerusale.

² Ne de guehni nuya nda gá macja ne ma'ra ya nda gá xodyo bi ma bá c'a'tsi pa bi xipabi nú'a xqui 'yot'a ra cu Pablo.

³ Y nu'ú bi 'yapa ra favo gue da manda da ts'i ra cu Pablo pa Jerusale, ngue'a nu'ú bi benga ma'na'qui xa daca ja ra 'ñu pa xa hyo.

⁴ Pe nura Festo bi datuabi'u ne bi xipi gue nura Pablo ja da gotritho ja ra fadi Cesarea, cabu nu'a 'bestho mi ma da mengui pa guehni.

⁵ Ne bi 'ñembabi'u:

—Dí xi'ahu 'bu 'ra de gue'ahu guí ne ga maha, maha pa ja grí xicjuni 'bu te xa 'yot'a nú'a ra 'ñohø'a.

⁶ Ra Festo bi 'mu Jerusale hønse ngu hñato ma pa o 'ret'a ma pa, ne bi menga pa Cesarea. Ne rá hyax'a bi gu rá hudi ne bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo.

⁷ Nepu de mi yut'a ra cu Pablo de habu mi hudi ra nda, nuya xodyo xqui 'ñehe de Jerusale bi 'yot'a 'nara nthets'i habu mi 'bai'a, ne bi ñapabi de ndunthi ya nthøsthai, pe hinte bi ts'utuabi'a.

⁸ Ha nura cu Pablo bi mudi bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga hinstá ts'ocuabi yá ley nuyu ma cu ya xodyo, nixi stá ts'onga ma nijahe, nixi hinte stá ts'ocuabi ra Cesa nú'a ma ndahu Nroma.

⁹ Pe nura Festo mi ne da gohi xá hño co ya xodyo, hangue bi 'yambabi ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne ga maha pa Jerusale pa ja grá xuc'ani ra uenda de nú'a xcá 'yot'e?

¹⁰ Nu'bu nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—Pøde hina, ngue'a dí 'bucua ja rá thandi ra ts'utbi de ma ndahu Nroma, ne ja guecua mahyoni ga nhyantha'be núyu to'o ñapqui. Y ngu guí padi gue nuga hinte stá ts'ocua ma mixodyo'be.

¹¹ Nu'bu stá øt'a 'nara danga ts'ocate ne rí 'ñepcagui da thogagui, da za. Nuga hindí tsu ma du. Pe nu'bu hinga majuani de nú'a ñapcaguiyu, ni 'na hingui pe'tsa ra nsequi da 'yentc'a ja yá 'ye ya xodyo. Nuga dí adi gue numa danga ndahu ra Cesa de Nroma go gue'a da hñabga nguenda ua xi stá øt'a 'nara ts'ocate ua hina.

¹² Nu'bu nura Festo bi ñaui rayá mfats'i, nepu bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Nu'i xcá 'yadi gue ma dí hñap'a nguenda ra nda Cesa de Nroma de nú'a xcá 'yot'e, hangue nubyá ma gui ma pa guehni.

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Agripa

¹³ Nepu de ya xqui thogui 'raya pa, ma'na ra nda rá thuhu Agripa bi meui rá 'behña nú'a mrá thuhu

ra Berenice, ne bi ma pa Cesarea pa bá zengua ra nda Festo.

¹⁴ Ne bá 'b_u de guehni ndunthi ya pa. Y nura Festo bi metuabi ra nda Agripa de ra cu Pablo, ne bi 'ñembabi:

—Nuua jot'a ja ra fadi 'nara 'ñøhø bi zogui ra Feli.

¹⁵ De duá 'b_uhni Jerusale 'raya nda gá macja ne 'rayá ndaxjua nda ya xodyo bi ma bí ñate'_u ne bi xicagui te xqui 'yøt'a, ne mi adi'_u gue stá manda xa tho.

¹⁶ Pe nuga dá embabi'_u gue ra ts'utbi de Nroma hingrá nzai da hyo 'nara ja'i 'b_u hinxa nhyanthyathoui nú'a to'o xa ñapabi.

¹⁷ Hangue ngu dá tsøheua nú'_u ya 'ñøhø de Jerusale, rá hyax'a dá hudi ja ma hudi, ne dá manda dua ts'i nú'a ra 'ñøhø.

¹⁸ Pe nú'_u to'o mi ñapabi hinte bi ma de gue nú'a ndí beni. Ngue'a nuga ndí beni gue nu'á mi ts'oca ma leyh_u de Nroma.

¹⁹ Pe hina, hønse nu'a mi ñate'_u, por nuyá jamfri pe'tsase'_u, ne bi ma de 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Jesu mañ'_u gue xa du, pe nura Pablo ena gue bi yopa nte 'na.

²⁰ Ha nuga hinduí padihma te ga øt'e con gue'_u, hangue dá ambabi ra Pablo 'b_u mi nehma xa ma pa Jerusale pa ja xuá tha'mbani nguenda de nú'a mi hñapabi.

²¹ Pe nu'á bi 'yadi gue go da hñamba nguenda ma ndah_u ra Augusto Cesa, hangue dá manda da gohitho ja ra fadi asta hinga pøhna ja ma ndah_u Nroma.

²² Nep_u ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Nequi dí ne ga øde te rá 'bε'a m̄anga nú'a ra 'ñøhø'a.

Nu'bú ra Festo bi 'ñembabi:

—Nu'bú 'bestho rixudi ma gui 'yøde te 'bε da m̄a.

²³ Hangue nurá hyax'a ra Agripa ne ra Berenice bi zøhø bi yut'a co ndunthi ra nsu ja ra ts'utbi, nehe mi 'ñoui ma'ra ya nda de ra hnini ne ya nda gá soldado. Nep̄ ra Festo bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo.

²⁴ Nep̄ bi 'ñena:

—Ma nda'ihε Agripa, ne gatho'ih̄a guí 'b̄h̄ua con guecje, xi 'b̄cua nuna ra 'ñøhø xi xa ñama'ñ̄a ya xodyo de guehni nuni Jerusale ne de guecua Cesarea, ne hingui tsaya xicagui'̄a gue mahyoni ga manda da tho.

²⁵ Pe nuga hinstá ts̄tuabini ni 'nara ts'oqui pa da za ga manda da tho. Y nuni xa 'yadisε gue da ma pa nuni ja ma ndah̄a Augusto Cesa pa go da hñ̄a'mbasε ra uenda, hangue stá beni ma'na xá hño ga p̄mpabi'a.

²⁶ Ha nuga hindí p̄adi te ma noya ga ofo pa ga p̄empa ma ndah̄a Nroma, hangue stuá tsin'a ja ri thandi, ma nda'ihε Agripa, ne ja ri thandih̄a gatho nú'ah̄a guí 'b̄h̄ua, pa gui 'yamf̄a ts'̄a te xa 'yøt'e pa gui xicaguih̄a te ma noya da za ga p̄mpabi ma ndah̄a.

²⁷ Ngue'a nuga dí beni gue hindí 'ñepi ga p̄hna 'nara ts'ah̄ni ja ma ndah̄a Cesa 'b̄a hindí p̄hna ra noya hanja xa hñ̄apabi.

26

Ra apostol Pablo bi m̄a de rá jamfri ja rá thandi ra nda Agripa

1 Nepu ra nda Agripa bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Dí 'ra'a nsequi gui ma hanja xa hñap'a'i.

Hangue nura cu Pablo bi 'ñena:

2—Con gatho ma paha ma hoga nda'i Agripa ma ga xi'a'i hanja ñapcagui nú'u 'ra de ma mixodyohu.

3 Ne drí johya ngue'a nu'i guí pađi xá hño gatho ma nzaihu núju dyá xodyohu, nehe guí pađi de gatho nú'a te dí mañhu. Hangue nuga drí bante'i gui 'yøde gatho núna ma ga ma.

Ra apostol Pablo bi ma de rá 'mui ante da gamfri

4 Gatho ya xodyo xa batca ma 'mui desde nú'bu ndrá notsi, nú'bu ndí 'bu'be ma ja'i ja ma hai ne ja ndá ehe Jerusale.

5 Ne'u nehe pađi xá hño ne tsa da ma 'bu go da ne'u gue desde ndí ts'unt'u stá 'yo xá hño ja ma jamfrihu ngue'a ndrá fariseo, ne guí pađi gue nuya fariseo ma'na ø'tua rá ley ra Moise que gatho ma'ra ma mixodyohu.

6 Nubya xa ts'ancagui de guecua ja ra ts'utbi hønse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du ngu nú'a xqui ña'tua Ajuu nú'u ndu ma dadahu.

7 Hangue gatho ma mixodyohu tø'mi da hñanga nú'a ra hña'ti'a, ne nzantho ri xøcambeni Ajuu ne pεpabi ma pa ra xuui. Nuna guehna dí tø'mi nehe, ma hoga nda'i Agripa, y hangue por gue'a xa ñapcagui'u.

8 ¿Hanja hinguí camfrihu gue Ajuu ma da japi da yopa nte nú'u xa du?

Ra apostol Pablo bi ma de rá nts'o'muise co ya gamfri

9 Nequi nehe rá mædi ndí benga ndunthi ya ts'omfeni pa ga ø'tua ra nts'o'mæi nú'æ to'o mi camfri ra Jesu nú'á mrá me Nasare.

10 Y njabæ dá øt'e nuni Jerusale. Stí pønga ra nsequi ja ya ndá gá macjå pa ndí jæ ndunthi ya gamfri pa ndí cot'a fadi, ne dá thædi gue hæ da tho 'ra de gue'æ.

11 Ne ndunthi 'mi'qui ndí castiga nts'edi ya gamfri ja yá nijå ma mixodyohæ pa ndrí japi da ncøni de yá jamfri xqui mε'tsi. Ne xi ndí ncuε con gue'æ ne ndí pa ja ma'ra ya hnini yabæ pa nduí honi pa ga ø'tua ra nts'o'mæi.

*Ra apostol Pablo bi ma ma'na'qui de hanja bi ñobri de yá ts'oqui
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)*

12 Hangué gue'á ndrá mahmá Ndamasco ngue'á ya stí pønga ra nsequi ja ya ndá gá macjå ne xqui 'raca ra ts'edi pa ga jæ ga cot'a fadi ya gamfri.

13 Pe dí xi'a'i ma ndá'i, nu ja ra 'ñu ngu mi nde ma pa, nura ora'á dá handi bi gobgatho 'nara ñot'i mahyεgui co nú'æ to'o ndrí 'ño'be, y nura ñot'i'á ma'na mi tædi que ra hyadi.

14 Nepæ ra ora'á dá taguihe gatho, y nuga dá øde 'nara noya bi ñaca ebreo ne bi 'ñengagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'mæi? Nu'i grí 'ñænsehε, guí nja ngu ra ndamfri ora tica ra nsamboi.”

15 Nepæ nuga dá embabi: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nu'bú nu'á bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'mæi ngue'á guí honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'mæi nú'æ to'o xå gamfrigui.

16 Nubyá nangui ne 'bai, ngue'a nuga go stá zoli y go stá huan'a'i pa gui pɛpcagui, ne pa gui damajuani ja ya ja'i de nú'a xcá hyandibya ne de nú'a ma ga u't'a'i 'mɛfa.

17 Nuga go ma ga ñaň'a'i de ja yá 'yɛ ya xodyo ne de nú'ɥ hingyá xodyo nuni habɥ dí pɛñ'a'i gui ma.

18 Nuni ja guehni ma gui zofo ya ja'i pa da pata yá mfeni pa da 'ño ja ra maça ñot'i, ne ya hinda sigui da 'ño ja ra 'bɛxuui. Ne gui xip'ɥ da 'uegue de ja yá ts'o'bɛfi ra Satá, ne da mɛpabi Ajuá ma Dada, ne da gamfrigui pa da hñanga ra mpumbi de yá ts'oqui, ne pa dyá metigui ngu gatho nú'ɥ ma'ra xa nt'axca yá mfeni ngue'a xa gamfrigui." Njaua guehna bi xicagui ra Zidada.

Ra apostol Pablo himrá ts'o'yøde de rá noya ra Zidada

19 Hangue njabɥ, ma nda'i Agripa, hindá nts'o'yøde de nú'a dá øde de mahets'i.

20 Hangue dá fɯdi dá zofo ya ja'i 'bestho de guehni Ndamasco, nepɥ dá ma pa Jerusale ne gatho ja ma'ra ya hnini Judea. Ne dá ma nehe habɥ bí 'bɥ nú'ɥ hingyá xodyo, dá zofo gue da ñobri'ɥ de yá ts'oqui ne da gamfri Ajuá, ne da 'yøt'a nú'a xá hño pa da hnequi gue majuani xa pata yá 'mɥi.

21 Y hangue por guehna ma mixodyohɥ bi gɥgagui ja ra ndanija ne mi ne xa hyogagui.

22 Pe co rá mfats'i Ajuá asta nubya dí siguitho dí zofo nú'ɥ ja yá nsu ne nú'ɥ otho yá nsu. Y nuga nzantho dí mā ngu nú'a bi mangan ra Moise ne ma'ra yá 'mɛhni Ajuá de nú'a mi pɛ'tsi da nja.

23 Nu'á mi mā gue ra Cristo nú'a xqui hñuxa Ajuá pa da nda, mi pɛ'tsi te da thogui ndunthi ya

ts'othogui asta hinda tho. Pe 'mɛfa de rá du'a go gue'a rá mudi mi pɛ'tsi da yopa nte de ra du. Ne go gue'a mi ma da xipa ya xodyo ne nú'ɥ hingyá xodyo de nú'a ra 'ra'yo te da umbi, ne nura 'ra'yo te'a nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i'ɥ.

Ra apostol Pablo bi zofo ra nda Agripa

24 Y nu mi mąnga njaua ra cu Pablo pa bi ma hanja xqui hñapi, ra ora'a ra Festo bi ña nts'ɛdi ne bi 'ñembabi:

—¡Asta xcá 'bɛ ri mfeni, Pablo! Ngue'a oda ri mfeni de ya hɛ'mi xcá hñe'ti, hangue xcá 'bɛ ri mfeni.

25 Pe nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hinstá 'bɛ ma mfeni, ma hoga nda'i Festo, ngue'a nuga dí mąnga nú'a majuani.

26 Nuni ra nda Agripa, nehni padi xá hño de nú'a dí ma, hangue nuga hindí tsu ga ña ja rá thandini. Dí padi xá hño gue nuni ya xa unga nguenda de gatho núna dí ma, ngue'a hinxa t'ɔt'e mant'agui.

27 Ma zi hoga nda'i Agripa, ¿ha guí camfri nú'a bi mąnga yá 'mɛhni Ajuá? Nuga dí padi gue nu'i guí camfri nú'a bi mañ'ɥ.

28 Nepɥ nura nda Agripa bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya ma'na tui ri 'bɛdi pa guí jacagui ga camfri ra Jesucristo nehe.

29 Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Haha, co rá mfats'i Ajuá da njabɥ, ne hinga hɔnsɛ'i, nehe gatho núyɥ xa 'yɔde nú'a stá mambya. Dí ne da gamfriyɥ ngu stá camfriga nehe, hɔnsɛ hindí ne dra that'i co ya cadena ngu xra jagagui.

³⁰ Nep_u de ya bi uadi bi ñ_a ra cu Pablo, bi 'mai ra nd_a Agripa co ra Berenice ne ra Festo ne gatho nú'_u mi huhuini.

³¹ Ne bi nj_uqui'_u pa bá ñ_ase'_u 'na ngu 'na, ne bi 'ñémbi:

—Hinte xa 'y_ot'a nuna ra 'ñ_oh_o pa rí 'ñepi da tho, nixi pa da mfadi.

³² Nep_u ra nd_a Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Ya xa za xa thehm_a nuna ra 'ñ_oh_o 'b_u hinxqui 'yadi da ma ja ma nd_ah_u ra Augusto Cesa pa ja dí th_a'mbani nguenda 'b_u te xa 'y_ot'e.

27

Ra apostol Pablo bri ts'ixa nts'a_hni pa Nroma

¹ Y mi z_o ra pa de nú'a xqui benga ra nd_a Festo pa da m_encahe ja ra hai Italia, ra cu Pablo ne ma'ra ya 'yofadi bi t'ent'ua yá 'y_e 'nara nd_a gá soldado mrá thuhu ra Julio nú'a 'na de yá soldado ra nd_a Augusto Cesa. Y núga drá Luca dá m_e'be'_u.

² Y bi zixcahe 'nara d_anga motsa xqui 'ñehe de ra hnini Adramitio, ne dá p_oñhe de guehni Cesarea pa dá 'raxhe ja ra ndehe dí mahe pa ja ra hai Asia. Nehe drí 'ñohe ra cu Aristarco nura me Tesalonica 'nara hnini de ra hai Macedonia.

³ Y rá hyax'a dá ts_oñhe ja ra hnini Sidó. Y nura Julio xi bi nhyoja'i co ra cu Pablo ne bi umba nsequi da ma dua c'a'tsa ya cu nú'_u mi 'b_u de guehni, ne pa bá t'umbi nú'a te mi honi.

⁴ Nep_u dá p_oñhe de guehni Sidó dá thothe po ra lado mac'angui de ra hai Chipre nú'a o madetho ra ndehe. Dá _othe njab_u pa dá 'banpahe ra b_unthi mi 'yo.

5 Ne dá 'raxhe ja ra ndehe dá 'ranthe manjuantho de ra hai Cilicia ne Panfilia, ne dá tsøñhe ja ra hnini Mira de ra hai Licia.

6 De guehni ra nda gá soldado ja bi zəhni 'nara motsa mrá me Alejandría de ra hai Egipto mri ma pa ja ra hai Italia. Nu'bá dá juhe nú'a ra motsa'a pa dá thoguihe habu ndrā mahe.

7 Ndunthi ya pa ndrí 'yohe 'ramats'u ja ra ndehe, xi xmá hñei pa dá tsøñhe gueta Gnido. Nepu ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocaguihe ga 'yohe, hangue dá 'rañhe gueta ra hnini Salmón, dá 'bañhe po lado mac'angui de ra hai Creta o madetho ra ndehe.

8 Xi dá 'yohe masque 'ramats'u ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocje ga 'yohe xá hño. Y hingá 'me dá tsøñhe ja rá hyo ra ndehe habu xqui thu'mbabi Ya Hoga Gosthi gueta ra hnini Lasea.

9 Ya xqui thogui ndunthi ya pa ndí 'yohe ja ra ndehe, y ya ma'na xi xmá nts'uni pa ga 'yohe ngue'a ya mi ma da zøhø ya pa de ya tse, ne gue'bu xi 'yo ndunthi ra bunthi. Hangue nura cu Pablo bi zofu gathu ya ja'i,

10 ne bi 'ñembabi:

—Compahu, dí handi gue ma ga thohu ndunthi ya ts'othogui má 'ñu, da za da yui ra motsa con gathu nú'a te di cu, ha nujá ga tuhū nehe.

11 Pe nura nda gá soldado himbi 'yø'tua ncaso ra cu Pablo, ma'na bi 'yøta nú'a mi mąnga ra 'yet'amotsa ne nú'a to'o mrá meti.

12 Y ngue'a xmá nts'uni da gohni ra motsa ja Ya Hoga Gosthi pa nú'u ya pa'u de ya tse, hangue ndunthi nú'u to'o mi pani bi beñ'u gue ma'na xá hño da bøni de guehni pa xahma xa zahma xa

zønga Fenice nú'a ja ja ra lado y_uhyadi de ra xεca hai Creta, pa ja xa 'm_uh_um_uni' _u nú' _u ya pa de ya tse.

Ra d_uta b_un_uthi ja ra ndehe

¹³ Nep_u bi m_udi bi 'ñ_o 'na t_ui ra nd_uhi nú'a mri 'ñe ngue mac'angui, hangue bi beñ' _u gue xá hño da sigui da thogui pa hab_u mri ma' _u. Hangue dá pøñhe de guehni hab_u stí ntsayahe, ne dá 'bañhe gueta rá hyo ra hai Creta.

¹⁴ Nep_u hinga ya'a bi z_ucje 'nara b_un_uthi xi nts'edi mbrí 'ñehe ngue mahuifi hab_u ndr_u mahe.

¹⁵ Nura b_un_uthi'a bi duxa ra motsa ngue'a xi mi tse_udi, ne himi tsa ga ts_umhe. Hangue dá hεhe bi duts'i.

¹⁶ Dá thothe gueta 'nara zi xεca hai rá thuhu Clauda o madetho ra ndehe, ja ra lado hab_u hints' _u mi tse ra b_un_uthi. Nu'bú ja dá pø'tsheni ra t' _uca motsa pa ja ra d_unga motsa nú'a mri g_ut'i, pe xi dá henbahe.

¹⁷ Nep_u de ya dá pø'tshe ra t' _uca motsa, dá th_uthe co ya nth_uhi nura d_unga motsa ne xi dá d_u'the pa hinda nhuati. Nep_u nú' _u to'o mri 'yεt'a ra motsa, mi tsu da pø'tsa pa ja ra 'bomu ja 'nara t' _uca hai rá thuhu ra Sirte, hangue bi ja'ma ya dutu nú' _u xqui thuxa mañ_u de ra motsa pa da 'ñ_o co ra nd_uhi, ne bi hopabi' _u da duxa ra nd_uhi.

¹⁸ Ha nurá hyax'a hinxqui tsayatho nú'a ra b_un_uthi xi mi tse_udi, hangue nu' _u bi føta ja ra ndehe nú' _u te mri du ra motsa.

¹⁹ Nep_u nurá hñ_upa dá føthe nehe ja ra ndehe ma'ra ya t'øt'e nú' _u mi pεpabi ra motsa.

²⁰ Bi thogui ndunthi ya pa hindá hanthe ra hyadi nixi ya tsø ngue'a xi mi 'yo ndunthi ra b_un_uthi, hangue ndí hu ma m_uihe gue ya ma stá tuh_umahe.

21 Ya mi pe'tsa ndunthi ya pa hinte stí tsihe, hangue ra cu Pablo bi 'mai madetho de guecje ne bi 'ñena:

—Compah_u, 'b_u xca 'yøhmah_u nú'a dá xi'ah_u gue stá cohmah_uni Creta, nu'bú hinstá thohmah_u núna dí thoh_u, ne hinxa 'mædihmā gatho nú'a stá 'b_eh_u.

22 Pe nubya, ogui tu ri m_uih_u, ngue'a ni 'na de guecj_u hinga ma ga tuh_u, masque ra motsa da nxeni ne da y_ui nuua ja ra ndehe.

23 Ngue'a manxuui bi zocagui 'nara enxε bá penca Ajuā nú'a to'o dí camfri ne dí pεpabi.

24 Y nú'a ra enxε'a bi 'ñengagui: “Pablo, ogui tsu, ngue'a mahyoni gui tsønga Nroma hab_u bí 'b_u ra ndā Cesa, ne gui 'ba ja rá thandi'a, ne por gue'a'i Ajuā ma da ñānga de ra du núy_u gui pεuiua ja ra motsa.”

25 Hangue compah_u, nubya dí xi'ah_u, ogui tu ri m_uih_u, ngue'a nuga dí camfri gue Ajuā da suj_u, ngue'a dí camfri gue ma da njab_u ngu nú'a bi xicagui rá enxε'a.

26 Nu'a ma da nja, ma da 'yεtc'ah_u ra ndāhi ne ma dí zogah_u ja 'nara zi xεca hai o mbo ra ndehe.

27 Ne ya mi pe'tsa 'net'ocat'a ndí 'yohe njab_u co nú'a ra b_unthí, ndí 'yohe ja ra dānga ndehe nú'a rá thuhu Adria, mi 'yεtc'ah_e ra ndāhi pa hab_uraza. Ne ngu made ra xuui nú'u to'o m_i ε't'a ra motsa bi m_udi bi unga nguenda gue ya mi ma ga tsøñhe ja 'nara hai.

28 Nu'bú bi m_udi bi 'yεni hangu rá hñe ra dehe, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natema'ret'a ne 'rato metro rá hñe. Nep_u dá thohé má ts'u de guehni pa ja ra hai, bi yopa 'yεni ma'na'qui, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natemayoto metro.

29 Y co ra ntsu da mfant'ui ya do nura motsa, bi ja'ma goho ya bɔja de mɔte ra motsa asta habu bi zuɗi ra hai pa ya hints'u bi ntihi nts'edi, y gathoguihe ga nehmahe ya xa hyats'i.

30 Y nú'u to'o mi ɛ't'a ra motsa bi mámbi gue xahma xa za xa 'bathma'u, hangue nu'ú bi yopa ca'ma ra t'uca motsa ja ra ndehe mi mantho'u gue pa xa 'yɛnt'a ma'ra ya bɔja ja rá ñaxu ra motsa.

31 Hangue nura cu Pablo 'bestho bi xipabi ra nda gá soldado ne ma'ra ya soldado ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu núyu da gai de guecua ja ra motsa, nu'bu hinda za ga pøñhu de guecua.

32 Nu'bu ya soldado bi dama hyeca ya nthahi de ra t'uca motsa ne bi dɔgue bi ma.

33 Nepu rá hyax'a hamxuditho, ra cu Pablo bi xicje drí gathohe gue ga tsihe te ga tsihe, ne bi banteguihe bi 'ñenje:

—Nu'ahu, ya øt'a 'nɛt'ocut'a hinte xcá ahu ne hinte xcá tsihu.

34 Dí bante'ihu gui tsihu te gui tsihu, ngue'a guehna mahyoni pa njabu da nja ri ts'edihu, ngue'a dí paɗi gue ni 'na de gue'ahu hingui ma gui tuhu.

35 De mi manga njabu ra cu Pablo bi gu 'nara thuhme ne bi umba njamadi Ajuá ja yá thandi'u. Nepu bi heque, ne bi muɗi bi zi'a.

36 Nepu gathoguihe xi bi hñu ma maihe, ne dá ñunihe nehe.

37 Y núje ndí pahe ja ra motsa, ndí tsøxhe yo nthebe ne hñu'rate ne 'rɛt'ama'rato.

38 Y ya de dá juahe dá ñuñhe ne dá niñahe, nú'a ra trigo bi bongui dá føthe mbo ra ndehe pa ma'na ya hinxma hñu nú'a mri du ra motsa.

Ra motsa bi nxeni co rá ts'edi ra dehe

³⁹ Nepu de ya bi hyats'i, nú'u to'o mri 'yēt'a ra motsa bi hyandi gue ya ma da zønga ja ra hai pe himi paḍi te ma hai'a. Ne bi hyanda 'nara luga ngu ra gosthi mbo ra zi xeca hai habu mri hnequi 'na xeni ra 'bomu guetbu rá hyo ra ndehe. Ne nu'á bi beni xahma da za da zønga ra motsa asta habu mi ja ra 'bomu.

⁴⁰ Bi hyeca ya nthahi nú'u mi thät'a ya bøjá nú'u mri gat'a mbo ja ra dehe. Nehe bi xo'tua yá nthahi nú'u ya za dega nt'et'a motsa. Nepu bi pø'tsa ya dutu pa da daca ra ndahi ja rá ñaxu ra motsa. Nepu ra motsa bi 'yent'a ra ndahi gá ma ja rá hyo ra hai.

⁴¹ Pe bi zønga habu mi ja yoho yá ts'edi ra dehe, nepu bi 'yent'a ra motsa pa ja ra 'bomu. Ha nurá ñaxu ra motsa xi bi yu ja ra 'bomu, hangue ya himbi za bi 'ño. Ha nu de rí møte bi mudi bi nxeni co rá ts'edi ra dehe.

⁴² Nura ora'a ya soldado mi ne xa hyo gatho ya 'yofadi pa hinda 'ba'tuabi'u dega ncunthe.

⁴³ Pe nura ndá gá soldado bi hñacuabi'u pa hinda hyo, ngue'a nu'á mi ne da ñanga ra cu Pablo. Nepu nu'á bi 'bepabi gue da mføte rá mudi pa ja ra dehe nú'u to'o mi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, pa da zønga asta ja ra hai.

⁴⁴ Ha nu'u ma'ra nú'u to'o himi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, bi 'bepabi da gu 'ra 'na xeni ra za nú'u xqui xø'tsa ra dehe de ja ra motsa. Y njabu ha, bi za bi zønga gatho'u ja ra hai.

28

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra xeca hai rá thuhu Malta nú'a o madetho ra ndehe

¹ Nu ndá pøñhe gatho de ja ra dehe, ni 'na de guecje hindá jathe. Nep_u ja dá pahe te rá hu nú'a ra hai hab_u dá tsøñhe. Gue'a 'nara xeca hai rá thuhu Malta o ja ra ndehe.

² Nep_u nuya mengu de guehni xi bi 'yøtcahe ndunthi ra hñoja'i. Ne bi 'ñutcahe 'nara danga fasp_i pa dá mpa'the, ngue'a xi xmá tsε 'nara 'ye mi 'uai.

³ Nep_u ra cu Pablo bi x_u 'raya za pa mi u'tsa ja ra tsibi. Y nura ora'a co ra pa bi bønga 'nara zatequ'eña hab_u xqui t'u ra tsibi, ne bi 'mat'a ja rá 'yε ra cu Pablo.

⁴ Y nu mi hyanda njab_u nú'u ya mengu de nú'a ra hai'a gue ra qu'eña mi zædi ja rá 'yε ra cu Pablo, mri 'ñémbi'u 'na ngu 'na:

—Nuna 'ñøhøni pøde xa hñote. Nuní masque bi c'othmā rá du de ja ra ndehe, pe nura ts'utbi xa zædi de guecua, ya hinda hopi da nte.

⁵ Pe nura cu Pablo bi huat'a rá 'yε ja ra tsibi pa bi dagui nú'a ra zatequ'eña, y hinte bi ja ra cu Pablo.

⁶ Gatho ya mengu de nú'a ra hai'a mi tø'mi gue xa hyandi xa nenga rá 'yε, o xa datho xa du. Mi tø'mtho'u te xa thogui hmaha'a, pe nu mi hyandi gue ya hinte bi ja, nu'bá nu'ú bi pata yá mfeni. Nep_u nu'a bi beñ'u, gue nura cu Pablo mi gue'a 'nara zidada.

⁷ Guetb_u de guehni ja mi jani yá hai 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Publio nú'a mrá nda de maxøgue nú'a ra hai'a. Nu'á xi bi 'yøtcahe ndunthi ra hñoja'i ne bi 'racje ntsaya hñu pa ja rá ngu.

⁸ Y nurá dada'a mi 'benga ja ra mfidi mri hñeni mri umba ra nzø ne ra nast'i. Y nura cu Pablo bi ma bá c'a'tsi pa bá apabi Ajuā por gue'a ne bi hñu'tsua rá 'yε. Nep_u 'bestho bi ñani'a.

9 Y nu mi fadi njabu, bi zøhø ndunthi ya da'thi nú'ua myá mengu de nú'a ra hai'a, ne gatho bi ñani.

10 Ne xi bi numansuguihe, y nu ndá pøñhe de guehni bi 'racje gatho nú'a mi paði'ua gue da 'yøtcahe ra 'bedi má 'ñu.

Ra apostol Pablo bi zønga Nroma

11 Dá 'buheni hñu nzana con gue'ua. Nepu ja dá juheni 'nara motsa nú'a xqui gohni nehe nú'ua ya pa dega tse. Nú'a ra motsa'a mrá me Alejandría 'nara hnini de ra hai Egipto. Ne de mbo ra motsa xqui thøteni 'raya c'oi de 'ra nú'ua t'embi ya ajua, 'na de gue'ua rá thuhu ra Casto, ha nu ma'na rá thuhu ra Polu.

12 Nepu dá tsøñhe ja 'nara hnini rá thuhu Siracusa, ja dá 'buheni hñu pa.

13 De guehni dá thoguihe mahuifi dá mahe ja rá hyo ra ndehe pa dá tsøñhe asta ja ra hnini Regio. Nepu rá hyax'a bi 'ño ra ndahi mri 'ñehe mac'angui, nepu rá yopa dá tsøñhe ja ra hnini Puteoli de ra hai Italia.

14 Ne de guehni ja dá ntheheni 'raya cu nú'ua bi zixcahe pa ja yá ngu pa dá 'buheni con gue'ua hñato ma pa. Nepu de ya dá pøñhe de ra hnini Puteoli dá ma dí mahe ja ra hnini Nroma.

15 Y nuya cu de guehni Nroma ya mi paði gue ma ga tsøñhe, hangue nu'á xqui bøni e da dacje ja ra da'ñu nú'a mri ma Nroma, gueta ra tai de ra 'uca hnini rá thuhu Foro de Apio ne ra hnini rá thuhu Hñu Ngu. Ha nu mi hyanda ra cu Pablo nú'ua ya cu, nu'á bi umba njamaði Ajua ne bi hñu rá mui ne xi bi johya'a.

16 Nep_u de dá tsøñhe Nroma, ra nd_a gá soldado bi 'yent'ua ja rá 'yε ra nd_a gá nsufadi nú'ua ya 'yofadi mri zi'a. Pe nura cu Pablo bi umba nsequi pa bi ts'ixa 'namb_u bá 'bui, ne bá 'b_uhuini'a 'nara soldado pa bi su.

Ra apostol Pablo bi mamba rá noya Aju_a nuni Nroma

17 Ne rá hñupa de xqui zønga ra cu Pablo nuni Nroma, bi zohna gatho ya nd_a gá xodyo nú'ua mi 'b_uhni. Nep_u de ya xqui munts'i bi 'ñembabi:

—Ma cu'ih_u, masque núga hinte stá ø'tua ma mixodyoh_u, nixi stá ø't'a 'nara nts'o'm_ui co nú'ua yá nzai ndu ma dadah_u, pe masque hinte stá ø't'e, nuga bri j_ugagui nts'a'hni nuni Jerusale ne bi t'entc'a ja yá 'yε ya me Nroma.

18 Pe nu ndá nhyanthyahe, himbi ts'utcagui ni 'nara ts'oqui te stí ø't'e pa xa hyocjh_um_a'u, hangue nu'á mi ne da hyεgagui.

19 Pe numa mixodyoh_u de guehni himbi ne'ua gue da thegagui, hangue ma'na xá hño dá adi ga ehe pa guecua pa go da hñamga nguenda ma ndah_u ra Augusto Cesa, pe hingue pa e ga ñapabi ma mixodyoh_u.

20 Hangue stá zon'ah_u pa ga ñah_u. Nuga dí 'bacua ja ri thandih_u dí that'i co ya cadena ngue'a dí tø'mi nú'a ra hñ'a'ti xa ñatcaguih_u Aju_a núju dyá me Israelh_u.

21 Nu'b_u nuya nd_a gá xodyo bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nuje ni 'nara he'mi hinte stá hañhe de guehni Judea de gue'a'i, ne ni 'na de gue nú'ua ma mixodyoh_u xqui 'ñehe de guehni hinte xa xicje de gue'a'i, nixi xa ñap'a'i.

22 Dí ne ga øhe nú'a guí ma de nú'a guí camfri, ngue'a dí pahe gue hab_uraza ñamañ_u ya ja'i de nuna ra 'ra'yo jamfri.

23 Nep_u bi mámbi'_u te ra pa mi ma da yopa ña'_u ma'na'qui. Y nu mi dat'a nú'a ra pa'a xqui mañ'_u, ndunthi de gue'_u bi zønga hab_u mi 'b_u ra cu Pablo. Desde mi xudi bi mudi bi ña'a asta mi nde tobya mi zofo ya ja'i de hanja ri manda Ajuá. Nú'a mi ma de rá ley ra Moise ne gatho nú'a xqui 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá, pa nu'ú da gamfri nehe gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda.

24 Nep_u 'ra de gue'_u bi gamfri nú'a mi m_unga ra cu Pablo, pe nu ma'ra himbi gamfri.

25 Ne 'ra de gue'_u bi ntsanoyasε ne bi mudi bi ma'_u. Pe ante da ma'_u ra cu Pablo bi 'ñembabi'_u:

—Go gue'a majuani bi m_unga ra badi Isaia po rá Maca Nda_uhi Ajuá bi xipa ndu ma dadah_u, ne bi 'ñena njaua:

26 Rí ma ua xipa nuya ja'i:

Ma gui 'yødeh_u, pe hinda zo ri mfenih_u,
ma gui hyanth_u, pe hingui ma gui pah_u te rí bøni
nú'a gui hyanth_u.

27 Ngue'a xi xa megui ri mfenih_u,
ne hinguí ne gui hñuxh_u nt'øde nú'a guí ødeh_u,
ne hinguí ne gui pah_u nú'a guí hanth_u.
Nu'ah_u hinguí ne gui hanth_u,

nixi gui 'yødeh_u,

nixi gui pah_u,

ngue'a hinguí ne gui ntsø'mh_u pa ga pun'a ri
ts'oquih_u.

Guehna m_unga ra Maca T'ofu.

28 Hangue pah_u xá hño gue desde nubya ma da t'umbabi ra noya dega mpøhø nú'u hingyá xodyo.

Nuga dí camfri gue nu'ú ha, ma da 'yøde ne da gamfri.

²⁹ Ne nu mi uadi bi m̄anga njab̄u ra cu Pablo, ya xodyo bi ma ne mri ntsanoya sehe'ú.

³⁰ Ha nura cu Pablo bi 'm̄uhni maxøgue yo njeya ja 'nara ngu dega njut'i, ne mi umba ntsaya gatho nú'ú mi tsøni pa da ñ̄aui.

³¹ Ne mi zofo ya ja'i hanja go ri manda Ajuá, ne mi xipabi'ú de ra Zidada Jesucristo. Himi tsu da ñ̄a, ne hinto mi haçuabi'á.

Ra 'Ra'yo Testamento
New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi,
Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

CXXX

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b